

BISERICA ORTHODOXĂ ROMÂNĂ

Revistă Periodică Eclesiastică.

ANUL AL XIX-lea, No. 2

M A I

TABLA MATERIILOR

	Pag.
1. Istoria biseric. a lui Teodoret	97
2. Istoria bisericeii Române	112
3. Istoria textului cărților N. Test.	131
4. Ortod. și Bis. creștină Ortodoxă	139
5. Epistole irenice.	151
6. Mórtea Mitropolit. Bucovinei .	154
7. Cinstea cleric. români de cătră Ierarhia grecésă.	160
8. Invierea Domnului	162
9. Bibliografie.	173
10. Acte oficiale.	177
11. Donațiuni	183

BUCUREȘTI

TIPOGRAFIA CĂRȚILOR BISERICESCI

1895

Ale Fericitului Teodoret Episcopul Cirului

CINCI CUVINTE

DESPRE ISTORIA BISERICICEASCA

(Urmare. Veđi Biserica Ortodoxă Română, Anul XIX, No. 1).

CAP. VII.

Cele asupra Episcopilor Efratan și Vichentie, și despre viclenirea cea făcută asupra acestora în Antiochia.

Și pentru acestea scărbindu se cei obicinuiți a vrăjmășii adevărul, aș formăluit pre spurcata și păgânésca drama aceea, că s'aș pogorât la gazda arhierelor adunarea, iar cel mai mare preste oa te aș fost luat altă gazdă.

Ștefan însă, că acesta ținea fraile ocărmuirii bisericilor Antiohenilor aș făcut corabia afundată, avea cu adevărat și pre alții împreună lucrători la cutezările cele tiranicești, pre cari întrebuițându-i pre apărătorii dreptelor dogme îi înprejura cu multe feluri de primejdii. Povățuia însă înainte acestora un tânăr óre-carile, sumeț cu viața, carele și înbrățisază viața cea fără de lege, și carele nu numai pre cei din oraș îi aducea pedepsindu-i și muncindu-i, ci și asupra caselor năvalind, fără rușine scotea și bărbați și femei cu cinste înpodobite. Și ca să nu lungesc peste măsură povestirea acestui rău, voi povesti ceea ce aș cutesat asupra bărbaților celor mai buni. Că destul este a dovedi cele ce să făcea de acela asupra femeilor cu fără de lege. Acesta cătră óre-care muere pre jos târătore mergând, iaș ăis că aș venit de curând niște străini cari aș trebuință de dânsa nóptea. Apoi luând 15 rebeliști, și pre aceștia ascunđându-i în sgheabul cel sângerat,

aŭ venit aducând pre muerea acea necinstită, și spuind alcătuita lucrare, și aflând că de fața sint împreună creatorii dramii, aŭ venit la pórta ogrăđii gazdei bărbaților acelora. Și acésta afiând'o deschisă, pre unul din slugi l'aŭ înduplicat cu bani a o face acésta, aŭ băgat pre muere, și arátând ușa casei, unde dormea fiește-carele din Arhierel, aŭ poruncit să între înlauntru ; iar el aŭ eșit să chieime pre rebeliști. S'aŭ întâmplat însă Efrat că așa era numele celui mai batrân adormi în casa cea mai din afară, iar Vichentie, că cela-l-alt așa să numea, dormea în camera cea mai dinlauntru. Insă ajungênd muerea înlauntru de uși, cu sunetul piciórelor deșteptându-se Efratan, și întu-neric fiind, întreba cine umblă. Iar aceea grăind, Efratan s'aŭ umplut de turburare, prepuind că demon este urmând glas mueresc, și îndată pre Mântuitorul Christos îl chema spre apărare. Iar Onagru, că așa să numea povățuitorul complotului celui rău, Onagru (adică măgar sălbatic), fiind-că și la mâini și la picióre arme întrebuița asupra bine cinstitorilor de Dumneđeŭ, aŭ intrat înlauntru, chie-mând pre cei nelegiuiți și așteptându-i să fie judecători de fără de lege. Insă strigare mare făcêndu se, aŭ alergat slujitorii s'aŭ deșteptat încă și Vichentie. Și închidênd pórta ogrăđii, aŭ putut a să prinde 7 rebeliști. Iar măgarul cel sălbatic împreuna cu cei-l-alti aŭ fugit. Să păzia însă împreună cu aceia și muerea. Apoi diminéta deșteptând pre mareașalul oștii cel ce venisă împreună cu dânșii, aŭ mers la curțile împărătești și strigând asupra cutezărilor lui Ștefan, dicea că nici aŭ trebuiță nelegiuirile lui de judecată, s'aŭ de cercetare. Iar mareașalul mai cu deosebire striga, poftind sa porunciască împératul nu Sinodicește, ci judecătorește, să se cerceteze cutezarea cea fără de lege. Și pre clericii Episcopilor făgăduia mai întâi ai da la pedépsă, însă trebuea și slujitorii lui Ștefan acestea ale pătimi. Iar acela fără rușine înprotivindu-se, și dicênd că nu se cuvine clericii a suferi bătăi, aŭ socotit și împératul și boerii, înlauntru în curtea împărătesă să se facă

cercetare lucrului. Și mai întâi aș întrebat pre muere, cine o aș adus pre ea la gazda Episcopilor? Iar ea aș ȳis: un t n r  re-care venind la d nsa i-aș spus de venirea unor străini și de trebuința ce aș, și că sara venind, o aș dus la gazda lor, și pre păzitorul casei caut ndu-l, și afl ndu l, aș intrat prin p rta ogr dei, și in casa cea mai din afara iaș poruncit să intre. Aș adaos in că și ingrozirea Episcopului și temerea ce s'aș făcut, și ruga, și năvălirea celor ce aș venit mai pre urmă.

CAP. VIII.

Despre catirizarea lui Ștefan.

Acestea ințeleg ndule judecătorii, aduc in mijlocul celor inpreun  adunați pre acel prea t n r, carele neaștept nd sila cea din bătăi, aș descoperit drama cea alcătuită, și aș mărturisit că t te acestea le-aș lucrat Onagrul. Și acela aduc ndu-se, aș ȳis că Ștefan le aș poruncit acestea. Așa dar cunosc nd răutatea lui Ștefan, aș dat voe Episcopilor celor ce intra-cea vreme se afla de fața să-l cate-risasc  pre el, și l'aș scos din biserică. In-  Biserica nu des v rșit s'aș slobozit de lova (b la) arienesc . Că Leontie s'aș norocit ȳup  acela de proedrie, bărbat de neamul frigian, și cu cunoștința ascuns, potrivit cu st ncile cele ascunsă in ape. Cele despre acesta puțin mai in urmă le voi  povesti.

CAP. IX.

Despre a doua ințorcere a sf. Atanasie.

Atuncea dar Constandie, cu cercare ințeleg nd vicleniile cele lucrate inpro-tiva Episcopilor, aș scris marelui Atanasie și odată, și de două ori, dar in că și de trei ori, in-demn ndu-l a să ințorce de la apus. E  in să scrisoarea cea din mijloc mic  fiind o pun in Istorie.

Constandie biruitorul Augustul, lui Atanasie.

„De și mai cu deadinsul prin scrisorile noastre cele de mai înainte am arătat, ca fără de grijă să vii la Comitatul nostru, mai ales pentru că noi voiam a te trimite pre tine la ale tale. Însă și acum aceste scrisori le-am dat către a ta statornicie, prin care te și îndemnăm, fără de óre-care necrezare și frică să te sui în trásurile ocármuirei, și să te sirguesești a veni la noi, ca cele ce dorești să poți a le câștiga“. Așa întorcându-se el cu dragoste l’au văduț, și iaú poruncit să-și primescă Biserica Alexandrenilor. Dar însă cei atuncea de pre lângă împératul ocármuitor, primind Arienésca bólă, dicea că trebuie Atanasie ași face o Biserică pentru cei ce nu vor voi a să împártăși cu dânsul. Acestea aciea spuindu-le împératului, iar împératul dicându-le lui Atanasie, aú rěspuns că drept este a să supune poruncilor împératului. Însă vrând și el a vesti óre-care împératului, și a cere. Iar împératul fágăduindu-i că-l va da cu osėrdie orí-ce ar cere, aú đis că ar trebui și cei din Antiohia, ce nu voesc a să împártăși cu cei ce țin bisericile, a să face bisericí de rugăciune, și că drept ar fi a li să da și acestora una din Dumneđeestile casă. Și fiind că aú invoit împératul, hotărând a fi dréptă și cuviinciosă cererea, aú đis dinprotivă apărătorii complotului ereticesc, dicend că nici să cuvine a să da bisericile străinilor. Așa pre Atanasie lăudându-l Constandie, l’au trimis la Alexandria. Murisă însă Grigorie, de la însuși aceia primind junghierea. Decí vedend pre păstorul lor, săvârșia práznuiri și sėrbări prea strălucite, pre acesta mărindu-l, și pre Dumneđu, lăudându-l. Ci iarăși puțină vreme trecend și Constans împératul aú primit sfársitul vieței.

CAP. X.

Despre a treia izgonire a lui, și despre fugă,

Pre Constandie însă cei ce-l purta orí în cotro voia

iaŭ adus aminte de pricirea ce s'aŭ făcut cătră fraier sîn
 Constans pentru harul lui Atanasie. Şi că puţin aŭ mers
 ca rumpând legăturile firii, să pornescă războ. unul asupra
 altuia. De acestea amăgindu-se Constandie, aŭ poruncit
 nu numai a să izgoni, ci a sa şi junghia Dumneşeescul
 Atanasie. Şi pre ore carele voevod Sevastian cu numele
 l'aŭ trimis cu cât mai multă oaste poruncindu-i al omorî
 ca pre un fără de lege. Inşă în ce chip acesta aŭ mers
 cu oastea, şi acela aŭ fugit, însuşi cel ce le aŭ patimit a-
 ceste, şi cu minune aŭ scăpat, mai bine le va povesti. Că
 întru răspândirea cea desvinovăţătoare pentru fugă, acestea
 le arată. Cercetezăse însă şi chipul depărtărei, şi află-se de
 la ai loruş. Că era Arienî împreună alergând cu ostaşii
 spre a-i întărâta pre ei, şi necunoscându ne pre noi să ne
 arate. Că de şi să află aşa de nemilostivi, ci măcar au-
 ڦind înblânzască- e ruşinându-se. Că nóptea acum fiind,
 şi ore-carîi din norod privighea aşteptându-se adunarea.
 Iar mai marile oştii de năprasnă aŭ stătat asupra-le, cu
 mai mulţi ostaşi de cât 5000, arme avênd, şi săbit
 goale, şi arce şi săgeţi, şi toropale, precum s'aŭ ڦis şi mai
 înainte. Şi acesta adica aŭ încunjurat Biserica, puind pre
 ostaş aprópe, ca să nu pótă unî eşind din Biserică a trece
 pintre dânşii. Eŭ însă, fără cuvînt lucru socotind a lăsa
 noroadele întru atâ. de mare turburare, şi cu mai bine
 eŭ întăi a mă primejdui de cât ei şedênd în scaun, po-
 runceam diaconului să citiască Psalmul, iar noroadelor să
 asculte, că în veci este mila lui. Şi aşa toţi să iasă, şi să se
 duca la casele lor. Ci Voevodul oştii apoi cu sila întrând,
 şi ostaşii apucând sfinţitul altar ca să ne prinđă pre noi,
 clericii cei ce să afla acolo, şi cei dintre noroad, striga
 şi ruga să eşim acum şi noi. Eŭ însă mai mult ڦiceam în-
 protivă că nu voiŭ eşi mai înainte, de nu să va duce fi-
 eşte-carele la ale sale. Deci sculându-mă şi poruncind a
 să face rugă, aşa rugam să se ducă toţi, mai bine ڦicênd
 o fi ca eŭ să mă primejduesc, de cât a să vătăma ore-cine
 dintre voi. Deci eşind cei mai mulţi, şi ceia-l-alti urmând

monahii cel ce era acolo împreună cu mine, și ôre-cari dintre clerici venind la noi ne au tras. Și așa martur e adevêrul, ostașii încunjurând sfințitul altar, iar cei-l alți încunjurând Biserica, am trecut povațuindu-ne Domnul, pînre dânsii, și însuși păzindu-ne, și neștiind ei ne ducem slăvind cu glas pre Dumneđeũ, că nu am vândut pre norod. Ci mai nainte pre ei trimițindu i am putut a ne mântui și a scăpa din mâinele celor ce ne căuta.

CAP. XI.

Despre Gheorghe, și despre relicele cele s'au cutesut de el în Alexandria.

Așa acesta scăpând din mâinile vârsătorilor de sânge acelora, ôre-căruia Gheorghie unui alt lup i s'au incredintat stăpânirea oilor acelora, carele întrebuinta pre o mai cu cruzime de cât tot lupul, și ursul, și iigrul că pre cele ce s'au fost făgăduit a păzi fecioria întru totă viața lor, le silnicea, nu numai a să lepăda de împărtășirea lui Atanasie, ci și credința parinților a o anatematise. Inpreună lucrător însă avea al cruđimei lui pre ôre-carele Sevastian povațuitor al oșteneștilor cataloguri, carele în mijlocul cetăței aprinđind foc, și înprejurul focului puind pre feciore góle, le porancea să se lepede de credință. Ele însă, privește înfricoșată și falnică, aflându se credincioșilor împreună și necredincioșilor, și pre necinste o socotea de mai mare cinste, și bătăile cele pentru credință cu bucurie le suferea. Și acestea încă mai vederat păstorul acestora le va povesti. Apoi venind în patru-đecimea ȓilelor Gheorghie cel de dânsii trimis din Capadochia, au crescut rēlele cele ce le-au învățat de la dânsii. Ca după cele 7 ȓile ale pashăi feciôrele se băga în temniță, Episcopii să trăgea de ostași legați, casele vėduvilor și ale orfanilor să răpia, și prăđi și ucideri prin casă să făcea, și nóptea hristianii să purta, casă s'au pecetluit, și frați de clerici, pentru frații lor să primejduia. Și acestea cu adevêrat cumplite era, însă mai cumplite cele după aceștea

cutezate. Că în săptămâna cea după sfânta 50-me, norodul postind aŭ eșit la chimitirion (la țințirim) să facă rugăciuni pentru că toți să întorcea despre împărțirea cea cu Gheorghie. Ci aflând'o prea înrăutățitul acesta, aŭ întăratat Voevodul Savostian maniheŭ fiind. Și apoi acesta, cu mulțime de ostași cu arme și cu săbiți gó'le, și cu arce și sageți purtând, aŭ năvălit întru însuși Duminica asupra norodului. Și pre puțină aflându-i rugându-se, că cei mai mulți apoi pentru vreme saŭ fost dus, unile ca acestea aŭ lucrat, ci fel cari să potrvia că s'aŭ făcut de dânșii. Că foc aprinđind, și puind fecióre pre lângă foc, le silea să se ăică pre sineș a fi de credința lui Arie. Iar după ce le vedea pre ele biruitoře, și ne îngrijindu-se de toc desbrăcându-le apoi, așa pre ele le sfășia pe obraz, în cât după multă vreme abia sa putea cunoște ele. Iar patru-đeci de barbați apucându i cu mai nouă chip i-aŭ sfășiat. Că îndată tăind toege din finici, avēnd încă în sineș ghimpei, spetele acestora așa le-aŭ despoiāt, în cât unii ce multe ori de hirurgi să căuta pentru ghimpii cei ce să înfipsese într'ânșii, și nesuferind aŭ murit. Decī pre toți cei priuși, fără de veste și pre fecióre le-aŭ isgonit în oaza cea mare. Iar trupurile celor ce s'aŭ sēvērșit la început nici rudeniile lor aŭ lăsat a li să da, ci le-aŭ ascuns precum aŭ voit, aruncându-le ne îngropate, pentru că li se pareā lor că nu se va ști cruđimea cea atât de mare. O fac însă acēsta rătăciți cu mintea fiind nebunii. Căci acei sēvērșiti, bucurându-se pentru mărturisire, iar jalindu-se pentru trupuri, mai mare să revārsa înfruntarea păgânătății și a cruđimei asupra lor. Că și îndata de la Egipt și de la Livia aŭ isgonit Episcopii, pre Amonie, pre Maium, pre Gaium, pre Filon, pre Ermi, pre Plinie, pre Psinosirin, pre Nelamona, pre Agapie, pre Anagampf, pre Marcu, pre alt Ammonie, pre alt Marcu, pre Dracondie, pre Adelfie, pre Athinodor, iar presviteri, pre Ieraca, și pre Dioscor, și așa de amar i-aŭ isgonit pre ei, în cât unii dintre dânșii prin căi, iar alții în însuși

locul isgonirei aŭ murit. Aŭ făcut însă de aŭ fugit mai mulți Episcopi de cât 30. Că sirguinta lor era dupre Ahaav, ca de ar fi fost cu putință, să rădice adevărul din mijloc. Și cuvinte încă mă găitoare fecițorelor acelora, ce aŭ fost suferit acele forțe cumplite, scriind, și acestea le-aŭ ȃis: Pentru acésta, ȃice, nimene din voi să nu fie măhnit, de și îngropate fiind voi vė zavistuesc rėu credincioșii, și vė opresc îngropările. Că și până la acestea aŭ ajuns povărnirea Arienilor, și ușile adică le închid, iar înprejurul mormintelor ca niște demoni șed, ca nu cine-va dintre cei omorâți să se pue într'ânsele. Decî acestea cu adevărat și cele asemenea acestora Gheorghie le-aŭ lucrat în Alexandria. Iar Dumneȃeescul Atanasie nici un loc întărit spre siguranție socotea, de vreme ce împăratul poroncisă ca ori viŭ să i să aducă, ori murind capul lui să i să aducă, și celui ce o va face acésta îi făgăduisă cât mai multă plată.

CAP. XII.

Despre Soborul ce s'aŭ făcut în Mediolan.

Iar Constandie acesta, fiind că Magneintie după sfârșitul lui Constant apucasă stăpânirea apusăneșca, aŭ năvălit asupra Europei, pornindu-se cu oști asupra tiraniei aceluî. Dar însă nici cumplitul acesta rășboi aŭ putut potoli pre rășboiul cel asupra bisericilor. Că înduplică pre cel lesne înduplicat la tôte, și primind ereticășca bôlă, în Mediolan, care este cetate a Italiei, se adune sobor, și mai întâi să siléscă pre toți cei ce împreună se vor aduna să se învoiască cu caterisirea ceea ce s'aŭ făcut în Tir dupre tôte de cătră nedreptii aceea judecătoii, apoi așa pre Atanasie isgonindu-l din biserică, să se alcătuească altă învățatură de credință. Ci s'aŭ adunat împreună primind împărăteștile scrisori, dar însă alta a face din cele ȃise nu aŭ suferit. Ci vederat de față fiind împăratul muștrându-le acelea ca

pre unile ce nedrepte hotărea și păgânești, și din biserică s'aŭ scos, și marginile cele mai delaturi ale lumii s'aŭ osândit ale lăcui, și acesta încă iarăși minunatul Atanasie în răspunderea aceea desvinovațitoare o aŭ scris ȳicând: Cine pôte a pomeni atăta rău, cât le aŭ făcut aceea? Că acum pace avēnd bisericile, și noródele rugându-se în adunări, Episcopul Romei Liverie, și Pavlin al Metropoliei Galilor, și Donisie al Metropoliei Italiei, și Luchifer al Metropoliei ostroavilor Sardiniei, și Evsevie din Italia, toți Episcopi buni și propoveditori ai adevărului, să răpesc și să isgonesc, nici o pricină avēnd, țară numai că nu să învoia cu eresul Arienesc, nici că aŭ iscălit cu dănsii în clevetirile cele ce aŭ plăzmit asupra noastră, și în pârăle cele ce le aŭ făcut. Că despre marile și bine înbătrânitul și mărturisorul cu adevărat Osie de prisos este mie a ȳice. Că pôte s'aŭ făcut cunoscut tuturor că aŭ făcut a să isgoni și acesta. Că nu era ne însemnat, ci și tuturor vestea mai ales bătrânul, că pre care Sobor nu l'aŭ povațuit, și drept vorbind nu aŭ încredințat pre toți? S'aŭ care Biserică nu avea semnele apărării acestuia cele mai bune? Cine scârbindu-se când-va aŭ venit la el și nu s'aŭ dus bucurându-se de la el? Cine aŭ cerut nevoeș fiind, și nu s'aŭ dus dobândind cele ce aŭ voit. Dar însă și asupra acestuia aŭ cutezat, că și acesta vedēnd clevetirile cele ce le fac ei pentru păgânătatea lor, nu aŭ iscălit în vrăjmășiile cele înprotiva noastră. Și ce fel de góne s'aŭ cutezat asupra sfinților bărbaților acelora, cele scrisă le arată. Încă și câte aŭ vrăjmășit și pre alții mai mulți apărătorii complotului Arienesc, iarăș Dumnezeuescul acesta barbat întru această con-scriere le-aŭ povestit. Că pre carele gonindu-l ei când-va și prinđindu-l nu l'aŭ batjocorit precum aŭ voit? Pre care căutându-l și aflându-l nu s'aŭ pus așa asuprăi, ca orî rău să se sfârșască, orî din tóte părțile să se umple de ereticiasca lovă. Că cele ce li să pare judecătorilor a face, și acele ale ac lora lucrări sînt, și mai ales aceștia sînt slujitori a voiei și a rēutăței acelora.

Deci carele loc nu are istoriile răutății lor? Cine cugetând înproțiva lor nu aș meșteșugit ei plâzmuind pricinuirii dupre Iezavela? Care Biserică acum nu plânge pentru vrăjmășuirile aceloră cele făcute înproțiva Episcopilor lor? Antiohia adică pentru Eustafie mărturisitorii și drept slăvitorul. Iar Valamile, pentru Efration, și Paltul și Antarant, pentru Chimatei și Carterie, iar Adrianopole pentru Eftropie iubitorii de Christos, și pentru Luchie următorul acestuia, carele de multe ori și lanțuri aș purtat de la dâșșii, și așa aș murit. Și Anghira pentru Marcel, iar Veria pentru Cir, și Gaza pentru Asclipan. Că pre aceștia mai întâi mult batjocorindu-i, aș făcut și a să isgoni răii aceia. Iar pre Teodor și pre Olimpiu din Tracia fiind, și pre noi dar și pre prezviterii noștri, așa aș făcut a ne căuta, în cât de ne am fi aflat să fim supuși pedepsei de cap, și pôte am fi murit așa, de nu am fi fugit fără șțirea lor și atuncea. Unele ca acestea sînt cele înproțiva celor de pre lînga Olimpiu. arătate cătră Donat Anthipatul, iar scrisorile cele înproțiva noastră date cătră Filagriu. Acestea ale păgâneșții tovrășii sînt cutezările cele înproțiva sfinților. Osie însă acesta aș fost Episcop al Corduviu, și în soborul cel mare de la Nicea aș strălucit, și între cei ce înpreună s'aș adunat în Sardichia aș fost cel întâi. Eș însă pre îndrășnéla și cuvintele cele vrednice de laudă a lui Liverie prea laudatului cele pentru adevăr, ci le-aș întrebuințat cătră Constandie, voiș ale pune în Istorie. Că înscrisă s'aș aflat de cel din vremea aceea iubitorii de Dumneșșeu, fiind îndestule a îndemna și a invita cătră râvna celor Dumneșșești pre iubitorii de adevăr. Acesta însă după Iulie, cel ce moșțenisă pre Silvestru, ocărmuia Biserica Romanilor.

CAP. XIII.

Dialogul lui Constandie Impăratul și a lui Liverie Papa Romeș.

Constandie Impăratul aș șis : Noi, și pentru că tu ești

hristian, și Episcop al cetății noastre, am socotit de cuviință, și acesta scriind și trimițându-ți te sfătuim, de negraita nebulie ale Cuviosului Athanasie, și de împărțășirea lui să te lepezi. Că a ésta lumea aș judecat că nu este bine, că Soborul cu hotărâre l'aș aflat străin de bisericésca împărțășire, Liverie Episcopul aș șis: Impérate, bisericéștile judecâți sunt-m datorî ale face cu multă dréptă judecată. Pentru acésta de să pare buneî cinstiri de Dumneșeș a tale, poroncești să se adune judecatorie, și de să va arăta Athanasie vrednic osândiréi, atunci dupre bisericésca urmare să va da înscriș hotărârea cea asupra lui. Că nici este cu putință a osândi om pre carele nu l'am judecat. Constandie Impératul aș șis: Tótă lumea aș hotărât pentru necuvioșia lui, și că din început își bate joc de vreme. Liverie Episcopul aș șis: Acei câți aș iscalit, nu aș fost însuși vêdători celor făcute, ce pentru slavă, și pentru frică, și pentru necinstea cea de la tine. Impératul: Ce este slava, și frica, și necinste. Liverie: Câți nu iubesc slava lui Dumneșeș, protimisând mai mult darurile cele de la tine, pre cel ce nici cu ochi l'aș vêdut, ne judecându-l l'aș osândit, care lucru este străinî de hristianî. Impératul: Înă s'aș judecat în față în Soborul cel ce s'aș făcut în Tir, și în Sobor aș hotărât asupra lui toți Episcopii lumeî. Liverie: Nici odată în față s'aș judecat omul, căci câți adunându-se atuncea aș hotărât asupra lui, după ce s'aș dus Athanasie din judecatorie, fără cuvânt aș hotărât asupra-l. Evsevîe faminul aș șis: În Soborul cel din Nicea s'aș dovedit a fi străin de Catholicésca credință. Liverie: Numai cincî aș judecat dintre cei ce împreuna cu el aș călătorit pre mare împreună cu dânsul la Mareoti, pre care s'aș trimis asupra părâtului ca să alcătușască adunări asupra lui. Decî din aceștia doi aș murit, Theogonie, și Theodor, iar cel-l-altî trei sînt vii, Maris și Valens, și Ursachie, de acești trimiși la Sardichia să aduna hotărâre pentru acest lucru, care aș dat scrisori în Sinod, cerând ertăciune pentru cele ce în Ma-

reoti cu clevețire numai despre o parte a alcătuit înșam-
niri, înprotiva lui Athanasie, care scrisori ale lor acum
le avem în mâini. La care din aceste trebuie a ne încre-
dința noi, Impărate, a ne împărtași cu cei ce mai înainte
l'aș osândit, și al doilea aș cerut ertăciune, ori cu cei ce
acum îl osândesc? Epictet Episcopul aș ȕis : Impărate, nu
pentru credința astă-ȕi, nici pentru bisericăști judecăști a-
părând Liverie face cuvântul, ce pentru ca să se fălăscă
de sângliticie (senatorie) cei din Roma, apoi gândind Im-
păratul, aș ȕis lui Liverie : Cătă parte de lume ești, câtă
singur aperi pre necuviosul om, și strici pacea lumii tôte?
Liverie : Nu pentru a fi eș singur să micșurează cuvân-
tul credinței. Că și din vechime, numai trei să află cari
aș stăcut înprotiva poruncii. Evsevie Famenul aș ȕis :
Pre Impăratul nostru l'aș făcut Navohodonor. Liverie :
Ba, ci așa fără de cuvânt osăndești omul pre care nu l'aș
judecat. Ci și eș cei mai înainte a să înfășoșa iscălitura Icu-
menică, care adevăreză credința ceea ce s'aș alcătuit în
Nıcea, că așa chemându-se înapoi frațiș noștriș din isgonire
și așezîndu-se pre la locurile lor, de si vor arăta ce ce a-
cum fac turburări în biserică, că să unesc cu apostolășca
credința, atuncea toțiș mergând la Alexandria, unde este
părătul înpună fiind și părășii și cel ce îi apără pre dășșii,
cercetând cele despre dășșii, înpună să ne adunăm.
Epictet Episcopul aș ȕis : Ci calea celor obștești nu va
suferi trebuința călătorieiș Episcopilor. Liverie : Cele bi-
sericăști nu aș trebuința de calea obștimeiș. Că Bisericile
sînt îndestule aș duce până la marea pre Episcopiiș lor.
Impăratul : Cele ce acum își aș închipuirea nu este cu
putința a să strica. Că hotărârea Episcopilor celor mai
mulți e datore a avea tărie. Tu singur ești cel ce aperi
prieteșugul necuviosuluiș aceluiș. Liverie aș ȕis : Impărate,
niciș odinióra am așdit ne fiind de față părătul, judecăto-
rul să-l numescă prea necuvios, ca cum ar arăta ose-
bită vrăjmășieș asupra omuluiș. Impăratul : Cu adevărat pre
toțiș deopște aș nedreptăștit, însăș niciș pre unulș așa ca pre

mine. Carele nesăturându-se pentru peirea mai marelui meu frate, nici pre fericitul Constant nu a încetat a-l întărâta spre vrăjmășia mea, dacă nu noi am fi arătat cea mai multă blândeță în prejma pornirei întărâtorului și aceluși întărâtat. Inșă nici o ispravă acésta o socotesc mie, nici aceea a lui Magnentie și Silvan, încât spurcatul acela a fi ales în bisericeștile lucrări. Liverie: Nu prin Episcopii să isbândești vrăjmășia, Impérate. Ca mâinile celor bisericești sînt datore a să îndeletoci spre a sfinți, drept aceea de ți să pare poruncește a se chema înapoi Episcopii la locurile lor. Și de s'ar arăta de o cugetare cu cela ce astă ți apăără drept slăvitorea credință cea așăzată în Soborul din Nicea, atuncea împreună adunându-se întru una să ne îndulcim pentru pacea lumii, ca să nu să cerce a să osândi om carele nu aș greșit. Impăratul: Una este ceea ce să caută. Că vrei tu smulgându te de împărtășirea cea cătră bisericii, iarăși a te trimite la Roma. Pentru acésta înduplică-te păcei, și iscălind întorce-te la Roma. Liverie: Acum m'am lepădat de frații cei din Roma. Că mai mare sînt legăturile cele bisericești, de cât petrecerea în Roma. Impăratul: Deci ai vreme de socotință trei zile, ori de voești iscălind întorce-te în Roma, ori a gândi în ce loc voești a te muta. Liverie: Lungimea de trei zile nu strămută socotéla, deci unde voești trimiti-mă. Iar Impăratul, după două zile judecat fiind Liverie, și ne schimbându-și socotéla, aș ăis să se isgonéscă în Veria Trachiei. Și eșind Liverie, Impăratul iaș trimis 500 de monede de aur spre cheltulală. Liverie aș ăis celui ce iaș adus: Dute, dăi aceștia Impăratului, că are trebuință ai da oștașilor lui. Asemenea și împărătésa iaș trimis lui aceleași. Liverie aș ăis: Dăi aceștia Impăratului, că are trebuință de dănsii spre cheltulala oștașilor. Iar de nu are Impăratul trebuință, din aceștia lui Acsentie și lui Epictet, că ei aș trebuință de aceștia. Iar după ce nu iaș luat de la dănsii, Eusevie Famenul îi aduce alții. Iar Liverie aș ăis lui: Bisericile lumii le-aș pustiit, și c: unui osândit imi aduci

milostenie? dute. mai întâi fă-te hristiean. Și după trei zile, nimica primind s'aŭ surgunit.

CAP. XIV.

Despre isgonirea și întorcerea Sf. Liverie.

Purtătorul de biruinți adică și nevoitorul adevărului precum s'aŭ poruncit aŭ mers la Tracht. Inșă doi ani trecând, Constandie s'aŭ dus la Roma. Iar muerile celor ce să afla în dregătorii ruga pre bărbații lor. să roge pre Constandie, să întorcă pre păstorul la turma sa, ȕicând că de nu-l vor îndupleca. fi vor lăsa pre ei, și vor alerga la pastorul acel mare. Et inșă le-aŭ ȕis că să tem de mânia împăratului. Că bărbați fiind ei pôte nici de o ertare fi va învrednici. Iar voue rugându-vă pôte de milostivire să va îndupleca și vi'l va da, și din doue va fi una, ori ruga o va primi, ori neînduplicându-se fără a pătimi să va slobozi. Acésta sfătuire primind'o vrednicile de laudă femei, cu obiceinuta podoba aŭ mers la Impăratul. Că alesă socotindu-le dupre îmbrăcăminte, să le învrednicéscă de respect și de milostivire. Așa dar apropiindu se, fi ruga să-i fie milă de o așa mare cetate lipsită de păstor, și care lesne vănată să face de vrăjmașiile lupilor. Iar el aŭ ȕis că nu are trebuinȕă cetatea de alt păstor, căci are păstor ci pôte a purta grijă, că și aŭ hirotonit după marile Liverie pre ore-care din credincioșii diaconii aceluia. Filics era numele aceluia, carele credinȕa cea așezată în Nicea o păȕia ne rășlunită, iar cu cei ce o strica acésta, fără temere să împărtășia. Inșă nimine din cei ce locuia în Roma intra în casă de rugăciune, când acela era înlăuntru. Acésta încă și femeile acelea o aŭ spus împăratului. Pentru care înduplicându-se el, aŭ poruncit să se întorcă acel întru tot prea bun inșă amêndoi să ocărmuiască Biserica. Aceste scrisori citindu-se în piaȕa unde să facea alergatura cailor, aŭ strigat mulȕimia norodului, ȕicând că dréptă

este hotărârea împăratului, că în două s'aŭ împărțit privitoriŭ, de la față avându-și numele. Și uniŭ a întrebuițat pre acesta, iar alții a alege pre cel-l-alt Așa batjocorind cărțile împăratului, opștesc glas aŭ slobozit, un Dumneđeŭ, un Christos, un Episcop. Că acestea glasuri aŭ socotit a fi drept să le jărtfescă. După străgărele acestea cu bună cinstire de Dumneđeŭ și cu dreptate înpodobite ale iubitoriului de Christos norod, s'aŭ întors D țeescul Liverie. Iar Filies depărtându-se, aŭ locuit întru alta cetate. Acestea le-am unit cu cele ce s'aŭ întâmplat Episcopilor în Mediolan, pădind armonia povestirei. Și iarăși mă întorc la rânduiala celor ce s'aŭ făcut.

C. E.

(Va urma).

ISTORIA BISERICEI ROMÂNILOR

DE

PETRU MAIOR

Buda 1813—1821.

CERCETĂRI ISTORICE-LITERARI.

(Urmare. Vezi Biserica Ortodoxă Română, Anul XIX, No. 1).

Afară de îndoială dar pus mi se vede, cum că Scaunul Episcopiei Făgăraşului nici odată nu a fost supus canoniceste scaunului Arhiepiscopesc al Strigoniului. Nici nu avem nici un exemplu. în totă vremea, câtă a fost curs de la urzirea Unirei ce de acum, carea este mai sus de o sută de ani vre-o cauză să fi fost apelată de la Consistoriul Uniţilor din Ardeal la Scaunul Arhiepiscopesc al Strigoniului, nici până a domnit în Consistoriul Oniţilor Paterul Teolog, necum după scóterea lui de acolo. Frumósă alcătuire era Românilor Uniţi din Ardeal acéstă neatárnare ce era rêmăşită, şi arátată dovadă a Arhiepiscopiei Românilor cei vechi din Alba Iulia sau Belgrad.

Esemplu cel dintâi de apelaţie de la Consistoriul Româ-

nilor Uniți din Ardeal la scaunul Arhiepiscopului al Strigoniului îl puse întâmplarea lui Ciril Tiopa Vicariului din Hatieg, carele înainte de vr'o șese ani în Consistoriul Blajului supt înainte ședere a Vlădicului celui de acum Ioan Bob cu nedreptate fu lipsit de diregătoria cea Vică-réscă și împreună de tótă slujba preoțiască. Acéstă străm-bătate, așa de tot stricare neputându o suferi Tiopa, carea de o vrea răbda el póte, cum sînt stările împrejur ale Ep-arhiei Episcopiei Făgărașului de o tréptă de vreme, mai mulți bărbați vrednici prin cei de némul lor ar fi rămas stricate; aú apelat adică at. mutat legea de la Consistoriul Blajului la Scaunul Arhiepiscopesc al Strigoniului ca a doua óră să se judece lucrul, pentru carele l'aú osândit așa cumplit Vlădica Ioan Bob în Consistoriul seú. Inșé nefiind obiceiú, nici până aci vr'o pildă, ca de la Consistoriul Episcopesc din Blaj să se mute unde-va legea, și aiurea să se caute dreptate, afară de dreptatea Scaunului Episcopesc al Blajului nu vru Vlădica să slobódă a se muta acéstă judecată la scaunul Arhiepiscopesc al Strigoniului. Și drept, că de ar fi ținut Vlădica Ioan Bob așa dreptatea în judecata acésta, precum avea cădintiă a nu slobozi să se mute legea de la Scaunul seú; nici el nu vrea fi silit a slobozi de la sine judecata acésta la Scaunul Arhiepiscopesc al Strigoniului nici perderea volniciei Scaunului Vlădicesc din Blaj cei vechi nu o vrea lăsa moșie următorilor seú. Saú măcar după aceea de s'ar fi deșteptat, ca Tiopa prevédênd despre o parte perderea volniciei Scaunului Episcopesc al Blajului de va pași mai încolo; despre alta fiindu-i gróză de trapád, și de cheltuială cu umblarea pre la Sâmbăta mare în Țara Unguréscă, unde este Consistoriul cel Arhiepiscopesc al Strigoniului; vru mai nainte, ca când cu tótă dreptatea ar fi curs judecata lui, prin bărbați mari a se ruga de ertare și de milă la Vlădica Ioan Bob pentru Tiopa Episcopul Samuil Vulcan de la Oradea-Mare, văr primar al lui Tiopa,

se ruga față cu prilejul sfințirei sale în Blaj. Prințul Brancovan, a căruia măcar în ce lucru mare nu se cădea se nu'î plinescă cererea toema un Român încă veni în Blaj de să ruga la Vlădica Ioan Bob pentru Tiopa; ci nemica nu putură face.

De unde, socotind Tiopa că mai de tolos este Românilor uniți, să pată ceva scăpat Scaunul Vlădicesc întru volnicia sa, de cât prin scaunul acela să se strice bărbații cei vrednici și harnici; carea nu de puțină scădere ar fi Clerului și nêmului Românesc; căpătând de la ȕisul Vlădica, ce fu silit mai de sus, tot procesul; se duse cu dênsul în Sâmbăta mare la Consistoriul Arhiepiscopesc. Ci Vlădica Ioan Bob încă, pe lângă procesul dat în mâ-nile lui Tiopa supt pecete; pentru ca nu cum-va să se schimbe judecata lui cea asupra lui Tiopa făcută, trimise după Tiopa o carte lungă la Sâmbăta mare, unde avea doi prieteni și patroni puternici. Nu se opri nevoința Blajului asupra lui Tiopa aci. Ci de acoloși fu tremisă în Beciū (Viena) la Novalista cel Unguresc (Magyar Kurir) o scrisóre în carea se povestea cu covêșire de laudă facerile de bine, ce le face Ioan Bob cu banii cei ce iaă adunat în Vlădicia sa, ca să le vestescă acele ȕisului Novălistă prin tótă lumea unгурescă ca fiind că a doua judecată a lui Tiopa era acum să se facă în Șara Ungurescă; cu numărarea acelor faceri de bine, și cu laudele acele nemărginite scăderile cele ce în adins s'aă făcut în judecata cea asupra lui Tiopa să se acopere, și pentru acele judecătórii bisericești cei din Șara Ungurescă să se plece a părtini așa lui Ioan Bob cât și ei să osândescă pe Tiopa.

Ci cela ce umbla întru întunec lesne se potignește. Că aducând cine-va aminte Blajenilor, cum că cu aceea ve te de suma mare de bani de la Vlădica Ioan Bob întru facerile de bine ale sale vărsată cu carea se înalță preste toți Vlădicii Românilor din Ardeal cei înainte de dânsul la olaltă socotiți, s'aă cășionat pismă Dominiumului

s'aũ moșiei vlădiceștii de la Blaj, că lesne vor gândi cei mari, că prea mult este pentru un Vlădică Romănesc un Domenium din care atâta sumă de bani se face, și pentru aceea se vor nevoi ca să se ia acea moșie grasă de la Vlădica și să i se dea ceva simbrie pe an în bani gata, aducând, ȕisei aminte cine-va aceste Blăjenilor ; acéstă scrisore de nou trimiseră în Beciũ (Viena) la ȕisul Novalista, ca și acestea să o vestescă prin lumea Ungurescă, precum o și vesti.

Intru acéstă scrisore se arată, ca cu acea mijlocire aũ adunat Ioan Bob așa mare sumă de bani, că dintru începutul Vlădiciei sale aũ tras de la sine, adecă n'aũ cheltuit de la sine atâta cât s'ar fi convenit, și de tótă pompa s'aũ ferit, și orĩ câtă cheltuială aũ putut încungiura nu le-aũ făcut. Lângă acestea, de când e Vlădica, productele cele dintru acel Domenium mai în tot anul aũ avut preț bun, ba adese-orĩ aũ fost și scumplete, despre altă parte osebit aũ blagoslovit Dumneȕeũ pe Vlădica Ioan Bob cât totdeuna aũ fost rodire multă întru acel Dominium al Blajului.

Pre urmă, care e capu lucrului, Ioan Bob e gasdă, adecă econom fórte mare ; decĩ nimene nu trebuie se socotescă, că acel Dominium Episcopesc aduce pre mari venituri, pentru că de ar fi vrut Vlădica Ioan Bob să trăescă mai strălucit, și de ar fi făcut mai multe drumuri și mai de multe orĩ de ar fi eșit din Blaj (de care, ȕice, ca de multe orĩ schimbarea sănătății l'aũ oprit) într'atâți ani lesne ar fi cheltuit și el veniturile acele, cum le-aũ cheltuit și ceia-l-altĩ înaintea lui Vlădici. Tóte aceste, ȕice, că pentru aceea le-aũ făcut Ioan Bob ca să adune pentru supușii lui Preoșii, ca un tată ce e cu milă cătră fiil sėi, aũ tras de la sine, ca să póta ținea fiilor sėi.

Intră tóte aceste aceea e prea adevėrit, că econom aũ fost fórte mare, și cu acésta pre toți cei mai naint: de el Vlădicii fără asemănare l-aũ întrecut ; pentru că din tineretele lui aũ fost deprins în economie, și întru aceea aũ petrecut până astă-ȕi cu tótă mintea, și inima lui ; intru

careea fu osebit ajutat cu aceea, ca fiind el mai nainte mulți ani la călugări din Blaj diregătoriu, ce se dice Dijmasi, foarte bine știa totă firea, și toate trebile aceluși Dominium, cât nici măcar un florint, nici de cinste, nu putea se vină la diregătorele lui, ca să nu știe el.

Iar, de nu aș trăit strălucit, și ceea-l-alți înainte de el Vlădicii nu mai strălucit, nici mai fără cruțare aș vetinit, ba încă unii atâta aș fost de postelnicii, cât numai cu legumi costa, nici peste nu mânca. Iar Ioan Bob cele ce iaș fost lui după firea sa de lipsă nici odată nu și-aș tras de la gură; ba în anii dintâi știu, ca la aceeași masă a lui alt fel de pâne mânca, și alt feliu de vin bea el, și altele mai slabe punea înaintea prietinelor săi, cât Proto-popul Alexandru Fiscuti, carele după aceea aș fost Vicar la Hatieg, ședând într'o vreme la Blaj și având masă la Țisul Vlădică, își cumpăra pâne din târg neputând suferi pânea cea de la Vlădică, și acolo la masa Vlădicului scoțindu-o din busunar mânca. Și mie mi s'aș întâmplat odată, că având norocire a fi la masa Țisului Vlădică, și fiind eu slab din frigurile ce le-am fost avut mai nainte; din mirosul pâneli ce era din grâu de grópă de nou mă apucară frigurile.

Accea încă este adevărat, ca în totă Vlădicia lui Ioan Bob productele aceluși Dominium aș avut preț bun, și s'aș vândut scumpe. De nu avea în vr'un an grăul preț bun; îl băga în gropi unde îl ținea până îi venea acel preț carele îl vrea el. Pământul dintru acel Dominium al Blajului nu numai în Țilele lui Ioan Bob, ci tot-déuna din firea lui e bine-cuvântat de la Dumneșeu ca să nu înșele pe agonisitorii.

Accea este drept, că de ar fi făcut mai multe drumuri, și mai multe ori de ar fi eșit din Blaj, mult ar fi cheltuit dintru aceea sumă mare de bani, cum aș cheltuit cei înainte de el Vlădicii cu cele dese ale lor canonicestii visitații, care sânt datorii Arhieriei din firea diregătoriei sale ale face, de ore ce Christos nu vânători de bani, ci vânători de

ómení aũ lăsat ŝi aũ poruncit să fie Episcopí. Iar Vlădica Ioan Bob, arare-ori aũ eșit în visitație așí cerceta oile sale. Când aũ eșit încă nu atăta, pot să đic, că aũ făcut visitație canonicăscă, cât că aũ alergat ca curând éráșí să se întórcă la economia sa, ŝi să nu cheltuăscă mult. Știú, că eșind în visitație canonicăscă, aũ venit odată în tótă Vlădicia lui ŝi în Protopopiatul Gurghiului, unde de aũ umblat pre airea câte cincí, șese sate într'o đí, cum fí era obiceiul ; aci în trei césuri după prânđ, cum sînt satele dese, aũ făcut visitație canonicăscă în cincí sate, ŝi pe cină éráșí s'aũ întors în Beica Românăscă la Parohul Alexandru Prutia spre abaterea pismeí de la acel Dominium Vlădicesc, ŝi spre adevărire, că de ar fi făcut Ioan Bob cele ce aũ făcut ceea-l-altí înainte de el Vlădicí după datoria sa cea Episcopăscă, ŝi el ar fi cheltuit veniturile Vlădicescí ca ceea-l-altí, lipsea să se spună acel adevăr mare, că ceea-l-altí Vlădicí s'aũ ținut fără moșia Vlădicescă ; érá Ioan Bob lângă acésta dintru începutul Vlădiciei lui aũ luat ŝi veniturile tóte ale mănăstirei, ŝi ale Clericilor, ŝi pentru ele n'aũ plătit mai mult pe an în Bance, de cum aũ fost hotărít se plătescă în baní de argint. Așa pentru veniturile mănăstirei aũ fost mărginit se plătescă în baní de argint patru mií, ŝi el aũ dat acele patru mií în bance cari nici opt sute de florinte în baní de argint nu fac. Așa fiind hotărít, ca din suma aceea unui călugăr să se vină două sute de florinți în argint ; acum un călugăr lua acele două sute în bance, cari nici 40 de florinți în argint nu fac ; ŝi cu atăta era silit un călugăr bătrân, a căruí vėrtutea tótă prin învățatura șcólelor fí fu stórsă, să-șí tragă sufletul. Așa pentru un cleric era hotărít o sută de florinți în baní de argint ; acum suta aceea fí se vinea de la Vlădica Ioan Bob parte din veniturile Mănăstirei, parte din veniturile Seminariului cele de la Cut, în bance, care în baní de argint nu ajung 20 de florinți. Acum judece fiește-carele, până adună Vlădica Ioan Bob cumplită suma de baní, óre el ŝi-aũ tras de la

gură cele de lipsă, aș călugări, și clericii aș tras fόμε nesuferită, și golicione. Decî nu are ce să pisnuască nimeni Românilor acel Dominium Episcopesc de la Blaj. Că, de se vor cheltui veniturile lui cum se cade după dreptate și în cele ce poftesc ființa Episcopiei, carea e rînduită de la Christos spre a vênare ómenî, nu e cu putință sumă mare să rămână în urmă.

Ci se ne înturnăm la Tiopa. Pre urmă ajunse la judecător, pre carele nici nascerea lui, nici creșterea lui, nici firea lui nu-l lăsa a căuta în față, și a se abate de la dreptate. De unde i se întórse lui Tiopa tótă cinstea înapoi cea în Consistoriul din Blaj supt înainte șederea Vlădicului Ioan Bob cu resturnarea rîndului judecătoei luată, și se întórse la starea sa biruitoriu. Iar lui Ioan Bob și scăderile acelea grele, ce se aflară făcute în judecata lui asupra lui Tiopa, și Novelele mai sus cetite cele în ziua dintâi a lunii lui Decemvrie a anului 1807 supt numărul 44 vestite vêrtos îi micșorară numele în tótă Țara Ungurésă. Că toți numai din novelele acele încă, fără de cele ce aș auzit după aceea, pricepură, că lui Ioan Bob în tótă Vlădicia lui mai vêrtos l-aș fost plecarea spre economie, și spre adunarea banilor, de cât a împlini acele în care spre mântuirea sufletelor fu nevoința celor mai înainte de el întru acel Scaun Vlădicesc. Și aceia l-aș făcut mic pe Ioan Bob înaintea Papistașilor celor din Țara Ungurésă, că toți cei mai înainte de el în Blaj Vlădici aș fost cu rivnă spre creșterea credinței Catolicești; și înaintea lui Grigorie Maior multe miriade aș întors la Unire, érá Ioan Bob în tótă Vlădicia lui acéstă lungă nici o nevoință spre adăugirea Unirei n'aș pus, de cât că aș eșit odată fără de nici un rod în pămêntul Făgărașului. Ba necum să întorcă pre alții la Unire, ci și ai lui Poporenî fiind el Paroh și Protopop în Maros-Vasiarheiü s'aș făcut neuniți pre cari după ce s'aș făcut Ioan Bob Vlădică; un cleric cetetș fiind acolo atunci Paroh și Protopop Dimitrie Caian, cel bătrân, care e acum în Blaj Preposit

Capitulului, éráşî i-aú întors la Unire. Acésta o scie bine láudatul Caian.

Acum după întâmplarea lui Tiopa, cea mai sus arátatá, cu carea s'aú deschis cale apelaþilor de la Scaunul Vlădicesc al Blajului cátrá Scaunul Arhiepiscopesc al Strigoniului, véd cá aú început unii şi alþii a muta legea şi în cause de căsătorie de la Scaunul Vlădicesc al Blajului la Scaunul Arhiepiscopesc al Strigoniului fără de nici o împedecare. Unde va ajunge lucru până în capét nu ştiú. Drept, cá cum íşî bate capul Ioan Bob micşora puterea Protopopilor, şi a face de nemica cadinþele lor cele din nepomenită vreme avute, şi în legea Bisericeí grecesci rezimate; ba nici nu face acum protopopi, ci numai viceprotopopi, şi cu titule, care nu s'aú mai auþit în legea grecésca; lesne se póte esca, cât tóte causele cele de căsătorie spre despărþire pornite nu mai mult în scaunul Protopopesc, ci după cum este obiceiul la papistaşî, întâia dată în Consistoriul cel Vlădicesc de la Blaj să se judece. Carea de va fi, apoi tóte causele cele de acest feliú spre a doua judecatá vor trebui prin apelaþia apérátoriului căsătoriei de Scaunul Blajului să se mute la Scaunul Arhiepiscopesc al Strigoniului. Care întâmplare, precum şi acele strámutári bisericeşti, ce se nevoeşte Vlădica Ioan Bob ale face, ce urmári vor să nascá întrá Români, cároro nemica nu s'aú obicínuit ale cădea aşa cu greú, de cât schimbarea în lege, şi în cele bisericesci aceia se cade se grijascá, şi timpuriu să puná pedecá carii aú datorie a lua aminte ca să nu se întâmple după nálucirile unui om neplácute urmári.

§ 9.

Despărþirea Cásătoriet.

Acest párágraf este în ambe esemplare de Istoria bisericesca ce le am la mâná, asemenea.

§ 10.

Protopopi (pag. 277).

Acest parăgraf este asemenea până la pag. 305 al 16 saū unde în unele exemplare se află scris așa :

„Nici întru acésta nu voiū să înșel pre cei viitori, să nu descoper isvorul, de unde aū curs aceia de Vlădica Ioan Bob aū vrut ca protopopi cu sobórele lor să judece pre preoți pentru greșelele lor ; érá Canonul ce li să cede pentru ori-ce greșală nu protopopi cu sobórele lor, ci Vlădica să-l hotărăscă, adecă singur Vlădica să-î pedepsescă, să-î globescă. Spusēm mai sus (§ 7) cum Vlădica Ioan Bob fu oprit de Crăescul Gubernium, ca să nu mai ia dajde de la preoți. După care întâmplare đisului Vlădică cu jale căđută bătându-și el capul óre de unde aceasumă de baní ce se aduna din dájdele cele de la bieți preoți, și de la carea fu oprit, o-ar putea *scodoli* ; íi veni aminte, că óre când în đilele cele de de-mult aū fost obiceiū în Eparhia aceia a Episcopiei Fagărașului, ca din unele glóbe, ce se capétă cu judecata soborului protopopesc, să se facă partea și Scaonului Vlădicesc. Decí în Saborul mare cel din anul 1792, în luna lui Decemvrie adunat certă pre Protopopi că nu tremeit glóbele la Scaonul Arhieresc...” (pag. 306).

(De aici încolo este asemenea cu puține și mici strămutări. O altă varațiune a acestui pasagiu de la pag. 305 șirul al 16-le în unele exemplare este scris așa) :

„Adecă mai nainte dăduse Vlădica Ioan Bob rugare la Crăescul Gubernium ca să-î dea ajutor, cât cu execuție să scótă de la preoți dajdea Vlădicescă, care lucru nu s'aū fost mai auđit în Eparhia acésta. Inse cu acéstă faptă aceia dobândi Vlădica Ioan Bob, că Crăescul Gubernium vėđėnd sārăciă preoților mai vartos întru acele vremi lip-site, și știind, ca mult aduna Vlădica Ioan Bob dintru a-cele trei moși, a Vlădicului, a călugărilor și a clericilor

din Blaj, i-aŭ respuns cã are Episcopie destul de bine în-
 ȑestratã, sã lasã pre bieþii preoþi. Cu carea se pricinui, ca
 nici urmãtorii Vlãdici se nu aibã cãdintã la ȑisa dajde,
 carea ŝi cu legile țerii era întãritã. Dupã aceete, Vlãdica
 Ioan Bob, în Soborul cel mare din anul 1792 adunat în
 Blaj, ȑise înaintea tuturor protopopilor, cã dãnsul értã
 dajdea cea Vlãdicescã preoþilor pentru aceia se nu mai
 umble Protopopi a o scóte. Inse venindu i aminte, cã óre
 când în ȑilele cele de de mult aŭ fost obiceiũ întru acéstã
 Eparhie a Episcopiei Fagãrașului, ca din unele glóbe, ce
 se capãtã cu judecata soborului protopopesc, sã se facã
 parte ŝi Scaonul Vlãdicesc ; atuncea ŝi întru același Sobor
 certã pre protopopi, cã nu tremit glóbele la Scaonul Ar-
 hieresc !...

(De aici în colo este asemenea cu puþinã ŝi micã strã-
 mutãri pãnã la pag. 328 ; la pag. 328 urmézã paragraful 11).

§ 11.

Vice-Protopopi, Inspectori, Administratori, Notari.

(Acest pãrãgraf în unele exemplare se estinde numai
 pe 16 șiruri pe când în alte exemplare se estinde de la
 pag. 328 pãnã la pag. 344 ŝi suna așã :)

Titulele sînt acele neauȑite în Biserica Grecescã nici în
 Biserica Romãnilor nu s'aũ auȑit pãnã în vécul nostru.
 Notarii drept ŝi mai nainte aŭ fost la Romãni ; ci nu
 carii sã stëpãnescã Protopopiatul, în loc de Protopopi,
 fãrã în fiește-care Protopopiat era unul dintrã preoþi notariu
 lângã Protopopu locului, ales de Protopopu, ŝi supus Pro-
 topopului ; a lui Ioan Bob aflare sînt aceste titule strãine
 de legea Grecescã, ŝi de datina Bisericii Romãnilor. Vë-
 dënd el adecã cã nu póte dupë volnicia sa sã lapede pre
 Protopopi din dirigãtorie, pentru cã ŝi legea Bisericii Gre-
 cesci, ŝi vechiul obiceiũ al Romãnilor, ŝi poruncile Prin-
 cilor Ardealului, ŝi Crãescul Gubernium punea piedecã

îndrăsnirei lui; începu în ținuturile acelea din care murea Protopopii a nu pune Protopopi; ci pre aceia, pre cari îi rânduia ca să pörte deregătoria cea Protopopescă în ținuturile acelea, ai numi pre cari vice-protopi, pre cari inspectori, pre cari administratori; acum au început a da și titule de Notariu pre alocurea. Paragraful acesta în unele exemplare se estinde numai până aci; ér în altele se continuéză după cum îl descriem noi aici. Se vede că censura au respins continuarea. Pre aceia, măcar că tötă diregătoria Protopopescă o pörtă în tocma ca protopopii cei adevęrați întru töte, nici nu au mai puțină putere de cât protopopii, totuși fiind ca titula nu le este curat de protopopi, îi lapädă după singură zburdarea sa când vrea, și îi strămută dintr'un loc într'altul. Inseșe poporul Românesc și preoții nu sciü de aceste titule nouă în Biserica lor, ci precum aceia întocma pörtă diregătoria ca protopopi, așa pre toți îi cred, și îi numesc protopopi. Despre acéstă faptă scrise acéstă carte Vlădicului Ioan Bob din 13 Octomvrie a anului 1802 același Protopop bătrân (?!) carele au scris și cele mai sus două cărți, cătră același Vlădica. Nu i ajunse lui Ioan Bob aceea nesuferită și de ocară strămutare carea nici la Papistași nu este în Țara Ardealului, nici la Calvinii, nici la Unitarași; ferescă Dumneșeu apoi la Români cel ne uniți; numai la Luterani se schimbă decanii lor tot la trei ani. Döră acestora au vrut se urmeze. Vlădica Uniților Ioan Bob cu schimosirea cea mai sus spusă ca să mestece în legea Uniților ceva și din tocmelele Luteranilor, pentru ca pre urmă legea Uniților să fie o coleșe de multe mestecături, precum va și fi de se va îngădui. Vlădicului acea volnicie ca după nălucirea sa să röstörne vechile tocmele, și de nu să vor întörce la locul seü cel încuviințat acele ce Ioan Bob au pornit după mintea sa ale strica.

Nu-i ajunse, și se, lui Ioan Bob acea strămutare de ocară; ci și Protopopiaturile, făcënd câte trei din unul, fără cumpët le înmulți, ca se aibă mai mulți vice-proto-

popl și notari. Pre cari măcar i-au vestit prin Schematismus, nu la toți le-au dat încă puterea lucrării Protopopescl. Toți să miră de acésta a lui faptă, pentru că și mai nainte era strîmte Protopopiaturile Uniților, și cu mult mai mic de cât ale Neuniților; érá acum de vor rămănea cum le-au croit Ioan Bob, sînt mai tóte nimica. Unii dic, ca pentru aceea au înmulțit Ioan Bob așa fără trébă Protopiaturile, ca vedënd străinii în Schematismus atăta mulțime de protopopiaturi unite; fără nici o indoélă să crédă, că fără asemănare sînt mai mulți uniți în țilele Vlădicului Ioan Bob de cât neuniți în Ardeal, unde tocma înprotivă este lucrul. Alții dic, că nu fără sfatul aceuia s'au făcut acésta, carele dosesce în urma lui Ioan Bob se fie el Vlădică; s'au fiind că el acum de ce, de ce ma slăbește; și aceea încă o simte, ca la cei mai mulți din cler este urît; încăi nepotu-séu să urmeze în Scaonul Vlădicesc. Că, precum am spus mai sus, la Uniți alegerea Vlădicului să face prin votizația Clerului, fiește-carele Protopopiat dând câte trei voturi. Așa dară de era mai nainte 8 de Protopopiaturi 150 de voturi se împărția pe unii pe alții, érá acum de vor fi o sută de Protopopiaturi vor se ésa 300 de voturi. Dintru așa multe voturi cu atăta mai vêrtos póte cela nădăjdui, că vor cădea s'au pre densusul, sau pre nepotu-séu, s'au și pre amêndoi atătea voturi cât se între în numărul celor trei candidați, că cred eū, că nici unul nu se înălță la diregătorie fără patronia aceuia, și până atunci póte rămănea ori-care în vr'o diregătorie de acele pre ghiața, până când vrea acela. Lângă aceste de cum-va se va rândui ceva simbrie vice-protopopilor, și notariilor de la Vlădica; veđi, ca și după mórtea Vlădicului încă are acela nădejde să-l țină legați pe aceștia; de nu vor pofti încă și jurămênt, de la ei, că vécuri ca acelea viem, în care unii din cei bisericești povăținatori nu atăta duhul sfintelor Canóne, cât voia sa o urméză. Și despărțirea acésta a Protopopiaturilor în mănunte părți de Ioan Bob făcută e nesuferită, și de rês, pentru aceea

se cade a se înturna la statul cel de de-mult. Și dacă vrea Vlădica Ioan Bob să se fălăscă cu multe Protopopiat-uri, se cădea acele nu cu stricarea celor de alți Vlădicii agonisite să le înmulțiască, ci cu întórcerea a mai multe miriade dintru neunire supt stăpânirea sa spre carea larg câmp, și tocma îndemnat prilej în mulți ani să avut, ci încât sciū eū, nici macar un suflet n'au întors cu nevoința sa în tótă acéstă a lui lungă vlădicie.

Voiū se adaog aci două scrisori a unui protopop bătrân, care slujesc spre cunoșcerea statului lucrurilor întru stăpânirea lui Ioan Bob. Una e din 20 Iunie a anului 1803, cătră Consistoriul Vlădicului Ioan Bob; alta din 4 August a anului 1804 cătră Vlădica Ioan Bob trimisă.

Prea cinstit Consistorium!

„Ce s'au judecat în Forumul acesta pricina lui Moldovan Gavril, cu muerea sa Șerbanatiū Paraschiva din Solovēstru supt 5 Februarie a. c. 1803, Consistorialnicește spre sfârșitul hotăriri încócea trimisă din deliberatul Saborului acestuia supt 11 a lunē și a. c. făcut, părintește va cunoșce prea-cinstitul Consistorium. Inse aflu în mai sus lăudata a prea-cinstitului Consistorium comisie acéstă încheiere cătră mine îndireptată: „Așa acea cercare dinpreună cu judecata frăției tale se o trimiți la Scaon precum și alte cause ori în ce chip în forum frăției tale judecate, fiind din diregătorie datorie acéle ale trimite la scaon“. Eū, ce va se înțelégă precinstitul Consistorium cu aceste cuvinte, nu pricep. Cá de se înțelege, cum că datorie diregătoriei Protopopesci este ca hotăriri Protopopesci cele ce după vechile și bătrâne aședământuri în Biserica Grecescă a căria nu de jos parte este Biserica noastră până acum ținute, și în prealargă a Vlădiciei Făgărașului Eparchie cu preaîndelungat obiceiū, carele nici un Vlădică până acum nu s'au ispitit al vătama, întărite a se tremite la Scaonul Arhieresc sint obiceiuite, și eū să le tremite, la scaon; mi se pare că precum obiceiurile și aședământu-

rile acele îmi sunt preacunoscute, așa pururea ne-am și nevoit ale împlini. Iar, de se înțelege, că dóră să se restórne obiceiul cel vechiū al Bisericei cel Grecesci, și alt nou Praciū să se bage acum în Eparhia Vlădiciei Făgărașului, cu datornică plecăciune mă rog preacinstului Consistorium, ca mai pre larg să mi se reschireze lucrul și lămurita instrucție să mi se trēmītă, și ca să sciū de ce mă ținea și pentru ca să-mi fie cunoscută puterea prin carea să face învoirea. Ca precum nu tótă puterea are volnicie a face învoire în lege; așa, fiind-că trista ispită arată, cum-că învoirea mai vĕrtos în legea Bisericescă saū obicei-nuit a naște jalnice urmări, lăudat lucru, mi se pare, va fi, de se vor descoperi puterei cel preainalte greutățile care pot să se nască dintru învoire. Decī până când se va limpeși cu amĕnuntul lucrul, mă rog să fie cu blagoslovenie Scaonului a mă ținea de vechiul obiceiū. Cu preosebita cinstire rămânĕnd!!

Adecă Vlădica Ioan Bob cu sfetnicul seū Dimitrie Caian, după ce aū făcut nemica pre căiugării din Baj, carit de la împĕrație fusese rânduiți, sfetnici Vlădicului Făgărașului cu mână, cu picior, și cu multe teluri de tehne porniră să spargă și puterea Protopopilor, carea după legea Bisericei Grecesci se cuvine lor, și o țin; ca să pótă stăpâni ei după volnicie. Ci întru acĕsta le fu a simți grele înprotiviri despre partea Protopopilor. Dimitrie Caian, carele acum e preposit în Capitulum, fiind mulți ani profesor la cel ce sĕ găta spre hirotonire, în tot chipul, s'aū nevoit încai în capul acelora să le bage părere micșorată i apusă despre puterea Protopopilor, și că nu se cade întru în-doiele s. c. a se înțelege cu protopopiī lor, ci oblu la scaonul vlădicesc se scrie. Dar aceia fiind ómeni pricepuți, și vĕdĕnd cât de puțin se folosesc cei ce ajung la Scaonul Arhieresc; rĭdea de invĕțătura lui lui Caian, đicĕnd, așa este protopopiī noștriī se nu-i băgăm în samă, de la scaonul Vlădicesc cum vedem că sĭnt stările împrejur,

nici o nădejde nu pôte fi de ajutor ; apoi cine ne va apăra ?“

Ceai-a-laltă scrisóre este acesta :

„La milostiva muștrare din 13 Iunie a. c. supt Nr. 385, prin carea, cu iscalitura Escelenției tale, tótă încurcarea causei cei de căsătorie a lui Todea Irimie din Telec, cu Haba Maria, și acea grea a lor asupra Pravilei, și asupra rânduelei Escelenției tale cei Arhierestii cu cununia cea în-doit fără de lege și cu îndelungata fără de lege locuind la la olaltă neascultare pârintește mie mi se inputa, și spre îndestulata dovedire aceii complite a mele nelegiurii aceia în mijloc se aduce că eü în 21 Ianuarie a. c. mai sus scrișilor am dat țidulă, ca să se cunune pe lege fără de a se ceti rezoluția Escelenției tale, și fără de a țitälui aceea rezoluție în țidulămi, de unde mi se și face înștiințare, ca ori-ce dispensație dai Escelenția ta, se nu dau țidulă după aceea ci în original se o dau a se ceti, pentru adevêrul lucrului, și pricini Escelenției tale cunoscute cu fi-ască umilintă respund :

„De ar fi de adevêr ređimată mai sus arătata nelegiuire mie imputată, adevêrat fórte cu direptate mi s'ar imputa. Ca de vreme ce fiesce-carele preot este pus să fie lumină, și sare oilor lui Christos celor cuvêntătóre, cu cât mai vârtos Protopopul carele este ochiul cel drept al Arhierelui. De unde de se va face lumina întunec și sarea se va înpuți pricinuind ori în ce chip a nu se supune miréni Pravilei, și canoniceștilor rândueli ale Arhierelui ; cine pôte măsura imputarea unei nelegiurii ca acestea ? Inse eü, necum să fi pricinuit încurcarea și neascultarea mie imputată ; ci încă tare cred, că nici un lat de unghie n'am lăsat din sirguinta, ce se cade mie, întrü acest lucru a nu plini. Ca cerênd mai sus numiții după obiceiul cel cu publicația normei prin rescriptul împêrătesc din 23 Septemvrie 1784, și în Clerul nostru băgată, țidulă de cununie în 21 Ianuarie a. c. le-am dat aceea țidulă, ca să se cunune pe lege a parohului locului fiind cercetarea in-

pedecărilor. Oblicind după aceea parohul locului a mijloci înpedecare de a se cununa și Teleceni, mi-a descoperit înpedecarea. De unde urmând de la mine opreliște, ca să nu se cunune și îndreptându-i către Escelenția ta pentru blagoslovenie; ei cu părtinirea Curții, carea și după aceea cu nevointă i-a apărut, precum din scrisoarea Dregătoriului din Gernesig, carea în 12 Februarie a. c. o am trimis la Escelenția ta, pre larg s'a putut vedea, că s'a dus peste hotare, și prin popă străin s'a cununat. Care fără de lege înțelegând eu, îndată i am oprit a lăcui la olaltă, și i-am sorocit la Sobor; érá ei în loc de a plini acésta, mă aș trimis aicea mare apărare a Deregătoriului mai sus pomenită.

Intru care încunjurare n'am avut ce face alta fără în 12 Februarie a. c. am făcut relație Escelenției tale închidând împreună și scrisoarea Deregătoriului cea apărătoare Escelenția ta ai scris pentru aceea la Măria Sa Domnul Fi-Ispan, și nemica isprăvindu se în 11 Maiu a. c. am adăugat a înștiința pentru aceea pe Domnul notarasii Dimitrie Caian, de unde mi-a venit răspuns, ca Escelenția ta și a doua oră ai scris la mai sus lăudatul Fi-Ispan pentru lucrul acela, și de nu se va isprăvi și acum lucrul; de isnov să fac relație la Escelenția ta, carea o am și făcut în 24 Iunie a. c. După carea mi aș venit de la Escelenția ta în 28 Iunie supt Nr. 359 acest milostiv: „*Dacă nu s'o isprăvit până acum, înaintea lui Dumnezeu, nici noi, nici voi, vinovați n'om fi*“. Eu neputându-mă odihni în conștiința mea, ca acei rău cununați creștini să viețuiescă în căsătorie fără de lege până la mörte, am îndrăsnit a te mai îngreoa pe Escelenția ta cu scrisoarea mea cea din 18 | 6 Iulie a. c. și a da umilită rugare, ca să te milostivești cu dispensație ai slobozi să-și înoiescă înprumutata voință înaintea parohului locului și a doi saș trei ómeni mărturii. La acésta rugare din 6 Iulie a. c. Escelenția ta te-ai milostivit a da poftita dispensație în 31 Iunie a. c. sub Nr. 385.

„După acéste tóte, cu cea mai adâncă fiască umilință mă rog, și mă cuceresc, să te milostivești Escelenția ta a judeca, ce vină am eũ, s'aũ ce am putut face eũ, și nu am facut în lucrul acesta, ba se te milostivești a privi adunația, adecă neputerea, și protivirea ce este în mustra-rea cea asupra mea slobodită. Dice, că de la mine aũ urmat tótă incurcarea aceștei întâmplări, și neascultarea acestora pentru că în țidula mea cea din 21 Ianuarie n'am țitaluit rezoluția Escelenției tale, și nu am dat a se ceti, și mi se impută, că dispensația Escelenției tale nu o am dat a se ceti în original. Dar mă rog care rezoluție saũ dispensație? Aũ dóră cea din 28 Iunie, saũ césta din 31 Iunie, că altă scrisóre, numescăse orĩ rezoluție, orĩ dispensație, în lucrul acesta nu mi-aũ venit de la Escelenția ta. Dară nici nu aũ putut să vie, că vêrful începutului acestui lucru aũ fost țidula mea cea din 21 Ianuarie a. c. De aici aũ urmat relația mea din 12 Februarie cătră Escelenția ta, din carea întâi și întâi ai cunoscut Escelenția ta întâmplarea. După aceea cărțile Escelenției tale cătră Măria Sa Domnul Fi-Ispan; apoi răspunsul Escelenției tale cel din 28 Iunie cătră mine; și mai pe urmă la rugarea mea cea din 6 Iulie, din 31 Iunie dispensația împreună cu imputarea cea grea mie făcută.

Milostivește-te Escelenția ta părințește a socoti óre póte-se mai mare protivire și contradicție înpleti, decum incurcă concipista acestei muștrării asupra mea ținute. De la mine dice aũ urmat tótă incurcarea aceștei întâmplări, și neascultarea acestora pentru ca eũ în țidula mea cea din 21 Ianuarie, n'am țitaluit saũ răspunsul Escelenției tale ce 28 Iunie, saũ dispensația cea din 31 Iunie la rugarea mea cea din 6 Iulie data. Cu adevêrat mai mare protivire este întru acesta a concepistei dovadă, de cât în ceia: *Baculus in Angulo, ergo pluit*. Pentru că măcar că. nici o legătură între starea batiului în unghi, și între plóie, totuși se póte întâmpla ca stând batiul în unghi se plóie. Iar să se țitaluescă în 21 Ianuarie rezoluția, cea carez după

aceea în Iunie s'aŭ făcut, nu este în lume făptură așa înțeleptă, și așa puternică, carea se pôtă face, cu atâta mai vârtos ca Domnul Christos ȃice la faptele Apostolilor cap. 12 : „*Nu este vouă a sci anîl saŭ vremile, care Tatăl le-aŭ pus întru a sa putere*“. Singură cancelăria Escelenției tale aŭ aflat a răspunde în 31 Iunie la cartea după aceea în 6 Iulie acestuiaș an data de care feliu de măzacie nu numai acum s'aŭ încumătat cancelaria Escelenției tale a face, că și adăunăzi într'o scrisore latinéscă, carea trebuia se o arăt la Slăvitul oficiolat, mi-aŭ venit cu numele Escelenției tale, dătum din 9 Maiu, și acolo mi s'a arată că tremisa mie poruncă aŭ sosit la Escelenția ta în 7 Iulie acestuiaș an de la Crăescul Gubernium.

Și după nisce contradicții ca aceste, încă îndrăsnește concipista ca o tudumană amî serie. Se știu, că ori-ce mi se scrie de la scaunul Arhieresc, tôte Escelenția ta însuși le lucrî, aŭ cercetate le iscălescî, s'aŭ din rânduiala Escelenției tale *quo ad omnia* se expedăluesc, precum și acéstă muștrare ér nu după concepiste. Cine pôte suferi o îndrăs-nire ca acésta a concepistei, carele niște contradicții și mazăcîl nesocotite ca acelea, precum sînt cele mai sus arătate, fără sfială cutéză ale lipi cătră înțelepciunea Escelenției tale, și ați face de necinste bătrânețele Escelenției tale cele cu titulă așa înaltă acum de Preainălțiatul Imperat, cu mare bucurie, laudă și fala noastră tuturor înbodobite. Cu adevărat unîl conceptistî ca acestea nu se cade a rēbda lângă Escelenția ta. Ca unîl ca aceștia, precum este obiceiul unor curtenî, învēțindu-ți tot năravul și tótă plecarea Escelenției tale, lesne vor vâna prilejul, și te vor înșela a iscăli concepturile lor, de carea în deșert apof vei bănuî. Ci se te milostivești Escelenția ta a ținea bărbăți aleși, cariî să aibă logica la cap. De nu se află în cler, încă de airea să capeți pe plată bună că ți-aŭ dat Dumneđeŭ putere de aî vreme de a nu cruța simbria la nisce conceptistî înțelepți, cariî se ajute bătrânețele Esce-

lenției tale, érá nu se le máí îngreioieze, rándul bun, cinstia Escelenției tale, și binele deobște poftesce acésta. Că de vor merge lucrurile la scaonul Arhieresc tot așa ca acum mă tem se nu se dea pricină de îndoilă, nu numai ca nu sînt cercetate de Escelenția ta lucrurile ce se scriu de la scaon, ci cum-că nici iscălitura numelui Escelenției tale nu este scrise de Escelenția ta (???)

Eară încâtui pentru mine, arătând eú îndestul nevino-văția mea, cu cea máí umilită plecăciune mă rog Escelenției tale, de vreme ce *Imposibileum nulla obligatio*, să te milostivești a nu mă socoti pricinuitoariú încurcării, și ne ascultării Teleceanilor, pentru căci n'am cităluit, sau n'am dat a se ceti rezoluția Escelenției tale, carea după țidula mea cea din 21 Ianuarie saú născut pe lume și pe concepista muștrării cei din 13 Iunie a. c. Părintește să-l dojenești máí cu sírguinția a privi la cinstea Escelenției tale întru concepturile tale, și cancelaria să se îndrepteze amintrea; că e. de acolo scrisori așa cu mari, și dese greșele scrise cu numele Escelenției tale, cât este rușine ale arăta unde ar trebui să se arăte. Cu adevér evlavie rămânênd“.

(Va urma).

ISTORIA TEXTULUI CĂRȚILOR NOULUI TESTAMENT.

(Urmare. Vezi Biserica Ortodoxă Română, Anul XIX, No. 1).

IV. Traducerea armenescă ¹⁾.

Creștinismul s'a făcut cunoscut în Armenia, în vécul al II-lea; iar în jumătatea a doua a vécului al III-lea scrise Dionisiu al Alexandriei, o scriere: Περὶ μετανοίας, către creștinii armeni, în timpul Episcopului lor *Meruzanes* ²⁾. Timp mai bine de un véc și jumătate, creștinismul nu făcea progrese în Armenia. Abia la începutul vécului al IV-lea luă el (creștinismul) o întindere mai mare prin ac-

¹⁾ Traducerea arménă și origina ei ne este mult mai bine cunoscută de cât ori-care altă traducere veche din aceia ce ne povestesc asupra ei un colaborator cu numele *Moses Choronensis—Historiae Armen. libri III*—edată în limba arména cu traducere latinéscă și observațiuni de frații *Wilhelm și George Whiston*—Londra 1736—care dacă o comparăm cu un exemplar vechiu din viețile sântilor, ce să păstrează în biblioteca din Paris și care descrie și viața lui Mezrob, dovedim că cele șise în istoria arménă, sunt adevărate.

²⁾ Eusebiu—H. E. VI. 46.

tivitatea lui *Grigorie Luminătorul*. Către sfârșitul veacului al IV-lea și începutul celui al V-lea, se afirmă ca mare propoveditor al creștinismului în Armenia, armenul *Mezrob* —fost mai înainte secretar regesc apoi pustnic—care a și alcatuit pentru trebuințele poporului, un alfabet cu 36 de litere, părăsind ast-fel alfabetul sirian de care se slujiseră armenii până aci; iar istoria ne spune că *Mezrob* și Patriarhul *Isaac* au fost și primii inițiatori ai traducerii armenice a cărților Vechiului și Noului Testament.

Traducerea acésta a decurs din *Peșito*, de óre-ce *Isaac* n'avea la îndemână exemplare grecesci. Dar nici el n'a tradus întreaga biblie ci numai câte-va cărți, așa că nu se póte dice că peste tot, a servit *Peșito* ca isvor din care s'a făcut traducerea armenă: Doi școlari însă a lui *Mezrob* —*Iosif* și *Eznach*—aduseră de la Sinodul din *Efes* (431) un exemplar grecesc al bibliei, și din acest timp și cu acest prilej, *Mezrob* și *Isaac*, lepădară traducerea siriană din care ei făceau traducerea armenescă, începând din nou a traduce din aceste exemplare grecesci. Dar fiind-că nici *Isaac* și nici *Mezrob* nu erau în destul de destoinici în cunoștința limbii grece, trimiseră ei pe *Iosif* și *Eznach* împreună cu *Moses Choronensis* la *Alexandria*, pentru ca să se desevêrșescă acolo în limba grécă, și după întórcerea lor lucrul a fost reluat și dus până la sfârșit.

Din cele șise să vede, că traducerea armenescă a decurs imediat din textul grecesc ¹⁾; totuși însă, întru cât mai înainte le erau cunoscute armenilor și traducerea siriană *Peșito*, din care *Isaac*, după cum am vădut, a și tradus în armenesce unele din cărțile sante, este evident, că *Peșito* a avut o mare înrîurire asupra traducerii armenice, și mai târziu; așa că chiar dacă nu am admite—cum cred unii teologi—că folosirea textului grecesc al bibliei a fost numai ca emendare a textului armenesc

1) Pentru textul Vechiului testament s'a avut în vedere septuaginta.

decurs din Peșito, totuși nimeni nu poate tăgădui, că traducerea siriană n'a influențat mult în traducerea armenescă a bibliei.

Apocalipsa pare-se a nu fi fost tradusa o dată cu celelalte cărți, că ceva mai târziu, căci limba din traducerea acestei cărți diferă de limba întrebuintată la celelalte.

Unii dintre teologii cred că traducerea armenescă din veicul al XIII-lea să înrudesce mult cu Vulgata. Acesta să esplică prin faptul, că pe acea vreme (1224—1270) domnea în Armenia Regele *Haitho* sau *Haithom*, care simpatiza mult cu Biserica romano-catolică, voind chiar să facă o unire între Biserica arménă și cea romano-catolică, dorință care era așa de puternic înrădăcinată în acest Rege, că puțin înainte de morțe abdică în favórea fiului său, intrând într'o monastire ca călugăr franciscan.

Tradițiunea arată, până acum, că din princina acestor interese de conciliare, Regele *Haitho* ar fi permis, ca în traducerea arménă să se facă óre-care îndreptări, după *Vulgata*; așa de pildă s'aú întrodus în traducere cuvintele din I Ión 5, 7, din care causă Patriarhul armén din acea vreme, *Grigorie* Episcop de *Sis*, să razimă pe acest citat când esplică el într'o scrisóre, Regelui *Haitho*, de ce să întrebuintază apa la Sânta liturghie, ba este citat locul acesta și în anul 1307 de un Sinod ținut la *Sis*.

Cu tóte acestea însă locul amintit din I Ión 5, 7, să găsece numai în unele manuscripte armenesci, nu în tóte, din care pricină, mulți teologii, cred, că adăogarea lor în traducerea din veicul al XIII-lea nu este autentică.

Acestă traducere s'a imprimat abia pe la mijlocul vécului al XVII-lea din causă că manuscriptele bibliei armenesci erau fórt scumpe (un singur exemplar costa peste 500 de taleri); iar la porunca sinodului armenesc ținut la anul 1662, a fost trimis un preot din monastirea *Usci* (de unde să numesce el și *Uscanus* sau chiar *Episcopul Uscanus*), în Europa ca să privigheze tipărirea, și care după ce a colindat Roma și întréga Franță, pretutindenea

întâmpinând greutatea să duse la Amsterdam unde tipări întreaga biblie armenescă la anul 1666.

În această ediţiune a bibliei a introdus Uscanus, după Wulgata, citatul din I Ión 5, 7; Ión 5, 4 şi Ión 7, 53—8, 11, care nu să găsea nici în codicele pe care îl avea el, nici în manuscriptele armenesci.

Maî târziu un alt învăţat armén cu numele *Ión Zohrab* a tipărit din nou biblia armenescă în Monastirea Mehitariştă din insula Sânt-Lazaro în Veneţia. Aşa el a edat maî întâi Noul Testament în Veneţia la 1789, folosindu-se în lucrarea sa de maî multe manuscripte armenesci, notând cu un asterix citatul din I Ión 5, 7 ca neaparţinând vechei traduceri. Apoi în anul 1805 a făcut o recenziune critică a întregii biblîi armenesci, la care lucrare s'a folosit de foarte multe manuscripte, notând în text toate variantele descoperite şi adăogând scurte scholiî armenesci. În recenziunea acesta, Zohrab, scóte cu desevêrşire afară citatul din I Ión 5, 7 ca nefiind autentic. Exemplul lui Zohrab la imitat maî în urmă şi *Ancher* cu alţi călugări din Sânt-Lazaro, făcând şi ei o recenziune critică a traducerii armenesci.

V. Traducerea Georgică.

În Georgia sau Grusia, vechea Iberiă, a intrat creştinismul între anii 320—330. Maî târziu, şi anume pe la începutul vécului al XVI-lea, Georgii îşi traduseră din limba grécă, pentru trebuinţele lor religioase, întreaga biblie. Exemplarele din care s'aú alcătuit această traducere, aú fost aduse din Grecia de nisce tineri învăţaţi, trimişî acolo anume ca să se desvârşască în cunoştinţa limbii Grece.

Tregelles însă este de părere, că traducerea Georgică este decursă din textul armenesc; dar neputând dovedi acesta, părerea lui nu póte fi luată în serios.

Traducerea în cestiune s'a tipărit pentru prima óră la

Moscva 1743 fol. unde a și fost revisuită după biblia slavorusă, ba chiar și mult schimbată; așa că din această pricină nu mai presintă ea absolut nici un interes pentru critica textului cărților Noului Testament. Același lucru să pôte dice și de edițiunea făcută de societatea biblică. Moscva 1816.

VI. Traducerile persane.

În Europa sunt cunoscute două traduceri persane. Ambele cuprind cele patru Evangelii, dar n'aū nici o valóre din punct de vedere critic.

Una din aceste traduceri este tipărită în Polyglota din Londra (1655) și este decursă din traducerea Peșito, după timpurile lui Mohamed. Ea este luată dintr'un codice din anul 1341 pe care îl avea un óre-care Pacocke. O traducere în limba latină a făcut'o Bode și a și edat'o la Helmst. 1751. 4, care traducere cuprinde evangelia lui Matheiū și Marcu.

Cea-laltă traducere persană a edat'o *Abr. Wheloc*, iar după mórtea lui a complectat'o *Pierson* — Londra 1652, fol. 57. — Traducerea acésta sémănă a fi tăcută imediat din textul grecesc; iar la tipărirea ei s'a mai folosit și două manuscripte din Cambridge precum și codicele lui Pococke, ale cărui cetinți variante s'aū amestecat cu particularitățile acestei de a doua traducere, așa că din punct de vedere critic nici traducerea acésta nu presintă vre-o óre-care valóre.

VII. Traducerile arabe.

Sunt mai multe traduceri arabe care cuprind cărțile Noului Testament. Tóte aceste însă, pentru critica textului sunt de o importanță secundară, pentru cuvântul, că nu sunt decurse nemijlocit din originale ci din alte traduceri vechi, și deosebit de acésta aū mai suferit ele și

alte schimbări mai ales acele exemplare care erau destinate serviciului bisericesc.

Invasiunile arabe care avură ca urmare supunerea țărilor Asiei, Africii iar în Europa supunerea Spaniei, strîmtorarea mult propășirea Bisericii creștine, iar în multe locuri chiar o nimiciri. Acolo însă unde Biserica lui Christos a putut să stea, a trebuit cu mari sacrificii să-și menție terenul dobândit. Arabii punând mîna pe întreaga mișcare culturală și economică a țărilor supuse, urmarea fu, că limba arabă deveni dominantă apröpe în totul, așa că să simți nevoie ca sub raportul bisericesc să se facă traducerea bibliei și în această limbă. Ast fel apărură traduceri arabe decurse din Peșito și din traduceri coptice ¹⁾.

Traducerea arabă cea mai însemnată a Vechiului și Noului Testament ar fi aceea pe care a sêvêrit'o pe la mijlocul vécului al VIII-lea Iohan episcop de Sevilla avênd de basă Vulgata.

Dar după părerea lui Junybol ²⁾ traducerea acêsta este decursă dintr'un codice arab găsit la Freneker și care cuprinde cele patru evanghelii, codice care datêză de la 1610. De acêstă părere este și Tregelles, la carea s'a ajuns motivați fiind de o comparațiune ce a făcut'o textului arab al lui Ión de Sevilla cu altă edițiune numită *edițiunea romană* din anul 1590, și care edițiune era decursă imediat din originalele grecesci; așa că s'a dovedit că și acêstă traducere nu să sue pînă în vécul VIII-lea, cum să credea, ci este făcută după edițiunea romană pe care am amintit'o, și abia mai în urmă a fost prelucrată ea după Vulgata.

Gildemeister mai crede pe basa celor ce am spus în cele ce preced, că o traducere datorită lui Ión Episcop de Sevilla nici n'a existat vre-o dată; și ceea ce să susține în numele

¹⁾ *Gildemeister* de evr. in Arabicum e Simplici Syriaca translatis—Bon 1865. 4. O altă traducere sa datoresce istoricului arab Iacubi 891 d. Chr. edată la Hamb. 1885. 4, pag. 117—128.—*M. Klamroth*—Festschrift des Friedrich Wilh. Gymnos.

²⁾ Letterkundige Bijdragen II, Leyden 1838.

ei este numai o greșală sau o falsă părere a tradițiunii literare spaniole ; iar așa numitul codice găsit la Frenecker este numai o copă a edițiunii romane.

Deosebit de aceste traduceri pe care le-am amintit, și care după cum am văzut nu presintă vre-un interes deosebit pentru studiul cărților sante din punct de vedere critic, mai sunt și alte traduceri arabe, decurse imediat din originalele grecesci și care și au valoarea lor incontestabilă pentru acest studiu critic.

De aceste traduceri au eșit la lumină prin tipar următoarele :

1) *O traducere a celor patru evanghelii* (Vezi Gildemeister opul citat, de Watte § 21).

Acésta a fost a) tipărită mai întâi în Roma 1590 sau 1591 fol. în două colone cu sau fără versiuni interliniare latinesci. b) O altă edițiune a traducerei este cea a lui *Erpenius*—Leyden 1616. 4, făcută după un codice din Leyden emendat de un copt ¹⁾. c) În Polyglota din Paris (1645) să găsească iarăși textul acesta al traducerei care mai în urmă s'a tipărit și în Poliglota din Londra. d) De asemenea întimpinăm traducerea în cestiune, în edițiunea siriană făcută pentru trebuințele de cult ale Moroniților—*Faustus Nairon*—Roma 1703. fol. *Carshurica-arabica*, cu litere siriane. e) Să mai află și alte edițiuni ale acestei traduceri, și anume : recensiuinea melchitică în edițiunea Haleb 1706 fol. Londra 1727 4° făcută în urma unei re-visuirii a textului după alte manuscrite grecesci și pe care Arhiepiscopul Melchitic din Antiohia a divizat'o în Evangeliu și Evangeliar. f) O edițiune dintr'un alt codice tipărită la Leiptzig, 1864 intitulată : „*Die vier Evangelien Arabisch aus der Wiener Handschrift herausgegeben*“ . (Cele patru evanghelii arabe e date din manuscritele Vienei).

Tóte aceste traduceri ale bibliei arabe au unul și același

¹⁾ Textul lui Erpenius s'a tipărit iarăși în edițiunea coptica arabică a Evangeliilor, la Londra, de societatea biblică.

tip. Ele nu decurg de cât din aceleaşi originale grecesci; așa că de și în diferite timpuri ele apar în edițiuni diferite, după cum am văzut, totuși au aceeași origine, ceea ce ne îndreptățește pe noi a afirma că aici nu avem a face de cât cu una și aceeași traducere.

În ceea ce privește vechimea traducerei, nu putem ști cu precisiune. Hug crede că ea este săvârșită în jumătatea a doua a secolului al IV-lea pentru trebuințele religioase ale Saracinilor din ostul Palestinei, cari să convertiseră la creștinism sub Impăratul Valens.

2) *O traducere a scrierilor apostolice*—faptele apostolilor, epistolele pauline și catolice și apocalipsa s'a tipărit în Poliglota din Paris și cea din Londra după un manuscris adus din Allepo. După caracterul ei, și această traducere este decursă nemijlocit din originalele grecesci.

Pe lângă aceste două traduceri arabe, de care am vorbit, mai este încă una, special a evangeliilor cu epistolele pauline la un loc, păstrate într'un codice din Vatican. Autorul traducerei după părerea lui Scholz este *Daniel Philentolos* și fiul său *Gabriel Philacalos* din Emisa, în Siria.

I. C.

Ortodoxie și Biserică creștină ortodoxă.

Biserica lui Iisus Christos în decursul celor 19 secole de la întemeierea ei, s'a împărțit în mai multe biserici, toate purtând numele dumnezeescului fondator și toate dându-se de biserică creștine și adevărate ale lui Christos.

De la început toți cei ce s'a încercat a altera învățătura evanghelică, au fost eliminați și scoși din sânul Bisericii creștine. Unii din acești falșificatori ai credinței, au perit fără a lăsa urme după ei, alții, ademenind câți-va adepți, au format sinagoge și comunități, deosebite de ale creștinilor celor adevărați. Dar toate acestea apuneau unele mai degrabă de cât altele. Majoritatea lor, ca să nu dicem mai toate, n'au lăsat de cât o slabă amintire în istoria și arheologia bisericii creștine, pentru cel ce voește a cunoște sau a studia fazele prin care a trecut biserică creștină, doctrina, cultul, disciplina și tot ce se raportează la organizațiunea și administrațiunea sa.

Ast-fel a procedat Biserica față de toți aceia cari voiau a'i schimba séu mistifica, atât fondul doctrinal, cât și chiar forma sa; și, în decursul celor nouă dintăi secole, a păstrat unitatea credinței, ținând cu tenacitate și sântenie

nealterat, neschimbat și intact depositul sacru al credinței și al învățătureri, așa precum îl primise de la Iisus Christos prin apostolii săi. În aceste timpuri, de și mulți eretici 'și formase a-parte comunități, după ideile și credința lor rătăcită; dar Biserica cea adevărată a lui Iisus Christos, era : *una, sântă, catolică și apostolică*. și purta cu fală și dreptate acest nume cu care se deosebia de sinagogele ereticilor. căroră creștinii cei adevărați, nici numele de biserică nu voiaū ale da.

De la secolul al noulea însă, aū început a se accentua din ce în ce mai mult unele diferențe mici și neesențiale, cari existaū de secole chiar în sânul diferitelor biserici, mai ales ale părților apusului. Aceste diferențe începură a se raporta chiar la dogmele credinței, pe care unii din creștinii acestor părți, începuse ale crede și mărturisi, nu așa precum le credeau toți creștinii și precum erăū formulate și cuprinse în simbolurile bisericei universale; ei le credeau și le mărturiseau cu óre-care omisiune său adaose, avēnd și unele practici bisericești deosebite.

Bisericile de orient cu Biserica de Constantinopol în frunte, aū semnalat Romei aceste îndepartări de la drépta credință și de la păstrarea intactă și nealterată a așezămintelor bisericei. Roma însăși a recunoscut deosebirile și novismele introduse în unele din bisericile apusului și chiar în biserica romană, și de unde la început le desaproba și protesta contra lor, în urmă începu a le primi, ale susține și chiar apăra ¹⁾.

¹⁾ Când pentru întâia adaosul lui *Filoque* (*καὶ ἐκ τοῦ Ἰουῦ*) la simbolul credinței a fost propus bisericei romane, în urma sinodului ținut la Achen (809), papa Leo al III († 836), nu numai că a respins categoric admiterea lui, dar a și ordonat de a se sēpa pe două table de arama simbolul, *fără de adaos și a se pastra în biserica Sântului Petru, cu inscripțiunea următoare* : „Haec Leo posui amore et cautela orthodoxae fidei“. Nu trecu înse mult și biserica Romei primi adaosul și la începutul secolului al XI îl impunea tutulor bisericilor apusului, și pretindea ca să'l primească și bisericile creștine din orient (comp. Diomed ist. bis. vol. II, pag. 6.

Ast-fel Bisericele Apusului cu Biserica Romei în frunte alunecate pe povârnișul îndepărtării de la credința cea adevărată și de la păstrarea cu sfințenie a așezămintelor bisericesci, păstrate de la început, au mers din deviațiune în deviațiune și din novisme în novisme, până ce legătura dragostei, care se întemea pe unitatea credinței, fu imposibilă de a mai putea exista între orientul și occidentul creștin. Atunci (în secolul al XI-lea an. 1054) avu loc desbinarea cea mare între bisericile creștine de orient și cele de occident.

Bisericile din orient grupate în jurul Bisericii cele mari din Constantinopol, au rămas pe baza învățături și a credinței de mai înainte, așa precum era stabilită și hotărâtă de sinódele ecumenice și locale ale Bisericii universale, și așa precum era formulată și cuprinsă în simbolurile și în mărturisirile de credință ale Bisericii universale, în care se stabilise de cătră însăși biserică învățătura și dogmele ei pe baza sântei scripturi și a tradițiunii autentice pastrată de la început în biserică creștină.

Biserica Romei însă cu bisericile apusului, mergând tot înainte pe calea apucată, după ce prin presiuni și prin cele mai neertate mijloce a fost nevoită să sufocă glasurile independente ce o desaprobaū în mersul ei doctrinal, la-treutic și disciplinar, avu durerea să vadă efectuându-se în sânul ei, la începutul secolului al XVI-lea, o mare sci-siune. Mare parte din creștinii părților nordice ale Europei, ne mai putând suporta jugul ei, s'au substras de la jurisdicțiunea și păstorirea marelui pontifice din Roma și au constituit biserici a-parte. Acestea sunt bisericile creștine, cunoscute sub numele de biserici protestante.

Aceste biserici iarăși, de unde la început se ridicaseră mai numai contra abuzului și a inovațiunilor bisericii romane, ele pornite pe calea desființării, au sfârșit prin a ataca și desființa părți esențiale ale organismului bisericesc. Neavând nici o busolă și nici un criteriu stabil, după care

să-și moduleze viața lor bisericăscă, au sfârșit prin a o laiciza cu desăvârșire și a-și crea fie-care credincios dogme, disciplină, cult, administrațiune și chiar pietate religioasă după propriul său capriciu. Pentru această ramificările și scisiunile, schimbările și prefacerile religioase ce au avut loc în sânul popoarelor și a bisericilor creștine ce s-au despărțit de biserica Romei de la secolul al XVI-lea, sunt foarte multe. Ele au ajuns astăzi așa de numeroase și deosebite după credința, cultul, disciplina și organizațiunea lor, chiar între dânsele, în cât s'ar putea dice, că cele mai multe nici nu seamănă a fi biserici creștine, apropiindu-se unele de monoteismul judaic, altele de deism în genere, altele de religiunile naturale etc. etc. și altele de antropatrie, de la care n'au de cât un pas pentru a se întorce la vechea idololatrie.

Ast-fel sunt astăzi bisericile protestante cari, de și iubesc a purta numele diferiților reformatori, nu încetază de a se pretinde și numi biserici creștine.

Tóte aceste biserici, împreună cu biserica Romei, de la care s'au desbinat și împreună cu bisericile din părțile orientului, ce s'au separat de Biserica cea adevărată a lui Christos în timpul conciliilor ecumenice, și cu Biserica cea mare creștină de orient, care a rămas credincioasă în păstrarea credinței, a cultului, a disciplinei și a organizațiunei canonice, compun marea familie a bisericilor creștine. Tóte se numesc biserici creștine și fie-care din ele se pretinde a fi adevărata biserică a lui Christos.

În această mulțime imensă de biserici creștine, fie cine este în drept a se întreba: care este adevărata Biserica a lui Iisus Christos?

Între ele este una care până astăzi poartă numele de *Biserica creștină ortodoxă, adică drept măritore și drept credincioasă*, și care pretinde că crede și mărturisește drept și neschimbate cele privitoare pe Iisus Christos și biserica sa.

Numele acestei biserici a învedera că ea este adevărata

Biserică, dar pentru că fie-care religiune și fie-care biserică pôte să'și aibă ortodoxii sêi, ca să putem cunósce pe adevărata biserică a lui Iisus Christos, trebuie să stabilim semnele caracteristice ale adevăratei biserici, și să vedem căreia din mulțimea bisericilor creștine, îi convin, i-se pot aplica și are aceste semne, ca ast-fel numele ei să fie întemeiat pe ortodoxia sa.

Biserica creștină este biserica lui Iisus Christos întemeiată pe Evangeliul sêu și consolidată prin predica apostolilor și a următorilor lor, cari au interpretat drept învățătura mântuitoare încredințată lor de Iisus.

Prin urmare pentru ca o biserică creștină să fie adevărata Biserică a lui Iisus Christos, trebuie: a) Să'și urce origina sa prin adevărații următori ai apostolilor și prin apostoli, până la Iisus Christos, piatra unghiulara și întemeetorul Bisericii sêle. b) Să fie întemeiată și consolidată pe învățătura cea mântuitoare a lui Iisus Christos, așa precum au predicat'o apostolii sêi, cari au fost martorii oculari și servitori ai Cuvântului, sêu aceia pre cari ei îi au constituit în următori ai lor spre a conduce mai departe opera mântuirii ómenilor. c) Să păstreze intactă și nealterată învățătura credinței predicată de Iisus Christos și Apostoli și să o mărturisescă așa precum a interpretat'o biserica universală. d) Să păstreze de-a pururea, nu numai în doctrina teoretică, dar și în practica sa, în cult, în disciplină și administrațiune, unirea spirituală și legătura harică cu Iisus Christos și Apostolii sêi, prin următorii acestora, cari de la început și până astă-đi fiind hirotonisiți și succedându-se canoniceste, sunt recunoscuți de biserica ortodoxă ca depositarii sacri a-l tuturor celor ce se referă la biserică.

Fără aceste semne distinctive o Biserică creștină, nu este și nu pôte fi adevărata biserică a lui Christos. Și cu drept cuvânt. Căci, cum pôte fi biserică a lui Christos, o adunare de credincioși cari după credința ce o au și o mărturisesc, n'au nimic comun cu Iisus Ckristos și evan-

geliul s6i6, pe care se întemeiază biserica sa? De asemenea, cum p6te fi biserică adevărată a lui Christos, o biserică care, de și la început s'a întemeiat pe învățătura mântuitoare a Evangeliului său, dar nu a păstrat această învățatură așa precum a primit-o de la apostoli și următorii lor, ci a schimbat-o și a alterat-o cu desăvârșire prin învățături străine? Și ce Biserică creștină mai p6te fi aceea care, în cele din urmă a ajuns a nu mai păstra, nici unitatea credinței, nici legătura harică cu Iisus Christos și Apostolii săi; o biserică care au desființat chiar și sacerdoțiul canonic, menit de la început de a întreține această legătură harică între credincioși și Iisus Christos și de a fi depositarii cărorora s'a încredințat păstrarea credinței și mântuirea sufletelor?

Din toate acestea rezultă, că o Biserică creștină, care nu are semnele distinctive și nu întrunește condițiunile mai sus amintite, nu p6te fi adevărata Biserică a lui Iisus Christos. Căci religiunea creștină ortodoxă, este și trebuie să conșteie din ideile, convingerile, cunoștința și credința cea drăptă despre adevărurile religioase cuprinse în Evangeliul lui Iisus Christos, Mântuitorul nostru, expuse în scrierile Apostolilor, în predica și cuvintele lor, și cuprinse în tradițiunea autentică a bisericii, care a determinat și a formulat în dogme, mistere, precepte și reguli de credință aceste adevăruri dumnezeiești. Precisarea și stabilirea dumnezeieștilor cuvinte în dogme ale credinței, s'a făcut de Biserica în modul cel mai oficial posibil. Căci aceea cari reprezintă și păstrează unitatea credinței și a ierarhiei în biserica întemeiată de Iisus Christos și consolidată prin predica Apostolilor săi, ierarhii bisericelor creștine, ei au fost cari s'au adunat în conciliile ecumenice și sub inspirațiunea Spiritului Sânt, au hotărît și au formulat *drăpta credința* pe baza învățăturii păstrate de la început în Biserică, ca ea să fie *credința, una și aceeași a tuturor credincioșilor și a tuturor bisericelor lui Christos.*

Acastă idee despre ortodoxie seü credința cea dréptă a bisericeî lui Iisus Christos a formulat'o fórte precis și în acelaș timp prin puține cuvinte Patriarhul Ierusalimului Dositheî în prologul scrierei seîle intitulate „Pavăza ortodoxiei“ (ἀσπίς τῆς ὀρθοδοξίας), prin cuvintele: „*Credința noastră este cea predată noue de Domnul, predicată de Apostoli și păstrată de sântiî părinți*“. Prin urmare credința unei bisericeî creștine, pentru ca să fie *credința adevărată și dréptă*, după cuvintele celebrului patriarh, ea trebuie să fie: *cea predată de Domnul nostru Iisus Christos, cea predicată de sântiî sêi Apostoli și cea păstrată în biserică de părinți ceî sânti ai ei*.

Este însê mai presus de ori-ce îndoială ca adevărurile și învățatura bisericeî creștine, s'aü precisat și s'aü formulat drept prin conciliile ecumenice ale întregêi bisericeî creștine, în cele dintâi opt secole, când biserica era *una, cu o unitate de vederi, mărturisire și credință întru tôte*.

Tôte aceste învățături ale credinței, așa precum s'aü precisat, hotărît și formulat de biserica univervală, sunt și se conservă intacte și nealterate, fără adaose seü stirbituri, numai în Biserica creștină ortodoxă de orient, care nu a adăogat nimic la credința și mărturisirea ei, preste cele hotărîte de Apostoli și santele sinóde; nici nu s'a depărtat un singur moment de la această credință. Ea este singura biserică care a păstrat'o intactă, aplicând'o în disciplina, cultul și organizațiunea ei. Numai ea a păstrat cu sântenie ca un deposit sacru această credință prin sacerdoțiul ei hirotonit canoniceste, ai căruia membrii, fiind următori, și succesori ai Apostolilor, aü condus biserica în numele lui Iisus Christos, recunoscându'l pre el de cap al Bisericeî.

Călăuzit de această idee primomordială și dréptă despre ortodoxie, Ieremia al II lea, patriarhul de Constantinopol, scria teologilor protestanți din Tübingia că, „*ortodoxia credinței noastre, constă în a urma canónelor apostolilor*,

întru a ne conforma sinódelor ecumenice și ast-fel întru tóte a urma lui Christos" ¹⁾). De asemenea și sinodul din Ierusalim (an. 1678), definind credința noastră ortodoxă ȕice : cã „ea constã din a crede drept cuvântul dumnezeesc, ex-„plicat cu pietate de sãnșii pãrinșii, și tradițiunile orale „ale apostolilor, pãstrate de sãnșii pãrinșii ai bisericeii pãnd „astã-ȕi“.

Aceste definițiuni luate din cãrțile nóstre simbolice, ne dau adevãrul înșeles al ortodoxiei și compun esența cea adevãratã a credinței nóstre creștine, arãtãnd tot d'o datã pe biserica creștinã care are și a pãstrat credința cea adevãratã.

Pe baza acestor definițiuni și ținând seamã de semnele caracteristice mai sus amintite, cari trebuiesc a fi inerente unei biserice creștine, pentru ca ea sã fie adevãrata biserica a lui Iisus Christos, putem ȕice cã nici biserica Romei nu a stat și nu se aflã în ortodoxie, și deci ea nu reprezintã adevãrata biserica a lui Christos; cãci ea a adãogat dogme și învãțãturi noi și diferite, cari n'au origina lor, nici în Evangeliul lui Iisus Christos, nici în învãțãtura apostolilor, nici în hotãrãrile conciliilor ecumenice ale bisericeii creștine universale din cele dintãiu opt secole. Mai mult încã, schimbãrile și prefacerile ce a introdus acestã biserica papalã în învãțãtura credinței, în cult, disciplinã și organizașiunea ei, nu numai cã nu au fost aprobate de conciliile ecumenice, dar ele n'au fost nici mãcar justificate de interesele morale ale bisericeii. Și ne fiind, nici în spiritul, nici în litera sãntei scripturi și a dogmelor hotãrite de biserica universalã, ele au fost condamnate de bisericele creștine cari au rãmas neclintite pe temelia credinței celei adevãrate și a a ezãmintelor bisericeii pãstrate de la început.

De asemenea, nici bisericele protestante nu pot avea pre-

¹⁾ Compara finele epistolei I a patriarhului Ieremia al II-lea catra teologii protestanșii din Tubingia.

tențiunea că urmăzează canónelor apostolice și se conforméază celor legiuite și hotărâte de sínódele ecumenice. Nicí ele prin urmare nu pot fi adevérata biserică a lui Iisus Christos, căci aú rupt orí și ce legătură doctrinală și ierarhică cu biserica creștină, cea una, sânta catolică și apostolică a celor dintaiú IX secole.

Tóte aceste biserici aú respins tradițiunea bisericeí uni-versale și tot ceea ce sântii părinți aú hotărít, judecând tóte după liberul arbitru și fixându și dogmele credinței, cultul, disciplina și organizațiunea bisericescă, fie-care după voința, capriciul seú, în modul cel mai arbitrar. De aci deosebirea cea mare și diferența nu arare orí diametrală între diferitele biserici protestante.

Atât biserica Romei dar, cât și bisericile protestante pentru că nu aú păstrat în puritatea sa învățătura creștină și unitatea credinței cu biserica cea veche, și pentru că s'aú abătut de la acéstă unitate de credință a bisericeí creștine universale, călcând hotărírile ei și creédu-și noui dogme și noui învățături, așa în cât n'aú rămas în credința cea adevérată a bisericeí lui Iisus Christos, *nu sunt și nu pot fi adevérate biserici creștine.*

Despre bisericile cari s'aú separat de marea și adevérata biserică a lui Christos, încă din timpul conciliilor ecumenice, și din cari unele subsist încă în părțile orientului, dându-se încă de biserici creștine, nicí nu mai póte fi vorba, că ar fi adevérate biserici creștine. Ele aú asupra lor hotărírile sínódelor ecumenice ale bisericeí universale, care a depártat din sânul seú pe toți adeptii acestor schisme bisericesci, cari voiaú, să conrupă și să altereze adevérata credință și tradițiune păstrată de la început. Aceștia fiind cei ce aú pus începutul acestor biserici, ele s'aú întemeat pe ideile lor eretice și condemnite de sínóde. Prin urmare ele nu pot fi, nicí una, adevérata biserică; căci tóte s'aú depártat de la drépta credință a bisericeí universale.

Singura biserică creștină care rămâne și care pórtă sigiliul anticității și al universalității, fiind recunoscută din

cea mai profundă anticitate de drept măritore și ortodoxă ¹⁾, și care a rămas în adevăratul spirit al credinței creștine, este *biserica creștină ortodoxă catolică și apostolică de Orient*.

Acastă biserică, căreia aparține și sânta noastră biserică creștină ortodoxă autocefală română, rămânând în adevăratul spirit al Evangeliului și al învățăturerii și tradițiunii apostolice, cu alte cuvinte în adevărata esență și tip al credinței creștine, prin ea și numai în ea se află și se manifestă adevărata pietate și viață creștină precum și învățătura cea adevărată și sănătoasă a adevăratei conștiinți creștine. Numai în biserică creștină ortodoxă se afla definite drept, precis și exact adevărurile dumnezești revelate de însuși Dumnezeu în vechiul și noul Testament, despre Dumnezeu în treime și despre mântuirea omenilor. Numai în această biserică adevărurile dumnezești se află hotărâte fixate și alcătuite în canóne și reguli de credință, de către organele oficiale ale bisericii universale, adunate în sinóde ecumenice, care le-a impus ca simboluri de credință tuturilor credincioșilor pentru mântuirea lor. Numai în această biserică se află deplina și adevărata descoperire dumnezească, pentru că numai ea a păstrat unitatea în viața sa bisericăscă teoretică și practică și numai ea a rămas statornică și nestrămutată în credință, în mijlocul tuturor peripețiilor și periculelor prin care a trecut biserică creștină.

Tot în acest sens, numai că în mod diferit definește și Patriarhul Dositei, în articolul 9 al mărturisirii seile, credința ortodoxă, când ȓice: „*Credința numim veneraȓiunea cea dréptă ce o avem despre Dumnezeu și despre cele divine,*

¹⁾ Tóte marturisirile ortodoxe de credință și simbolurile bisericesti, pe biserică noastră creștină catolică și apostolică de orient, o numesc *ortodoxă*, atât spre a arăta că ea a păstrat intacta unitatea credinței, cât și pentru a arata, că ea este adevărata biserică a lui Iisus Christos, și ast fel a o distinge de ori care altă biserică și secta eretică creștină, care s'a separat de biserică muma și a alterat credința cea adevărata păstrată de la început.

„care fiind lucrătoare prin amor, adică prin păzirea preceptelor divine, ne îndrăpă înaintea lui Christos; iar a plăcea lui Dumnezeu fără de acesta, este cu neputință”. „Aceasta este dogmă de căpetenie a bisericii noastre”, continuă el mai departe. De asemenea și Petru Movilă în mărturisirea sa ortodoxă, în primul răspuns la prima întrebare, se exprima ast fel: „Omul creștin ortodox și catolic, pentru ca să pōtă moșteni viața eternă, trebuie să păstreze drēpta credința și faptele bune”. Iar creștinii ortodoxi, sunt și se numesc, aceia cari cred și marturisesc „nestramutat credința cea sântă ce aū primit de la Christos „Mântuitorul prin sântiți sei apostoli și sinódele ecumenice”.

Ast-fel ortodoxie, religiune creștină ortodoxă, credința creștină ortodoxă, biserica creștină ortodoxă, credința drēptă sēu ortodoxă, în simbolurile bisericii, în cărțile simbolice și chiar în limbajul teologic, însemnă aprōpe acelaș lucru. Tóte denotă o anume biserică, biserica cea adevărată a lui Christos, biserica creștină ortodoxă de răsarit. Ele nu pot denota o credință abstractă individuală a unui credincios, ci o biserică. Căci adevărata credință și viață religioasă, nu este posibilă și nu se pōte înțelege în afară de biserică și fără biserică; pentru că numai în biserică și prin biserică se manifestă și se întărește relațiunea harică a omului cu Dumnezeu.

Și iarăși nici o biserică nu pōte să se întemeeze, să existe, și cu atât mai puțin să fie adevărata biserică creștină, fără această credință *primordială*, *drēptă* și *adevărată*. Pentru această Patriarhul Ieremia al II recomanda teologilor protestanți din Tubingia, când aceștia voiaū a se uni cu biserica noastră ortodoxă și le dicea: „Noi stăm frațiilor pe piatra credinței și a tradițiunei bisericii noastre, și nu depășim marginile pe cari le-aū pus sântil părinti, nici nu dăm loc celor ce ar voi să inoveze sēu să desfacă edifițiul santei biserici catolice și apostolice a lui Dumnezeu. „Căci de s’ar da voe orī cărui ar voi să facă ceva în bi-

„serică, încetul cu încetul tot corpul bisericii s'ar distruge“ ¹⁾

Prin *ortodoxie* însă și *credința* *său religioasă creștină ortodoxă*, se înțelege și totalitatea verităților creștine ortodoxe, adică dogmele, învățăturile, misterile și tot ce constituie biserica creștină ortodoxă, care la rândul său, nu este alt de cât corpul organic carele a adunat și a prelucrat prin conlucrarea Sântului Spirit, fixând în canóne și mărturisiri de credință cele relative de credința ce ni s'a dat de Mântuitorul Christos și Sântii săi Apostoli.

D'aci și teologia creștină ortodoxă este pe deoparte în genere, știința despre Dumnezeu și cele divine, dar în special ea constă din expunerea dréptă și sistematică a verităților credinței creștine cari isvorăsc din Sânta Scriptură și Tradițiune, și s'a determinat și precizat de biserica cea adevărată una, sântă, catolică și apostolică. Scopul ei este de a face tutulor cunoscută adevărata descoperire făcută direct său indirect de Dumnezeu ómenilor pentru a lor mântuire. Prin ajutorul ei creștinii bisericii celei adevărate și ortodoxe, pe de o parte vor putea cunoște cele necesare vieței și pietăței lor religioase creștine și ast fel vor putea fi buni și adevărați creștini ortodoxi, iar pe de alta, cunoscând bine credința lor, nu numai o vor iubi, dar vor fi în stare a o și apăra contra tutulor atacurilor ce i-se aduce.

D.

¹⁾ Comp. Epistola a II patriarhului Ieremia al II cătră teologii din Tubingia.

EPISTOLE IRENICE.

Epistola de intronare a Patriarhului actual al Constantinopolului, D. D, Anthim, numită irenică, adresată tuturor Bisericilor autocefale Ortodoxe, prin care li face cunoscută venirea sa la scaunul patriarhal, și le invită a se pune în comunicație canonică cu Patriarhia.

Cătra Bisericile Ortodoxe autocefale.

Numerul Protoc. 964.

Caracterul catolic și universal a unei sfinte și Apostolice Biserici a lui Christos, basat pe ordinul cătră sfinții săi ucenici: „Mergând învățați toate popóarele“, pe îndemnul sfințit a Apostolului Gintelor: „Păziți-vă în dragoste unul cătră altul, căutând a ținea unirea credinței întru legătura păceri“ și pe cele dogmatisite despre această unire de cătră sfinții și purtătorii de Dumneđeű părinții, din generație în generație din seculi moștenit, ne’nterumpt până la noi, prin harul lui Dumneđeű, în sfintele Biserici a lui Dumneđeű particulare se păstrează și se arată. Acastă legătură sfântă și mântuitoare menținându-se, prin prevederea celor așezați de Dumneđeű pentru a conduce în ele, socotim că este de datoria tuturor cea mai sfințită, și de

cugetarea cea mai plăcută, după obiceiul din vechiū bine conservat, de a vesti iubiților în Christos și iubiți frați, cari cu iubire de Dumnezeu conduc preasfintele Biserici Autocefale Ortodoxe, și pe prea cinstita ierarhie din jurul lor, înălțarea noastră, cu mila lui Dumnezeu, la prea sfântul Apostolic și Patriarhal Tron Ecumenic a Bisericii Constantinopolului, și să se înceapă cu fericire, după această vestire, salutările spirituale în Christos și comunicația spirituală tradițională cu ei. Și dar incunoștiințându-vă cu mult dorita iubire a noastră, că prin votul unanim și al Clerului și al poporului, după legile în vigoare la noi în alegeri, ne am rădicat, după demisionarea onoratului nostru predicesor, Preasfințitul Patriarh Domnul Neofet, la această catedră, și recunoscut politicește, nu putem să nu mărturisim, că am luat asupra noastră, ca soldat al Domnului, datorind a ne supune ordinului lui, frânele spirituale ale acestei corăbii, dar cu conștiință de slăbiciunea noastră, cuprinși de multă frică din cauza deselor ei amenințări de valuri și vigălii, și numai în Dumnezeu ne-am pus speranțele noastre, ca în cel mai înalt Conducător și prea puternic ajutor al Bisericii lui. Numai puțin însă curajul nostru îl întărește încă și îl aprinde legătura prețioasă a unirei sfintei noastre mari Biserici a lui Christos, care o conleagă cu toate celelalte preasfinte Biserici, surori de pretutindenă, pe care o dorim să o vedem din ce în ce mai mult întărindu-se și conlegându-se, după voința expres arătată în Evangeliu de Sfântul Nume cel prea cântat de credincioși al Mântuitorului, pentru binele celor de pretutindene de pe pământ. Având dar convingere nestrămutată, că aceiași doare și toți cinstiții și pădiții de Dumnezeu conducători ai sfințelor Biserici, cu căldură chemăm ajutoră, în acest al nostru greu serviciu, primitele de Dumnezeu rugăciuni a cinstitei și mult doritei noue Respectabilități și Preasfințenia Văstre, și cererile cele către El din parte-vă pentru noi, ca să putem cu vrednicie să ne facem plăcuți lui Dumnezeu de mărturisirea și chemarea noastră, și să lucrăm și să în-

vătăm spre ădired și pace și întăriedea sfintei Biserici a lui Dumnezeu și a sfințelor Dogme și canóne și legi, pe care s'a întemeiat neștrămutat și de cătră întâiul Păstor al ei Christos, de cătră Sfinții Apostoli și Sfințele Sinóde Ecu-menice. Decí cu căldură rugându-ne ca să ne învredni-cească de scrisorile frățești din tóte părțile prin fapte și cuvinte, întărind iubirea necesară reciprocă și unirea Bi-sericilor, înălțăm și noi mâni rugăciunile cătră întâiul Păstor Domnul, rugându-ne lui ca pe pioșii și ortodoxii creștini din acéșta turmă spirituală să i pazască spre a ina-inta în credință și a a umbla în calea Domnului, cea prea dorită nouă și cinstitet Respectabilități și Preasfințeniți a vóstre și a sfințitei Ierarhii din jurul voștru, se vă întă-rească în grijele cultivărei viei Domnului, spre mărirea sfântului lui nume și spre întăriedea sfintei și Ortodoxei nóstre credinți. Cu aceste vă salutăm cu sărutare sfântă și cu iubirea cea în Christos înbrătoșindu-vă cu inchină-cune sîntem ai prea iubitei și cinșitei Vóstre Venerabi-lități și Preasfințeniți iubit în Christos frate și în totul gata.

1895 Martie 8.

Al Constantinopolului Anthim.

(Urmézá subsemnaturile Arhiereilor din Sinod).

(Tradusă din jurnalul Patriarhal 'Εκκλησιαστικὴ ἀλήθεια.

No. 5, din 31 Martie 1895.

C. E.

Dr. Silvestru Morariu-Andrievici.

Arhiepiscop al Cernăuțului și Mitropolit al Bucovinei și Dalmației, Președinte al Sinodului mitropolitan, Membru al Dietei din Bucovina și al Senatului imperial în casa Magnaților etc. etc. (1818—1895).

O frunză după alta cade de pe copacul vieții noastre naționale...

De un timp încôce mórtea seceră fără milă în rândurile frunțașilor noștri și le răresce fără cruțare în detrimentul fiilor moșneni ai țării. Dar dacă până acum loviturile morții au fost îndreptate mai mult în contra trupului nostru național, ele de astă dată sunt mai grele și mai dureroase, căci în urma lor s'a stîns nu numai văpaia caldă din sinul unui nobil și vrednic fiu al Națiunii, ci s'a sguduit și temelia Bisericii noastre.

D-rul Silvestru Morariu-Andrievici, Arhiepiscopul și Metropolitul Bucovinei și al Dalmației, Luni 3 (15) April la 5 ore dimineța a trecut în lumea vecinicei fericiri.

Durere nespusă se așează în sufletul Românilor, jale adâncă cuprinde pe credincioșii Bisericii ortodoxe resăritene, căci din avutul nostru național s'a pierdut un capital

intelectual, un pionir al neamului nostru și cu el va înghiți mormântul tot-odată pe Venerabilul Cap al Bisericii noastre, pe blândul nostru Arhipăstor.

O îndoită pierdere și o îndoită întristare.

Umbra morții s'a coborât și a acoperit pentru vecinicie pe Acela, care a ținut stindardul nostru în mâna sa voinică, care l'a apărat cu brațele sale vênjose. Repausatul nici odată n'a uitat, că legături naturale îl leagă de poporul, care'l zămislise, El a dus cu sine o parte a durerilor și a rîvnelor acestui popor și pozițiunea Lui înalta, locul, la care L'a pus sôrta, a devenit prin El un punct de razim pentru aspirațiunile drepte ale baștinașilor țerei. Și scim cu toții, că sufletul Repausatului în cestiune națională s'a încordat într'un singur dor: dorul de a-și vedea națiunea la acea înălțime, la care o chiamă legea și constituția țerei. Și acest dor al scumpului Răpusat s'a prefăcut în fapte, cari, nu vor peri din amintirea recunoscătoare a Națiunii noastre, ci vor intra în domeniul istoriei acestei țări.

Dar și golul, ce L'a lăsat Repausatul în urma sa în Biserica noastră, este o pierdere, a căreia greutate în momentul de față nu o putem cumpeni, a căreia consecuențe deocamdată nici nu le putem prevedea.

Cu greu își va afla El urmașul, care să fie de o samă cu El în ceea ce privesce o teneină cultură universală, o vastă experiență în toate afacerile privitoare la Biserică și o sinceră bunătate a inimei. Cu greu, ȳicem, îi va succeda un urmaș egal în aceste privinți, fără îndoială însă nici unul, care să fie în stare a-l întrece. Pentru drepturile Bisericii sale, Defunctul a luptat o luptă grea în contra protivnicilor Ortodoxismului și în această luptă uriașă mai cu sémă pana lui măeastră a însuflat respect tuturor dușmanilor Bisericii noastre, aceeași pană, pe care în tinerețele sale El o mânuise cu o rară ghibăcie și căreia literatura bisericescă are a i mulțami un număr considerabil de opere valorose.

În vorbele, și scrisorile și în toate faptele Lui Ortodoxismul a fost mai pre sus de toate și inima lui a bătut totdeauna pentru drepturile ambelor națiuni, cari aparțin Bisericii ortodoxe. El a fost *Pastoriul tolerant și imparțial*, din a căruia inimă a răsărit o egală și sincera iubire pentru toate oile încredințate conducerii Sale.

Astăzi mâinile, în cari toiagul Arhieresc și pana ghibace s'au mi cat spre binele poporului și al creștinilor ortodoxi, astăzi ele stau încrucișate, nemișcate, pâlite de adierea frigidă a morții...

Stelele călăuze ale bunului și poporalului nostru Arhipăstor au fost *Toleranța, Româanismul și Ortodoxismul*, *Toleranța, Româanismul și Ortodoxismul*, au fost devisele înscrise pe steagul, care a căzut din mâna Lui numai odată cu viața.

Patrunși de durere stăm la picioarele acestui Părinte, a căruia mână darnică s'a întins spre fie-care nevoeș, a căruia inimă în totdeauna a bătut cu căldură pentru nemul nostru, ale căruia efortări au fost consacrate ridicării prestigiului Bisericii încredințate conducerii Sale în care Statul perde pe un învăpăiat și loial supus.

El trece înaintea judecătorului suprem, împodobit de recunoștința și dragostea unui popor întreg și acest fapt îi va insufla tărie în momentul judecătoresc.

Adâncea noastră mișcare sufletească o poate alina numai convingerea, că *Silvestru* a intrat în împărăția nemuririi.

Odihnească în pace!

*

Din biografia răposatului prelat, scrisă pe când se afla în viața de dl. Const. Morariu, preot în Cernauți și publicată în opul său: „Părți din istoria românilor bucovineni“, estragem următoarele:

Eminența Sa Preasfințitul Domn Dr. Silvestru Morariu-Andrievic, arhiepiscopul Bucovinei și Dalmației, este fiu de preot și s'a născut în comuna Mitocul-Dragomirnei în 14 Noembrie 1818, căpătând la botez numele Samuil.

Părintele seǔ s'a chiebat Gherasim și a fost în Mitoc paroh, iar după ce a văduvit a întrat în starea călugărescă și a murit ca ieromonah în mănăstirea Dragomirna. Maica Eminenței Sale s'a chiebat Zamfira și a fost fca preotului Grigorovicǐ din Mitocul-Dragomirnei.

Porecla adevărată a familiei Eminenței Sale este „Morariu“, iar porecla leșescă „Andrievicǐ“ i-a dat-o acestei familii cunoscutul director de la școla normală din Sucéva Franz Theil, dar Inalt Preasfințitul Metropolit în anul 1871, dând la guvernul țerei o cerere în scris, în care era temeinic dovedit, că adevăratul nume de familie al Morărenilor din Mitocul-Dragomirnei nu e Andrievicǐ, guvernul a înțuviințat cu decretul din 10 Maiu 1871 Nr. 1751 ca Eminența Sa să porțe adevăratul nume de familie *Morariu*.

Tănărul Samuil Morariu a sfârșit școla normală în Sucéva sub directorul Theil, iar gimnasiul și teologia în Cernăuți. După ce a gătat anul al treilea al școlei teologice, s'a căsătorit cu Iléna, fca preotesei văduve Maria Ceahovschi din Ceahor, care se trăgea din familia rezeșescă Șcraba din Stăneștii-de sus de pe Ceremuș. Sfârșind și anul al patrulea al școlei teologice, a fost preoțit în 29 Iuniu 1843 și rânduit în satul Ceahor de lângă Cernăuți mai întâi administrator parohial, iar cu un an mai târziu paroh. Acolo părintele Samuil Andrievicǐ a lucrat timp de 20 de ani neadormit pentru folosul parohienilor seǐ și, fiind protopresbiter al ținutului Cernăuți, a grijit de școle. Acest luminat bărbat știa prea bine, că numai școla îi pôte da omului norocire adevărată.

De la anul 1862 Eminența Sa fu chiebat să lucre în consistor, în anul 1865 fu înaintat de împăratul la trépta de consilier consistorial, în 1874 se călugări cu numele Silvestru și fu numit arhimandrit, în 1877 fu numit de Majestatea Sa arhimandrit de scaun și în 1880 arhiepiscop și metropolit al Bucovinei și Dalmației.

Noi românii n'am avut și nu avem alt preot și Arhieréu în Bucovina care să fi lucrat atât de mult cu condeiul și

cu fapta pentru binele obșteasc, cum a lucrat Eminentța Sa Metropolitul Silvestru.

(Aici să înșiră cărțile, a căror număr e 28, apoi se continuă):

Pe lângă aceste cărți multe, cu cari s'a luminat și încă se luminează tot poporul românesc, Eminentța Sa a mai lucrat de la anul 1848 până la 1863 Călimdarul pentru Bucovina, de la 1850 până la 1851 a lucrat într'o comisie la Viena pentru îndreptarea cărților bisericesti, și a stăruit, că acele cărți să nu se mai cumpere din străinătate ci să se tipărească în Viena. Fiind protopresbiter și vicepreședinte al „Societății pentru cultura și literatura română bucovinénă din Cernăuți“, Eminentța Sa a tipărit multe lucrări în gazeta acelei societăți numită „Fóia Societății“, în anul 1871 a lucrat o lege pentru congresul său soborul bisericeii nóstre și legea aceea a fost întărită de Majestatea Sa în 9 August al aceluiași an; în 1882 a pus la cale să se tipărească gazeta noastră bisericescă numită „Candela“, care de atunci ese regulat până în ziua de astă zi.

Eminentței Sale aș să-i mulțămescă preotesele văduve și copiii lor că capătă pensii din fondul religios, aș să-i mulțămescă dascalii bisericești, că li s'aș marit lefile, aș să-i mulțămescă cooperatorii, că capătă după 5 ani de slujbă câte un adaus de 109 fl. aș să-i mulțămescă mulțime de școlarii sërmani, că aș fost spriginiți cu sfatul și cu fapta de aș ajuns a fi astă,zi bărbați cu stări frumoșe, Eminentței Sale aș să-i mulțămescă mulți nevoieși, că aș pânea de tóte zilele.

Inzestrat cu o minte așa de alésă și cu o inimă așa de bună, Eminentța Sa a avut parte de cinste în tótă viața. Așa a fost ales în mai multe rânduri deputat în dieta împărătescă din Viena și în dieta țerei din Cernăuți, a fost ales membru în comitetul țerei, vicepreședinte la „Societatea română“ din Cernăuți, de la 1880 membru de onóre al acestei societăți, și în sfârșit Majestatea Sa i-a dat

Înalt Preasfinției Sale titlul de onóre „Doctor al sfintei teologii“, care titlu se dă numai preoților celor mai iscusiți în învățăturile credinței lui Christos.

Mai spunem aici, că Eminența Sa a sêrbat în ziua de sfinții Apostoli Petru și Pavel a anului 1893 jubileul de 50 de ani de preoție.

*

Despre mórtea Metropolitului Morariu-Andrievicî, familia repositatului a publicat următorul anunț funebral :

Adânc întristați Vasile Morariu, cons. c. r. cu soța sa E. Morariu nâsc. de Stamati-Ciurea, Ecat. Vasilovicî și Domnica Dan Artemie Berariu, protopresbiter-staurofor cu fiit sêi Alesandru, Constantin, Aurelian, Victoria și Cornelia Berariu aũ durerea a anunța pierderea prea iubitului lor pârinte, frate, socru și bunic Dr. Silvestru Morariu-Andrievicî, Arhiepiscop al Cernăuților și Metropolit al Bucovinei și Dalmației, președinte al Sinodului metropolitan, membru al Dietei din Bucovina și al senatului imperial în Casa Magnaților ș. c. l., încetat din viață în ziua de Luni 3 (15) April 1895. Sunt rugați toți amicii și cunoscuții să bine-voiască a asista la serviciul funebral, ce se va oficia Joi în 6 (18) April 1895 la 10 ore dimineața în reședința metropolitană din Cernăuți.

(După „Gazeta Bucovinei“ și „Telegraful Român“).

Câtă cinste să dădea clericilor Români de către Ierarhia grecăscă din Ungro-Vlahia în secolul trecut.

1) Pentru 60 diaconi pogonari, ce lucrăză viile sfintei Metropoliî, de la Pitești, aũ plătit Iconomul nostru ploconul cel obiçnuit, pol. tal. doi de lude, însë pe doi ani, leat 1773 și 1774, din iconomia casei și la socoteală să i se ție în seamă.

1774 Decembrie 1.

Al Ungro-Vlahiei Grigorie. (Grecește).

2) Pentru 66 diaconi cu ceteți, ce aũ lucrat viile sf. Metropoliî ot Pitești, în anul 1775, și pentru 9 diaconi ce aũ lucrat din via Metropoliiei ot Piscu-Pătroaei tot într'acel an, fac lude 75. Pentru acești numiți aũ plătit ploconul pol. tal. 2 de nume Iconomu, cu bani din iconomia casei și la socoteală i se va ținea în sémă.

Ghen. 11, 1776.

Al Ungro-Vlahiei Grigorie. (Grecește).

3) Incredințez cu acest zapis al meũ la iconomia sf. Metropoliî precum să se știe, ca făcënd rugăciune de a mă primi poslușnic postavar, între cei-l-alți preoți postavari a

Metropoliei, aŭ bine-voit de m'aŭ primit. Inse mai întâi
 mă leg prin acest zapis al meu, că pe tot anul să am a
 da la sf. Metropolie câte 20 coturi postav vînat, în soroc
 la Martie 1, nefăcînd vre-o zaticnire. Iar când nu mă
 voiŭ ținea de acest așăzēmînt, a da postav la vremea sa,
 saŭ va rēmînea vre o rāmășiță din an în an, atunci silit
 să fiŭ a îndeplini și făr' de voia mea, tótă rāmășița ce va
 fi și spre mai bună încredințare m'am iscălit tot însumi
 cu mîna mea.

Puindu-mi chezeș pe moș popa Ioan, tovariș de la céstă
 Biserică.

Eŭ popa Gavril, vechil și platnic.

Eŭ popa Ioan, chezeș ot Biserica Albă.

(Din Biblioteca Academiei Române, secția manuscrisurilor).

C. E.

INVIEREA DOMNULUI.

Patimile, moartea și învierea Domnului nostru Iisus Christos, sunt temelia pe care se reazimă întreaga învățătură a religiunii creștine. Din acestea însă Invierea Sa este în deosebi centrul acestei învățături, începutul și sfârșitul dogmei despre Dumnezeirea lui Iisus Christos și a întregului edificiu creștin.

După învățătura sfintei noastre religiuni, scopul întrupării Fiului și Cuvântului lui Dumnezeu, nu este altul decât, pentru a mântui omenirea de păcat prin mórtea sa. Iar prin învierea Sa din morți, Iisus Christos ne întărește despre Dumnezeirea Sa și ne convinge despre triumful său asupra păcatului.

Pentru acésta moartea și învierea lui Iisus Christos având de obiect și săvârșindu-se pentru mântuirea ómenilor, El le a atribuit o deosebită însemnătate. Cuvintele sale din ultima săptămână a vieții sale de pe pământ, coprinse în ultimile capitole a celor patru evanghelii, sunt proba cea mai evidentă despre acésta.

După acest exemplu al Domnului, apostolii în predicilor despre Iisus și Dumnezeirea sa, tótă forța de argu-

mentare o roteau în jurul acestor mari acte și pe ele întemeiaș toate cuvintele lor.

Cată însemnătate atribuiaș apostolii morșei și învierii Domnului și în special învierii, ne arată capitolul XV, din prima epistolă a apostolului Paul către Corinteni. Cuvintele apostolului din acest loc clasic, relativ la tema ce ne ocupă, merită nu numai a fi cunoscute de orș-ce creștin, dar ele trebuiesc a fi socotite ca evangeliul de credinșă al mântuirii năștre :

„Și arăt vouă, Frașilor, șice el, Evangelia care am bine vestit vouă, care a-șii și primit întru care și stașii; prin care văș și mântuișii; cu ce cuvânt, am bine-vestit vouă, de șineșii; fără numai de nu în zadar așii creșut. Că am dat vouă întâiu, care am și luat: cum că Christos a murit pentru păcatele năștre după scriptură. Și cum că s'a îngropat, și cum că a înviat a treia șii, după scripturii: și cum că s'a arătat lui Chefa, apoi celor un-spre-dece. După aceea s'a arătat la peste cincisute de frașii de odată, din cari cei mai mulșii sunt până acum, iar unii aș și adormit. După aceea s'a arătat lui Iacob, apoi apostolilor tuturor. Iar mai pe urmă de cât toșii, ca unui nășcut fără de vreme s'a arătat și mie. Că eu sunt micul apostolilor, care nu sunt vrednic a mă chema apostol, pentru că am gonit biserica lui Christos. Iar cu darul lui Dumnezeuș sunt ce sunt; și darul lui care este întru mine, n'a fost zadarnic, ci mai mult de cât toșii aceea m'am cstenit; însă nu eu, ci darul lui Dumnezeuș, care este cu mine. Decii, orș eu, orș aceea, așa propoveduim și așa așii creșut. Iar de vreme ce Christos se propoveduește, că s'a sculat din morșii, cum șice unii dintre voi, că învierea morșilor nu este? Și de nu este învierea morșilor nici Christos dar n'a înviat.

„Iar dacă n'a înviat Christos, zadarnică este dar propoveduirea năștră, zadarnică dar este și credinșă văștră. Ne aflăm încă și mărturii mincinășe a le lui Dumnezeuș; că am fi mărturisit înpotriva lui Dumnezeuș, că a înviat

„pre Christos, pre care nu l'a înviat, dacă morții nu se vor scula. Că de nu se vor scula morții, nici Christos nu s'a sculat. Iar dacă Christos nu s'a sculat, zadarnică este credința vóstră, încă sunteți în păcatele vóstre. Incă și cei ce au adormit întru Christos au perit. Și de nădăjduim întru Christos, numai în viața acésta, mai nemernici de cât toți ómenii suntem. Iar acum Christos s'a sculat din morți, începătura celor adormiți s'a făcut. Că de vreme ce prin om s'a facut mórtea, prin om și învierea morților. Că precum întru Adam toți mor, așa întru Christos toți vor învia. Și fie-care întru a sa rânduială; începătura Christos, după aceea cei-ce sunt ai lui Christos, întru venirea lui. Apoi sfârșitul, când va da împărăția lui Dumnezeu și Tatăl: când va strica tótă domnia și tótă stěpânirea și puterea. Pentru că se cade lui a împărăși, până ce va pune pe toți vrăjmașii sub picioarele sale.

„Vrăjmașul cel mai de pe urmă ce se surpă este mórtea“.

Aceiași însemnătate au atribuit'o și biserica creștină în toate timpurile morței și învierii Domnului, considerând zilele în care acestea se comemoréză, ca zile în deosebi sfiate, ca zilele în care s'a adus prin Fiul și Cuvîntul lui Dumnezeu mântuirea ómenilor. *Ea le-a instituit în paștele mântuirii noastre.*

Părinții bisericești încă din cele d'ântăiū secole s'au ocupat în deosebi cu acestea în scrierile lor și au compus tractate și predici nenumărate asupra lor.

Până în ziua de astă-zi literatura teologică a tuturor bisericilor creștine se ocupă cu ele și nefcetat tractatele și disertațiunile nu lipsesc în toate cărțile și revistele lor.

O disertațiune asupra învierii, sub toate privirile demnă de a fi cunoscută, a publicat'o Dl. C. Malan, Teolog catolic în Revue de Theologie. Montauban. Ne facem o deosebită plăcere a o publica aci în resumat.

I N V I E R E A.

1) *Faptul învierii Domnului nostru Iisus Christos considerat în el însuși.*

Invierea Domnului nostru Iisus Christos este faptul, pe care se reazemă credința omului în viața viitoare. Tot ceea ce, în istoria actuală a omenirii, a precedat acest fapt, n'a putut de cât a deștepta necesitatea și a învia dorința acestei credințe. Invierea lui Iisus Christos este în lume evenimentul, carele singur a menținut o speranță de lumină în întunericul, cel mare în cari s'a aflat până la el istoria omenirii. Invierea în sinul acestei istorii, este arătarea Aceluia pe care omul lăsat în propriile sale puteri, nu s'a putut ridica până la el, dar l'a adorat fără a'l cunoște. Este arătarea lui Dumnezeu carele nu se arătase de cât unei părți restrânse a omenirii, făcând să se nască și păstra într'ênsa o așteptare mai mult saū mai puțin sigură în o viață viitoare.

Acastă înviere este așa dar cu totul alt ceva de cât unul din acele evenimente, a căruī realitate noi o admitem pe simpla mărturie a semenilor noștri. Ea este pusă înaintea noastră ca un fapt despre care experiența subsistă încă în această oră și care ne privește pe toți în mod direct. Aceea ce învierea lui Christos ne reprezintă nu este numai o simplă supra-viețuire a sufletului său după mórtea corpului său, dar persistența vieței în cursul căria mórtea sa n'a fost de cât un accident trecător. Deci cum Acela despre care este vorba, se numește și s'a arătat *Filul Omului*, învierea sa este un fapt, care ne privește pe toți. Cu toți suntem cuprinși acolo și ne aflăm atât înaintea existenței noastre umane istorice și trecătoare, cât și înaintea vieței eterne.

Evident, pentru a nu vorbi aci, de cât de noi ómenii, din momentul unde cel d'ântăiū din aceste fapte, acela al existenței noastre istorice, nu este pentru noi de cât o manifestare temporală a unui fapt prealabil al vieței, această viață va putea și ea, va trebui chiar să subsiste după disparițiunea existenței noastre corporale.

De aci aceea ce este important pentru noi, va fi d'a putea cunoște și pricepe raportul între existența noastră acéști vremelnică și viața cea adevărată, ce o va succeda dincolo de mormânt.

Pentru a înțelege o ast-fel de chestiune, trebuie mai întâi a admite viața ca ceva subsistent de sine însăși. Trebuie a mărturisi, că în acest cas cugetarea noastră se ridică până acolo, până unde numai singură credința despre Acela, care subsistă pentru noi, Dumnezeu cel viu, se poate apropia. Numai acéști credință ne va convinge, că viața acésta, nu este de cât o manifestațiune trecătoare a vieții, care provine de la *Acela, carele singur este nemurirea*. Mai mult o ast-fel de credință, nu numai că permite, dar ea reclamă încrederea în întruparea Cuvântului lui Dumnezeu, ca un fapt supra-natural, cu care Dumnezeu a investit forma omului muritor, pentru a străbate până la el, fiind-că el vedea în acela nu numai o ființă eșită de la el, dar pe fiul său în pericol d'a peri. În afară de o ast-fel de credință, întruparea Cuvântului lui Dumnezeu, nu ar fi de cât o idee confusă a unei visite trecătoare, făcută de un Dumnezeu necunoscut ființei omenesti, care și ea 'i era necunoscută lui. O vizită făcută acestei ființe nu din dragostea pentru ea și pentru a o mântui, ci pur și simplu pentru a-i atrage atențiunea și a avea un omagiu din parte-i.

Pe ast-fel de idei se întemeiază cugetarea religioasă a întregii omeniri, care se află în afară de revelațiunea sfântă.

În deosebi acestea le găsim mai mult în legendele cele vechi a le Asiei orientale, care astă-zi mai mult de cât ori-când sunt obiectul unei ocupațiuni generale. Ast-fel, noi în Brahmanism vedem ființe divine, adică ființe cari represint idealul forței și al energiei reproductive a lumii istorice, pogorându-se de sus, și punându-se în contact cu omul terestru. De altă parte apare Budismul, care ne arată pe omul terestru, ridicându-se prin el însuși singur, până la o ast-fel de formă de existență, în cât ajunge la anihilare.

Aceste sisteme religioase, cari ocupă cugetarea omului, numai cu lucruri gigantice și care abundă în imagini fără număr, sunt la urma urmei, sau rezultatul unei ființe, care nu este divină, ci numai supra-umană, care se pogoră și este în rândurile omenilor, sau nevoința omului căzut și muritor, carele se silește d'a se ridica prin el însuși până la o ast-fel de ființă. Tóte pleacă de la nevoia pe care o simte sufletul uman d'a micșora distanța, care-l separă de infinitul, la care'l face să aspire sentimentul său cel mărginit.

Tóte acestea n'aú nici o legătură cu revelațiunea unei lucrări primordiale și suverane, a *Aceluia, prin care și pentru care sunt tóte lucrurile*. În locul acțiunii primare a unui Dumnezeu, Domn a tóte, care voește a readuce la El pe omul ce l'a creat și pe care-l vede în calea perđărei, aci, acest om muritor este carele se forțează a se ridica prin el însuși până la stăpânul vieței și al luminei. Aci este omul, carele în starea sa de decadență, aspiră tot-dé-una și se silește prin sforțări zadarnice a ajunge la aceea ce se cheamă *sfintenție saú stare divină*. Evident că aci nu suntem de cât într'un nou turn a lui Babel, care în loc d'a ajunge cerul și pe Dumnezeu, n'a făcut alt de cât a confunda spiritele și cugetarea și d'a opri ori-ce dezvoltare.

Faptul este deci, că chestiunea constă din aceea, ca nu noi înșine să restabilim unirea și legătura cu Dumnezeu cea întreruptă prin păcatul omului. Dacă acéstă legătură ar fi fost ca să aibă loc aci pe pământ, ea nu ar fi fost și n'ar fi constat, de cât din ceea ce a făcut Dumnezeu, prin voința Sa la început cu omul; și pentru a nu vorbi de cât de starea actuală a omului, noi trebuie a înțelege, că el există prin voia lui Dumnezeu, liber de vanitatea și de rătăcirea, care caracterizaú starea sa istorică, pentru că înaintea creatorului său, omul este de origină Divină.

În stârșit Dumnezeu, carele singur are nemurirea n'ar fi creat pe om numai muritor, nici iarăși domn și stăpân al vieței; de asemenea El nu póte fi autorul morței, care a cuprins omenirea și lumea întregă.

Credința într'un Dumnezeu viu este de ajuns a ne dice, că mórtea care ne posedă și ne încungiură, nu póte fi de cât rezultatul revoltei unei creaturi libere, cu care lumea acésta a fost într'un raport de dependență. Acésta trebuie de opotrivă a fi afirmat de tótă lumea: că mórtea a usurpat deja, saũ va usurpa încă. Cu tóte acestea, pentru că aparținem lumii, locuită de ființa umană, credința noastră în Dumnezeu nu ne permite d'a vedea în existența actuală a acestei ființe, de cât o expresiune schimbată a vieții, care a trebuit se aibă loc. Afară de acésta credință, nu va fi într'ânsa de cât cutare saũ cutare fapt *de atavism*, care va putea să ne dea dreptul, nu de a afirma, ci d'a suposa o viață a individului uman prealabilă existenței sale actuale; precum asemenea ideia unei persistențe a acestei existențe după încetarea sa istorică, nu se va rezema nici odată pentru noi, de cât pe afirmări, despre cari nimic nu garantéză exactitatea.

Singurul fapt în care realitatea și subsistența vieții noastre, staũ în mod real înaintea noastră, este *aparitiunea Invierei Domnului*. Singură ea ne face a admite natura mortală a existenței noastre presente. Revelațiunea, care decurge pentru noi din mărturia dată acestei aparițiuni, răspunde la tótă cestiunea ce concernă, fie unei vieți, care a precedat existența noastră actuală, fie unei vieți care se va menține după încetarea acestei existențe. Numai salutea, ca operă specială a *Firului omului*, biruitorul morții, ne pune în fața unei vieți a omenirii noastre, despre care evoluțiunea este cu totul alta, de cât aceea care se desfășură sub ochii noștri.

Și chiar în însăși marginile vieții presente, omenirea noastră nu este pentru noi singurul obiect al acestei opere de judecată și de salute. Rădăcinile și rămășițele conservate în cõja pământului ce locuim, ne învederează că ea fost deja devastată înainte de *arătarea* omului printr'o mórte, care ea asemenea n'a putut fi de cât rezultatul revoltei unei creaturi libere. Adăogăm la aceea, că propria

nóstră rasă actuală ne este reprezentată, ca fiind mórtea acţiunii unei creaturi, despre care revolta a întrecut apariţiunea acestei rase pe pământ.

După distrugerea răului—care neputând a se arăta de cât într'o creatură, nu va fi de cât un fapt istoric şi timporal,—pe când universul nu va mai conţine nici viclénul, nici unul din aceia cari au consimţit a' l urma ; pe când *Dumnezeu totul şi în toţi*, mulţimea rescumpărată de Dumnezeu-Mântuitorul, nu va conţine prin urmare pre singurii aleşi ai umanităţii noastre. Nu este Paradis, de cât acela al omului, nici soful divin de cât Ierusalimul ceresc.

Cu toate acestea din momentul în care faptul învierii lui Christos deschide înaintea noastră asemenea orizont, este indispensabil, ca realitatea acestui fapt să fie stabilită în mod clar. Aşa spre exemplu, aceea ce nu va avea loc nici pentru deist, nici pentru panteist.

Deismul nu concipe raportul primordial al lui Dumnezeu cu creatura de cât ca un fapt, despre care această creatură a fost odată un obiect curat pasiv. Nu va fi chestiune pentru deist de nici o acţiune organică a lui Dumnezeu împlinindu-se în viaţa personală a fiinţei create. Dumnezeu şi creatura sunt pentru dânsul două fiinţe străine în prezenţa una alteia şi în viaţa lor şi cari rămân ast-fel ori cari ar fi raportul lor eventual (întâmplător). Asemenea actul creator este el conceput de deist ca un act magic, care odată având loc pentru toate, nu implică nici o relaţiune necesară şi permanentă între creator şi fiinţa creată.

Cât pentru panteism, el nu admite aceea ce va merita numele unei acţiuni, nici în *causa supremă*, nici în ceea ce decurge din această întâia cauză pentru fiinţa istorică. Panteismul n'are d'a face cu acţiunile ; el n'are nici odată înaintea lui de cât faptele. Timpul fiind pentru dânsul singura formă posibilă a existenţei, cugetarea sa este legată de o evoluţiune fatală, care va da naştere unui fenomen nou întocmai cu cel ce l'a precedat. La panteist, care nu admite creatură liberă, nu póte fi vorba nici de

păcat, nici de mörte, consecință a păcatului, nici de mântuire de acéstă mörte. Dacă deistul póte ajunge până a primi o salute magică, pentru panteist, chiar ideia salutei nu există.

În tot cazul, nici unul, nici altul din aceste puncte de privire *nu îngăduie și nu admite posibilitatea învierii unei ființe istorice, care să încerce mörtea fără a înceta d'a exista.* Și pentru unul și pentru cel-l-alt, mărturiile ce ne dau Evangeliile despre înviere, nu va fi de cât o legendă, a cării origină ei o vor căuta și o vor pune tot déuna, saũ în o impostură piósă, saũ vor considera mai întâiũ faptul morței, ca o mörte aparentă, urmată mai târziu de o mörte reala. Acestea sunt singurile argumente a le deismului și a le panteismului, pe cari le contrapun credinței creștinilor în învierea lui Christos.

Dar Evangeliul, care nu se adresază de cât celor ce „*ă cređut deja și cred cu adevărat în Dumneđeũ, nu se sfiește de a declara : ca, dacă Christos nu ar fi înviat, „zadarnică ar fi credința noastră în Dumneđeũ“.* Ast-fel Sf. Scriptură după ce tot-déuna a predicat tuturor credința în înviere și a arătat necesitatea ei, sfărșeste, în Evangeliũ prin a arăta realitatea ei istorică în persóna lui Iisus Christos Fiul lui Dumneđeũ. Mai mult, Evangeliile ne declară, că mörtea Fiului lui Dumneđeũ a avut loc pentru a nimici păcatul și consecințele sale, în care era căduță întréga omenire; iar învierea sa, este pentru noi singura probă despre victoria sa asupra păcatului, îndreptându-se prin ea omul cel păcătoș înainte a lui Dumneđeũ.

Dacă noi credem în Iisus Christos, învierea sa este singura care ne descoperă viața sa și venirea sa în lume, pentru noi. Numai ea ne explică, că el este Mântuitorul nostru și confirmă de adevărate și drepte tóte învățăturile și promisiunile sale. Ast-fel ca, s'ar putea đice : învierea lui Christos, numai pentru necredincioși nu are nici o însemnătate; și acésta se confirmă și mai mult prin faptul, că El, după înviere, s'a arătat acelora pentru cari el era o descoperire Dumneđească. Iar discipolii săi, aceia cari

aū rămas credincioși cuvintelor sale, în mijlocul persecuțiilor și a morței Domnului și Invătătorului lor, ei aşteptău cu încredere *triumful și învierea Sa*.

El se arată lor (apostolilor) celor întâi, după înviere și arătarea Sa, nu este o iluziune optică sau un fapt magic și neînțeles, ci arătare adevărată și fapt real. El 'i convinge, că este Domnul și învățătorul lor și cu toți ved ranele și semnul cuelor.

El le vorbește, mănâncă și bea cu ei. Face totul spre a-i încredința despre învierea sa și despre puterea sa Dumnezeuască. Ei cred în el și cu toți se prostern la picioarele lui, ca înaintea Domnului și Dumnezeului lor. Cred din inimă cu conștiință curată și convingându-se despre învierea sa, devin martori ai învierii și o predică tuturor oamenilor.

Dar dacă pentru ei, cari aū fost martori oculari ai învierii lui Iisus Christos, realitatea învierii este strâns legată de credința lor, pentru noi, posibilitatea acestei învierii, nu pôte să existe ca fapt real și istoric, de cât numai când noi credem pe Dumnezeu autor și isvor al vieții eterne, carele în marea sa iubire de ómeni, prin mórtea și învierea lui Iisus Christos, a adus iarăși pe om la sineși și la viață. Ast-fel credința noastră în învierea sa, fiind nimicirea păcatului și a morței, este credință în mântuirea noastră prin Iisus Christos, Fiul și Cuvătu lui Dumnezeu ; împlinindu-se ast-fel hotărârea Dumnezeuască, pentru a ne scăpa de păcatul, în care am căduț toți prin greșeala strămoșului nostru Adam. Numai acéstă credința este singura, care ne face să vedem și să simțim renașterea și învierea noastră morală, în învierea lui Iisus Christos, și tot ea ne face să înțelegem sensul cuvintelor apostolului, că : „Dacă Christos n'a înviat zadarnică ar fi credința noastră, „zadarnică ar fi și predica Evangeliului și noi am fi tot „sub greutatea păcatului, ținuți în legăturile morței și „departe de Dumnezeu“.

Deci tótă proba și tótă convingerea noastră în faptul is-

toric și supra-natural al învierii lui Iisus Christos, nu stă de cât în cele relatate și istorisite de Evangeliști. În afară de această probă a credinței noastre, alta nu avem și nu putem pretinde. Căci a pretinde proba lui Toma, ar fi a nu mai avea nici o încredere în proba istorică și testimonială și ar urma, ca faptele istorice să fie cređute numai de contemporanii cei ce le au văđut și au fost martori la săvârșirea lor. Dar într'un ast-fel de caz, istoria n'ar mai avea nici un sens, noi am rupe ori-ce legătură cu trecutul, și n'am trăi de cât pentru present, carele și acesta ar fi neînțeleș.

Experiența de tóte ăilele însă ne întărește în credința ce trebuie și suntem datorți a o da probei testimoniale, iar în cestiunea ce ne preocupă, ne convinge de credința ce trebuie s'o avem în narațiunile Evangelice despre mórtea și învierea lui Iisus Christos.

Credința această pentru noi creștinii este revelațiunea pozitivă despre mântuirea noastră, prin Iisus Christos și nu ne putem face părtași acestei mântuirii, de cât *prin credința în ea*. Iar aceea ce ne revelează credința noastră în Dumnezeu prin actul învierii Domnului nu este alt de cât *nimicirea și desființarea stărei noastre muritoare de mai înainte și apropierea și întórcerea noastră la viață și la Dumnezeu*.

Dar sa examinăm mai de aproape atestările Evangeliștilor despre mórtea și învierea lui Iisus Christos, precum și ce valóre au și trebuie să aibă pentru creștinii aceste atestațiuni.

(a urma).

C.

BIBLIOGRAFIE.

Teologia dogmatică ortodoxă, lucrată, după dogmaticiştii greci şi ruşi, este titlul, unui manual de dogmatică pentru usul seminariilor şi al scolilor secundare, scris de prea cuviosul arhimandrit Firmilian, rectorul seminarului din Belgrad.

Părintele Firmilian. original din Serbia. făcându'şi studiile sêle teologice superiøre în Athena, unde a obţinut şi titlul de licenţiat în teologie, a avut posibilitatea de a apropia cultura teologică grécă de cea slavonă. Un exemplu al acestei apropieri ne oferă manualul în cestiune, pe care autorul declară că l'a prelucrat după teologi greci şi ruşi.

Tractatul sêu de dogmatică constă din 114 paragrafe, deosebit de altele 29, ce compun partea introductivă. Corpul scrierei, constă din patru capitole: Primul tracteză despre Dumnezeu (§ 1—24); al doilea despre Sânta Treime (§ 25—51), al treilea. despre raportul lui Dumnezeu cu lumea şi despre om (§ 52—100) şi al patrulea, despre providenţă (§ 101—114). Fie-care capitol cuprinde mai multe sub divisiuni.

În tractarea şi dezvoltarea cestiunelor cu care se ocupă,

autorul, de și nu arată nominal autorii pe cari îi a consultat, seú de cari s'a servit, afară de citațiunile sântei scripturii și de scrierile părinților bisericesci, pe care nu neglijează d'a le raporta în parantes, dar a stat pe baze ortodoxe, ținându-se fôrte strâns de sânta scriptură și de tradițiune.

Credința sa este, că acesta trebuie să fie metoda după care trebuiesc a fi tractate, expuse și dezvoltate dogmele credinței creștine ortodoxe în ori-ce manual de dogmatică. Pentru acésta iată cum se exprimă el în § 19 al scrierei, relativ de metoda ce va urma în dogmatica sa :

„Teologia dogmatică, ȃice el, este datóre a urma metoda următor :

1) „Să expună dogmele credinței, așa precum învață sânta Biserică creștină ortodoxă. Pentru acésta dogmatica trebuie a lua dogmele credinței seú din simbolurile credinței, seú din marturisirile bisericești (*ἐκ τῶν ἐκκλησιαστικῶν ὁμολογιῶν*).

2) „Trebuie să rapôrte cuvintele sântei scripturii seú ale tradițiunei sacre, pe care se întemeiază dogma în cestiune. Pentru acésta cele privitóre pe fie-care dogmă a credinței, trebuie să se despartă în părțile din care se compun și trebuie să se explice pe baza celor hotărîte de sinódele ecumenice și locale și pe baza scrierilor părinților bisericesci și a tradițiunei, și al

3) „Teologia dogmatică trebuie să arate care este relațiunea și raportul fie-cărei dogme către viața creștină, așa în cât credința creștinului în dogme, să nu fie rezultatul numai al cugetărei minței omului, ci să fie în acelaș timp rezultatul unei credințe calde, fierbinte, vie și din inimă a fie-cărui credincios“.

Punând pe aceste baze scrierea sa și urmând acest metoda, dogmatica părintelui Firmilian nu iese din caracterul și forma comună a dogmaticelor ortodoxe în us, acomodate pentru usul șcôlelor. Autorul se mărginește pur și simplu la expunerea, învățăturai bisericei creștine ortodoxe,

relativ de fie-care dogmă într'un stil mai mult istoric și narativ, și, după metoda mai sus adoptată, nu lipsesce a confirma cele expuse cu citațiuni din sânta scriptură, din tradițiune, din simbolurile biserice și din mărturisirile bisericesti, recunoscute de biserica creștină ortodoxă de orient. El evită aproape cu desăvârșire istoria genetică a dogmelor, precum și orî și ce fel de polemică, controversă, s'eu chiar expunere istorică a faselor prin care a trecut învățătura biserice, privitoare pe cutare s'eu cutare dogmă, creștină ast-fel de biserica creștină ortodoxă.

Din această cauză modul de expunere sistematic și convingător lasă mult de dorit în opera autorului, dar mai ales partea critică a cestiunelor tractate, lipsește aproape cu desăvârșire.

În schimb însă, scrierea fiind destinată mai mult pentru usul elevilor, de cât pentru al învățătorilor de religiune, autorul, prin limba, prin stilul clar, ușor și lesne de înțeles, ce a dat scrierii s'ele, are mare merit. Sub acest punct de privire, este incontestabil că 'și a dat multă osteneală și a reușit a expune dogmele credinței și învățătura santei noastre biserice cu multă claritate și în modul cel mai inteligibil și lesnicios d'a se putea concepe, pricepe și înțelege de tinerime și chiar de cei ce nu au multă pregătire pentru a înțelege dogmele credinței.

Acest fapt constată pe de o parte priceperea și dexteritatea autorului asupra modului d'a împărtăși cu înlesniri tutulor cunoștința învățătorei biserice, iar pe de alta, că el, fiind stăpân pe materia ce a voit să o trateze, a putut să o mânuiască foarte bine și sa o expună în modul cel mai potrivit cu inteligența tinerimei studioase. Mai mult chiar, el fiind în stare d'a aprofunda cestiunile, le-a putut presenta tutulor, prin manualul s'eu de dogmatică, sub forma cea mai clară și cea mai simplă posibilă.

Pentru aceste calități și însușiri ale scrierei, nu putem de cât să felicităm pe autor, dorindu-i acelaș succes și în alte ramuri ale teologiei. Numai ast-fel expusă învățătura

sânței noastre religiunii p \acute{o} te fi cu înlesnire cunoscută și știută de toți. Și acolo unde învățătura și credința ce se profesă de credincioși, este cunoscută de ei, lipsesce bigotismul, necredința și ateismul; iar biserica creștină și cei ce represint sciința teologică, a \acute{u} datoriază să lupte contra acestor inamici ai credinței, cari a \acute{u} subminat'o în t \acute{o} te timpurile și astă \acute{d} i mai mult de c \acute{a} t ori c \acute{a} nd lupt din resputeri contra Evangeliului lui Iisus Christos și contra Bisericeii S \acute{e} le.

D.

ACTE OFICIALE.

Sesiunea de primă-vară a Sântului Sinod.

La 1 Mai a. c. s'a deschis sesiunea de primăvară a Sântului Sinod, convocat prin mesagiul regal No. 2128.

În această zi la orele 10¹/₂ a. m. conform invitațiunei I. P. S. Președinte, toți membrii Sântului Sinod s'au adunat în biserica Sf. Mitropolit, unde în prezența Domnului Ministru de Culte, s'a oficiat un Te-Deum, conform usului de deschidere a Sf. Sinod. Acest Te-Deum a fost săvârșit de P. S. Arhiepiscop Nifon Ploieșteanu, vicarul sf. Mitropolii a Ungro-Vlahiei.

De la Mitropolie, toți Prea Sântiții membri, împreună cu Dl. Ministru, au mers la localul Sf. Sinod, unde după ce s'a făcut aghiasma obicinuită, Dl. Ministru de Culte a citit mesagiul Regal de deschidere, iar I. P. S. Președinte, D.D. Ghenadie Mitropolitul Primat al României a pronunțat următoarea importantă cuvântare. În urmă făcându-se apelul nominal și fiind prezenți toți 16 P.P. S.S. membri, Sântul Sinod și a început lucrările sele.

Iată cuvântarea Înalt P. S. Președinte:

*Prea Sântiții Părinți și în Christos
Iubiți Frați!*

Cu duhovnicescă bucurie întâmpin dragostea Prea Sântiților Vostre și Vă salut de bună venire cu triumfătoare cuvinte ale creștinismului de «Christos a înviat»!

Sesiunea ordinară de primăvară a Sântului Sinod din anul curent fiind deschisă prin decretul regal No. 2128, Vă aduc la cunoștința Prea Sântiilor Vostre nevoile și trebuințele simțite de Biserica noastră autocefală ortodoxă română, precum și o schiță de lucrările cu cari se va ocupa Sântul Sinod în această sesiune.

În luna Ianuarie expirat, fiind convocat acest matur corp bisericesc în sesiune estraordinară, prin decretul regal No. 304, pentru resolvarea unor cestiuni urgente și mai ales pentru alegerea arhierilor titulari în locurile vacante de locotenenți la episcopiele: *de Argeș*, *Râmnicul Nou-Șeverin* și *Dunărea-de-jos*, Sântul Sinod a lucrat cu o deosebită sîrguință, dându-se ast-fel curs tuturor lucrărilor venite la ordinea zilei, și complectându-se în același timp locurile vacante de arhierei, prin alegerea Prea Cuviosului Arhimandrit Pimen Georgescu în locul vacant de arhiereu locotenent al Episcopiei de Argeș cu titlul de Piteșteanu; a Prea Cuviosului Arhimandrit Atanasie Mironescu cu titlul de Craioveanu și a Prea Cuviosului Arhimandrit Meletie Dobrescu cu titlul de Gălățenu. După alegerile Sântului Sinod și confirmările guvernului, hirotoniile acestor Prea Sântiți arhierei, s'a sêvêșit în biserica catedrală a Sântei Mitropolii din Bucuresci, după orânduirile canonice.

În urma acestor preînnoiri, ce au avut loc în treptele ierarhice, convocându-se marele colegiu electoral prin decretul regal No. 289, pentru alegerea Episcopului de Roman în locul devenit vacant prin trecerea din viață a Prea Sântitului Episcop Inochentie, sorți cădênd asupra Prea Sântitului arhiereu Ieronim Ploestenu, Vicarul Sf. Mitropolii a Ungro-Vlahiei, a fost ales de marele colegiu în ziua de 25 Februar a. c. Episcop al eparhiei vâduvite. Iar în locul de arhiereu locotenent al Sântei Mitropolii din Bucuresci, rêmas ast-fel vacant, s'a ales de Sf. Sinod și confirmat de Majestatea Sa Regele Prea Cuviosul Ar-

himandrit Nifon Niculescu cu titlul de Ploeștenu, care a fost hirotonit la 25 Martie expirat în catedrala din București.

Tot în acea sesiune estra-ordinară, pe lângă aceste însemnate acte, s'a mai rezolvat și următoarele cestiuni: uniformisarea costumului preoțesc, al studenților în teologie și al elevilor seminariști, al cărei regulament, fiind votat de Sântul Sinod și înaintat D-lui Ministru de Culte pentru sancționare, s'a și decretat de Majestatea Sa Regele, care cugetă ziua și noptea la ridicarea și înflorirea Bisericeii. Cartea intitulată «Πνευματικα» lucrată de Părințele Simeon Popescu, încredințându-se spre cercetare unei comisiuni compusă din Prea Sântiile Lor: Gherasim Episcopul de Argeș, Pimen Piteștenu și Atanasie Craioveanu, și apreciându-se ca depărtată de spiritul dogmelor bisericeii creștine ortodoxe, s'a respins de Sântul Sinod și s'a comunicat D-lui Ministru al Cultelor și Instrucțiunei Publice, spre cele de cuviință. Apoi s'a luat hotărîrea de a se scrie Prea Sântiților Episcopi pentru unele modificări de parohii. În acelaș timp, s'a atras luarea aminte a Sântului Sinod și asupra seminariștilor cu 4 clase, pe cari legea i-a aflat cu drepturi câștigate de hirotonie.

Sântul Sinod, a mai avut fericirea, ca în acea sesiune, pe lângă atâtea lucrări folositoare, să facă și prima revisuire a cărței simbolice: «*Mărturisirea Ortodoxă*» și avem deplină speranță, că în această sesiune se va face și ultima ei revisuire, ca ast-fel să putem a o pune sub tipar, spre a se adăpa credincioșii din isvórele acestei comori de învățături, și tot-odată a se introduce fără schimbare în școlele secundare din țară. Acestea toate și alte multe cestiuni, cu bucurie s'a înregistrat în analele Sântului Sinod, în sesiunea sa estra-ordinară din Ianuarie expirat.

Prea Sântiți Părinți,

În sesiunea această, avem să ne ocupăm de restul lucrărilor rămase ne limpedite în sesiunea trecută, precum

și de următoarele cestiuni, cari reclamă imperios resolvarea lor și anume: 1) Jurământul preoților și legiferarea lui după vederile santei noastre biserici; 2) armonisarea legei civile cu cea bisericască în privința căsătoriei; 3) iconografia bisericeii române ortodoxe; 4) programa de învățământ religios în școlile primare și secundare din țară; 5) serviciul pastoral al preoților de armată; 6) retipărirea Bibliei, și 7) cestiunea lumînărilor de ceară, punându-se o stabilă falșificărei lor, spre a nu se mai aduce în biserica lui Dumneđeu jertfa necurată compusă din felurite materialuri.

Preocuparea noastră, Prea Sântiți și Iubiți Frați în Domnul, este, ca biserica lui Dumneđeu din regatul Romăniei, încredințată nouă păstorilor sufletesci și pândari ai națiunei române, să fie cât mai mult apărată în curățenia doctrinei sale și pusă pe o cale de propășire, potrivit cu cerințele timpului de față.

Reclamele pe cari dîlnic le primim noi Ierarhii țerei, cu privire la nevoile bisericeii și ale clerului, Ne pun în pozițiune să le facem cunoscute Sântului Sinod, ca împreună lucrând, să ajungem la împlinirea dorințelor legitime ale pioșilor creștini și la mulțumirea sufletescă a servitorilor altarului. Așa d. e. pămîntul bisericilor care prin legea clerului mirean cade în folosul preoților parohii și supranumerari, precum și al întregului personal bisericesc, urméză să îngrijim, ca să nu se instrăineze ori să se arendeze, după cum sunt acum pornite unele vederi. Corpul cântăreșilor de pe la bisericile urbane, ne conținut reclamând, că cu imbunătățirea sôrtei clerului, pozițiunea lor a rămas destul de umilită, urméză să ne ocupăm și de aceste plângerii. Lipsa de seminariști cu gradul II pentru trebuința comunelor rurale, la vacanțele parohiale, a provocat acum depunerea pe biuroul camerei a unui proiect de lege din inițiativa parlamentară, pentru a se da dreptul de hirotonie seminariștilor cu patru clase aflați în această categorie în pređiua votărei legii clerului

mirean. Regulamentul Consistoriilor având unele lacune și ne putând prin urmare să împace în totul spiritul de perfectă armonie ce trebuie să domnască între stat și biserică, credem că e bine a se mai îndulci unele articole prin modificările cerute de timpul de față. Defensorii eclesiastici fiind un lux în corpul funcționarilor bisericesci, credem că este mai bine, ca cu salariile lor să se amelioreze sôrta precară a Protoierilor și subprotoerilor, cari singuri duc greutatea administrațiunei bisericesci.

Aceste puncte fiind cunoscute nouă tuturor, urmază să chibzuim împreună asupra măsurilor de îndreptare, și apoi prin Domnul Ministru de Culte și Instrucțiune Publică, să putem ajunge la ținta dorită, pentru mersul regulat al sfintei noastre biserici.

Prea Sântiți Părinți,

În urma votului dat de Sântul Sinod în ședința de la 6 Martie espirat în favórea Prea Sântitului arhieréu Calistrat Bârlădeanu că să fie adică numit într'una din funcțiunile pendinte de Sântul Sinod, am disposat, ca Prea Sântia Sa cu începere de la 1 Aprilie espirat să fie numit ca membru redactor și președinte al revistei «Biserica Ortodoxă Română» în locul D-lui Ioan Cornoiu, actualmente director al Cultelor și profesor la facultatea de Teologie.

Tot asemenea, potrivit votului indicat, am dispus, ca la tipografia cărților bisericesci, să fie numit Director în locul D-lui C. Erbiceanu, demisionat la 1 a curentei din motive de sănătate, Prea Sântia Sa arhieréu Valerian Rîmnicénu, pe care l'am însărcinat mai întâi să primescă cu inventariu în regulă avutul acelei tipografii și al revistei, și apoi să intre în toate drepturile prevădute de regulamentul Sântului Sinod.

Dar pentru că afacerile financiare și materiale ale ti-

pografiei, în timpul de față sunt mult mai numeroase de cât în trecut și reclamă prin urmare ȃilnic un prețios timp pentru a fi casa în ordinea recomandată de dispozițiunile comptabilităței și pentru ca comanda și încasările să fie într'un serviciu de perfectă regulă, s'a simțit de aceea nevoia de a se înființa și un post de Controlor, atât pentru avutul tipografiei, care să ridică la o sumă considerabilă, cât și pentru al casei revistei «Biserica ortodoxă Română». Tóte acestea se vor supune la cunoștința Prea Sântielor Vóstre printr'un raport amănușit.

In fine, Prea Sântiți Părinți, să ne rugăm cu căldură duhovnicescă, ca Dumneȃeul puterilor să fie cu noi, și să trimită în mijlocul nostru pe Mângâitorul seú Duh, ca să ne inspire și să ne lumineze la lucrările folositóre sântei Biserici autocefale ortodoxe române și scumpei noastre țeri, ca ast-fel sesiunea acésta să fie cât mai rodnică, după așteptările iubișilor noștri fil sufletesci.

DONAȚIUNI

Listă de obiectele bisericii cu hramul Sf. Ión Botezătorul, din comuna Fundeni, jud. Buzeu, construită de Dl. Ion Marghiloman la anul 1890 și târnosită de succesorul D-sale Al. Marghiloman la anul 1894. Patru pogone pământ. O Evanghelie îmbrăcată cu argint. Un chivot de argint suflat cu aur. O cruce de argint suflată cu aur. Două sfeșnice de Nichel. Un potir de argint suflat cu aur. Un Disc, idem. O stea, idem. O copie de oțel. O cădelniță de argint. O liturghie nouă legată. Două rânduri de vestminte noi de stofă. Două rânduri procovețe dintre care unul de mătase cusut cu garnitură. Pece candelă de argint. Două sfeșnice de alamă mari la iconostas. Două sfeșnice mari de lemn cu câte trei lumină. Șapte sfeșnice mici de lemn purtătoare. Un policandru de alamă cu 12 lumină. Un iconostas cu Icoana hramului. Două mese de lemn. Două ierapode. Un steag. Două felinare. O colinvitră de aramă. Două căldări de fier. Un analog. Două covore pentru așternut în biserică. Un Apostol, două spre-dece Minee. două Octoihuri mari, două Triode, două Pentecostare, două Avhologiuri, două Catavasiere, un Orologiū, un Aghiasmatar, un Arhieraticon, Predicile Sf. Ión Chisostomul, un Prohod o Psalire, un clopot, o linguriță de argint suflată cu aur. Pentru această piósă faptă se aduce din partea sf. Episcopilor de Buzeu cele mai căldurose mulțumiri familiei Marghiloman.

Listă de numele parohienilor, din satul Vultureni, comuna Vultureni, plasa Berheciū jud. Tecuciū, cari au contribuit la cumpărarea cărților de ritual, ediția Sf. Sinod: Dl. Anton Mihalăescu 10 lei. Preotul S. Mihalachi 10 l. Ax. S. Horchidan 8 l. 40 b. E. V. Ghenescu 7 l. 25 b. V. Zamfiru 5 lei. Constantin Mihalachi 5 lei. Vacaristru V. Mihalachi 7 lei. V. D. B. ehoiū 4 lei 80 bau. G. V. Brehoiū 4 l. 80 b. C. Cărlan 4 l. 60 b. St. Horchidan, P. Pava-

lașcu, V. Fantu, Gh. Mihalachi, V. S. Popa, Th. Radu, V. Galapodu și Gh. Sava câte 2 lei. Gh. Irimia, D. Grău, Th. Calapodu, Alex. Calapodu, Il. V. Neculau, M. I. Popa și Il. Neculau câte 1 leu. M. Zugravu 1 l. 40 b. D. Băncilă, V. Zamfiru, C. Agachi, Ev. V. Neculau, V. Mihalachi, C. A. Cărlanu, V. A. Cărlan și V. Cărlan câte 1 leu. P. Ghiricu 1 leu 90 b. I. Boghin Micu 1 leu 40 b. Gh. V. Grecu, A. V. Grecu, D. Babologu, S. C. Panainti, Ior. Popa, I. Popa, Th. Calapodu, I. Brumă, P. Calapodu, I. P. Calapodu, N. I. Vaslachi, Gh. Horchidonu, L. Horchidon, C. V. Agachi, V. Panaite, Saf. Gh. Calapodu, C. Horchidan, Gh. Agachi, V. Munteanu, I. Isopu, Gh. P. Calapodu, C. Verman, V. P. Stoleriū, V. Gh. Verman, V. Bostan, Mar. V. Ambrosoi și Rarica C. Vaslachi câte 50 bani. Pentru cari Epitropia Parohiei le aduce căldurose mulțumiri pentru această laudabilă faptă. Tot odată această Epitropie aduce cele mai vii mulțumiri D-ului V. Mihalachi. Vasistru de călărași, din orașul Brăila, care a oferit bisericii din numita comună, un rând complet de veșminte preoțești în valoare de 100 lei.

Din partea enoriașilor Sf. bisericii din parohia Tichilesei, com. Ghisdăreni, jud. Constanța, se aduce căldurose mulțumiri, persónelor mai jos notate: D-ului Stolea Baștiurea din cătunul Muslubeiu, care a dăruit sf. bisericii un clopot în valoare de 400 lei. I. Grigorescu din orașul Brăila n dăruit un rând de veșminte preoțești în valoare de 320 lei, asemenea și Preotul Potapu d.n Tulcea a dăruit un Epitrahil. Ivan Mihalache din comuna Topalu, jud. Constanța a dăruit un policandru în valoare de 140 lei, și Ștefan V. Gologan, din comuna Satișchioi, jud. Constanța a făcut sf. Preastol și Proscomidia cheltuind cu totul 100 lei.

Listă de persónele care după sfatul Preotului Gheorghe Paunin, al Parohiei Toiaga, din comuna Slăvuța, plasa Amaradia, jud. Dolj, au bine-voit a înfrumuseța bisericile numitei parohii, după cum să însemnă la numele fie-cărui: La biserica parohială Toiaga. Nae Popescu patru candelade metal la Icoónele de la Tâmplă și un Glaslov bogat imprimat cu litere strabune. I. G. Ivănescu, un policandru de lemn lucrat în strung și șicuit, cu 12 sfeșnice. Ioan Filip, un sfeșnic de lemn lucrat în strung și șicuit cu 13 luminiări. Maria Preotul Gheorghe Paunin, o față de masă de borangie puse de-a-supra sf. Prastol și o perdea asemenea de borangie la ușile împărățești. Elena Ión G. Baldea, din com. mierea, un Epitrahir de lână ales Maria I. Abagiu, o perdea. Lisaveta A. Dónei o perdea. Niță G. Ivănescu, o masă de casă la proscomidie. Dumitra Tanasie, o masă de bumbac pentru acoperirea preastolului precum și o pólă de bumbac pentru Iconostas. La Biserica Filială Melușei. Ión Dudénu, un rând complet de sf. Vase. Dumitran: Ión G. Ionescu, un Epitrahir de borangie ales. Iona R. Gruia un Epitrahil național. D. I. Gruia un miruitor și 2 perechi fórfece de tuns copiii la botez. Pentru aceste fapte pioase li se aduce căldurose mulțumiri.

Listă de persoanele cari au contribuit cu bani pentru cumpărarea cărților de ritual, ediția S-tului Sinod, la bis. Bolintinul din Del, jud. Ilfov: Danciu Danciu 6 lei, Dan I. Stegarescu 5 lei. Guța D. Stângaciu 5 l. Danciu Stan 2 l. Calin Ion 2 l. Preda Mirica 1 leu. Gh. Radu 1 leu. Gr. Iancu 1 l. Ilie Barbu 30 b. Dim. Safta 30 b. Gh. Alecu, Oița, Ion Enache câte 50 b. Nae I. Diaconu 1 leu. Dumitru Nae 50 b. Gr. Stanciu 1 leu și 50 b. Nae D. Bran 50 b. Nae Zamfir 50 b. Negoita Dincă, Rada N. Bran, Dum. Pufulete și Dumitrache Badea câte 1 leu. Chiriță Neacșu 50 b. Sandu Șteian și Nița Coman câte 1 leu. Râstea Coman, Stan Negoita și Marin Coman câte 50 b. Marin Paraschiv 1 l. Ghița I. Dumitru 50 b. Ion Iancu 1 l. Ilie Dumitru 2 l. Dumitru Danciu Stan 1 leu. Ionița M. Bitite 1 leu și 10 b. Marin Sotir 50 b. Gh. M. Sanda 50 b. Marin G. Popa 20 b. Duța Ionița 50 b. Gh. Popa 20 b. Tudor Pana, Radu Popescu și Ristache Dumitru câte 50 b. Duța Savu 20 b. Dumitrache Popescu 50 b. Dinu Dobrea 30 b. Ivan Bran 50 b. Ilie Radu 40 b. Nidelcu Nicolae 20 bani. Tudor Șerban, Duța Iordache, Fanică Alecse, Sanda Zisu, Pavel Radu și Ghița D. Draghiciu câte 50 bani. Matei Dumitru, Enache Apostol și Sora V.va câte 1 leu. Nița Stancu 50 b. Marin Andrei 1 l. Ghița Ștefan 50 b. Stoean Năstase și Ghița Grigore câte 1 leu. Ionița Paun 50 b. Chivu Nița, Dumitru Stanciu, Tudor Marin și Meluș Brutaru câte 1 leu. Mirică Nicolae 50 b. Ivan Grigore 30 b. Marin Măinea și Duța Râstea câte 1 leu. Ghița I. Paduraru 50 b. Ionița M. Paraschiv 1 leu. Radu I. Lăcătușu 20 bani. Preda Nicolae și Stan Gheorghe câte 50 bani. Coman Dinu, Ghița Coman și Ștefan Stanciu câte 1 leu. Ion Nenciu 50 bani. Oprea Filip 1 leu. Ilie Nastase 50 b. I. Stan 40 b. Marin I. Pufulete 50 b. Dinca Stan 50 b. Dragne Radu 40 b. Marin Radu și Costashe Neacșu câte 50 bani. Tuturor acestor persoane li se aduc caldurese mulțumiri.

Numele persoanelor ce au bine-voit a contribui la cumpărarea unui policandru pentru biserica parohială cu hramul Sf. Gheorghe din com. Hunicióra, plasa ocol de sus Mehedinți: Preotul I. Ciartărescu 5 lei. Dumitru Petrescu 5 l. Ion V. Popescu 10 lei. Ion Gh. Crețescu și Mihail Drăghia câte 5 l. N. Crețescu 3 lei. Maria G. Dragia V. Petri. Nicolae I. Seftaiu, Const. Seftaiu, Ion Pârvulescu, D. Drăghia, N. Barbulescu, Nițu Tuș și C. Anghelescu câte 2 lei. Gh. Popescu și Daia R. Crețescu câte 1 leu 50 bani. Ion Panțiru, Nicolae Nistor, Barbu Becheru, Dumitru Zaharia, M. T. Becheriu, Ion Aldescu, Const. Popescu, Gh. N. Butia, Ioan C. Crețescu, I. D. Marichescu, Const. Malianu, Const. G. Borcila, Gh. I. Popescu, Const. Istrețescu, Gh. N. Crețescu, I. G. Borcilă, Ion Mihartu, V. Ungurianu, Simion Vasilescu, Ion Semenu, Ion I. Seftaiu, Dumitrașcu Albu, Vasile M. Priboi, Pârvu Seftaiu, Iovanu M. Priboi, Ion Dorobanțu, Stana G. Albu, Ion M. Seftaiu, Radu Seftaiu, M. Pleșanu, Gh. Nastase, Ion Aldescu și Mihail Rujoji fie-care câte 1 leu. Alexandru Jianu, Const. Hondoracu, Nicolae Tărăbăcu, Staicu Albu, Ion D. Semenu, Maria C. Semenu,

Ión D. Priboi, Gh. Dorobanțu, Mihaï Albu, Const. M. Priboi, Marin Baca, Pârvu Aldia, N. I. Ungureanu, Const. Bujoi, Stanca I. Avranu, Gh. M. Crețescu, Maria Istrețescu, Bălașa I. Giurgescu, Vasile I. Gherghina, C. Dumitrescu, Nițu V. Crețescu, Rațu Tufiș, Stanca P. Cănciu. Iodor Stoicheci, C. I. Stoicheci, Gh. St. Boruga, Stancu Gradinariu, Ión Sorescu, Vasile Daiutu, Ionița Leucusteanu, Irodu Drăgariu, Stefan Boruga, D. Barbulescu și Gh. Zaharia fie-care câte 50 bani. Locuitorii Pribs sei 12 lei 50 bani. Tuturor li se aduce calduröse mulțumiri.

D-na Proprietară L. Cantacuz n. a făcut o clopotniță de zid și 2 rânduri odăjdii în valóre de 2000 lei la bis. Sf. Iu părăți din comuna SingurenI, jud. Vlașca, iar la Crăciun și Paște trimite luminări și unt-de-lemn pentru serviciul sf. Liturgii. Chiriac Petrescu cu soția sa Ecaterina, a donat o sîtă. +patrahir, mănecute și procevețe de stofă în valóre de 140 lei. Ión Băcănău cu soția sa Stanca, a donat o candelă mare de argint cu cruce de argint suflată cu aur, un epatrafir, făclii pentru polcandra în valóre de 310 lei. D. Anagnostieade cu soția sa Eracliea a donat o ornoe de argint cu bobite de mărgean și o cadelnită în valóre de 140 lei. I. Paunescu cu soția sa Ana a donat 3 perdele borangie de casă la Icone. Cris'ea Ionescu cu soția sa a donat 2 perdele de casmir la 'cons'e împărătes I. Ghiță Atanasie cu soția sa Atalia a donat 2 perdele de casmir la Icone. Marin Dobrescu a donat 2 mese casmir pe sf. Masă a prastolului și Ieonostas. Rad Tud. rache a donat o scórță de arnici de casă la Ieon staș. Naum Teoh ri a donat 3 procevețe de mătase. Caragea Mihail a donat un epatrafir de stofă în valóre de 40 lei. Nae C. Jălescu a donat cununiele care s'añ cununat la 4 Decembre 1894 cu D-sora Elena Popescu, bisericei nóstre în valóre de 25 lei. Sonia Dobre a donat 2 mese de pândă de bumbac de casă bisericeii. Tuturor li se aduce calduröse mulțumiri.

D-na Anastasia M. Grădișteanu a oferit bisericeii române din Paris un rând de vestminte preotești, pentru care i se exprimă vii mulțumiri

Dómna Pătrana Russe din Ploești, a oferit bisericeii Sf. Haralambie din acel oraș, două rânduri de vestminte preotești de stofă fină, pentru care i se aduce mulțumiri publice.

D-mna Maria Niță Găftoiu, din comuna Isvóreie, jud. Prahova, a oferit bisericeii parohiale din acea comună, 2 candelă de argint suflate cu aur, pentru care i se aduce mulțumiri publice.

Din partea Sântel Epitropii a Hușilor se aduce calduröse mulțumiri Dómnei Maria Andrei Cărbunariu din Parohia Brodoc, județul Vasluiu, pentru că a dăruit bisericeii parohiale cu hramul Sf. M.M. Gheorghe din acea parohie, un rând vestminte preotești, cu acoperimintele sântel vase, toate din stofă adimască în valóre de 75 l.

Din partea Sântei Episcopii a Hușilor se aduce căldurose mulțumiri D-lui Ștefan Lipan, pentru că a dăruit bisericeii filiale Colțu Corni cu hramul Sântii Voevođi, din Parohia Sălăgeni, jrd. Falcu, două felinare în valoare de 15 lei; asemenea obș ia locuitori or acei bisericeii, pentru cumpărarea unui rând vestimente preoțești' cu toate accesoriile lor, în valoare de 200 lei.

D-nul Costache Nica Filip, din comuna Vărbilău, jud. Prahova, bine-voind a dăruit bisericeii parohiale Filip din Văleni de Munte, un chivot de argint în valoare de 250 lei, i se aduce mulțumiri publice pentru lăudabila faptă.

D-nul Locotenent-colonel Constantin Merișesen, a oferit bisericeii parohiale, din parohia și comuna Ivănești, jud. Vaslui, 10 chilo și 600 gr laminări ceara albă și patru chilo unt-d-lemn; iar D-nul Const. Visu, a dăruit aceiași bisericeii una stof, pentru un rând vestimente, în valoare de 90 lei. Epitropia parohiei le exprimă căldurose mulțumiri pentru bine-voitorile ofrande făcute bisericeii.

D-nul Mihail Z. Dumitrescu, proprietar, calea Grivitei, cu ocaziunea încetării din viață a iubitei D-sale mamă, a făcut prinstăruina pâr Paroh al bis. Manea Brutaru din București, un rând complet de vestimente preoțești de totă frumusețea, pentru care i se aduce mulțumiri publice pentru lăudabila faptă, spre exemplul și altor credincioși. As menea, D-na Zoe A. Neulcea a dăruit tot țisei bisericeii o îmbrăcăminte pentru Sântul Preastol și o poală la iconostas foarte frumoasă; iar D-na Smaranda H. Țănescu două ocare (procovețe) de o rară frumusețe, pentru care piuse fapte, li se exprimă mulțumire publice.

D-nul A. Popescu, dăruind trei perdele de stofă națională bisericeii parohiale cu hramul Cuvioasa Parascheva, din comuna Mădu-larii de Horez, județul Valcea, i se aduce mulțumiri publice.

Familia Hagi Dracos Popa Hurmus, din urba G. Iași, a donat bisericeii cu patronul St. M. n. Gheorghe, din țisa urbă un rând de vestimente de catifea neagră de mătase, și anume: un felon, un epitrahil, o perehe mănuieți, o epigonatie, un stihar și trei acopereminte pentru Sântele vase, toate în valoare de 300 lei; pentru care se aduce mulțumiri publice generoasei familii.

D-nul Vasile Dancovici, mare proprietar și enoriaș parohiei bis. Sf. Gheorghe-Vechiă din București, inspirat de cele mai frumoase sentimente religioase, a dăruit acestei sante bisericeii, cu ocazia invierii Domnului, o Evanghelie tipărită cu litere străbune, îmbrăcată cu argint în valoare de 700 lei. Epitropia recunoștitoare, aduce D-lui V. Dancovici, cele mai căldurose mulțumiri pentru această nobilă și generoasă faptă.

Dl. Ni olae I. Gheorghiu, a donat bisericeii Sântii Voevođi, filiala parohiei Precista din urba Galați un Amvon sculptat nepoleit, în valöre de 300 lei; pentru care se aduce mulțumiri publice generosului donator.

Dómna Maria C. Tănăsöiu și Dl. Grigorie Mija, proprietarii, dăru nd bisericeii filiale, cu hramul sântii Ingeri, din comuna Cacova, județul Vâlcea, o colimvitră de aramă în valöre de 40 lei, li se aduce mulțumiri publice pentru creștinösea lor faptă.

D-na Maria Preotu D. Popescu, a dăruit un rând vestminte naționale bisericești, bisericeii parohiale cuvioasa Paraschiva, din com. Dobriceni, plasa Oltețu de sus, județul Romanai, pentru care i se aduce vii mulțumiri.

P. S. Episcopul de Argeș, ce a bine-voit a distribui gratis sântele antimise cele noui pe la tote bisericele din circ. 13. plasa Topologu, jud. Argeș, i se exprimă respectuöse mulțumiri din partea clerului din diasa plasă.

D-nii Nicolae Maroșan și Dobre Teodor, au dăruit bisericeii filiale cu hramul Sf. Ilie din parohia Cilibia, O Evanghelie ediția Sf. Sinod legată cu piele marochin, în valöre de 19 lei 60 bani; iar Dl. Ión Crăciun a șindrit bisericea parohială din parohia Bozioru cu speșele sele care a costat 255 lei; pentru care fapte creștinesci, li se aduce mulțumiri publice, pentru satisfacția lor sufletöscă și pentru îndemnul și alto persoane la asemenea fapte pioșe.

Bisericeii parohiale cu patronul sântul Dimitrie, din cătunul Piscu, comuna Dornita, jud. R. Sărat, făcöndu-i-se donaționile mai jos notate de cătră următö:ele persoane: Onor. Administrația a Domenielor Corönel, un epitaf în valöre de 100 lei. Pre-tul Ștefan Georgescu, parohul acei biserici, o icönă mare în valöre de 70 lei și două perechi perdele de reșea în valöre de 7 lei. Dl. Nistor Baltă, din cătunul Dorobanțu, comuna Carol I, jud. Constanța, o icönă mare în valöre de 70 lei, și D-nul Ilarie Bucurescu din comuna Movila Miresei, județul Brăila, o icönă mică în valöre de 15 lei. Tuturor li se aduce vii și călduroșe mulțumiri.

D-nii Constantin Nelu și Sava Cristian, din comuna Mircești, jud. Putna, au bine-voit a dăru bisericeii filiale cu patronul Sântii Voevođi, din acea comună un rând vestminte preotești de matasă, în valöre de 148 lei; pentru se aduce numitelor persoane mulțumiri publice pentru asemenea faptă laudabilă și eminaminte creștinöscă, spre îndemnul și a altora intru iubirea casei Domnului.

Petre Cârștea Mită, a dăruit bisericeii parohiale din parohia Călărași, plasa Jiu-de sus, județul Doj, un policandru de aramă cu 12 lumini, în valöre de 220 lei, pentru care i se aduce vii mulțumiri.

Listă de persoanele cari au făcut donațiunile bisericilor parohiale din județul Ilfov Ștefan Vasilescu, a dăruit bisericii parohiale din Vărășoi o faclie de ceră a 4 oca. Gherghina Marin Nedeia, a dăruit 1 perdea de catifea pentru ușile împărăteșei. Așiu Tanăsescu, G. Milescu și Iancu Dăscăleșcu, au dăruit bisericii din comuna Greci-Grădiștea, 1 candelă de madem cu 3 sfeșnice în valoare de 42 lei. Ghiță Milescu, a dăruit la biserică de mai sus, o cadelniță de madem în valoare de 18 lei. Ion C. Papadopulo, proprietarul moșiei și otitorul bisericii Ileana Papadopulo, a dăruit bisericii un Baptistier în valoare de 87 lei 50 bani. Ghiță G. Daniileșcu, proprietarul moșiei Chirnogi, la care a contribuit și parte din locuitorii pentru biserică din Chirnogi, a donat bani și material în valoare de lei 2334 bani 60. Vasile Mircea, a donat 300 lei. D-na Elisa Filipescu Vulpache, a făcut reparațiunile radicale interne și externe precum și zugrăvitul bisericii din cătunul Ștefan-șoi de jos cu propria sa cheltuială. Mihala Gheorghe Marin, a dăruit bisericii din aceeași comună, un rând de Ase de catifea pentru Sfintele daruri. Doșin Velicu a dăruit bisericii o candelă de argint poleită. I. Angelescu și soția sa Maria, a dăruit bisericii din comuna Colbași, un policandru de alamă în valoare de 200 lei. Petre Radu Neagu, a dăruit bisericii filiale din comuna Isvorele, un baptisier de aramă, 1 cadelniță, un potir și o linguriță de argint în valoare de 156 lei. D-na Theodora Drăgușin Pipera, a dăruit bisericii parohiale din comuna Isvorele un baptisier de aramă, două candelă de argint în valoare de 262 lei. Locuitorii din parohia Dobreni, au contribuit pentru cumpărarea unui policandru la biserică filială din Cîmpurel. D-nul Marinescu Bragadir, a dăruit pentru biserică din comuna Cornetu din Vale 130 mi de cărămidă. Locuitorul Marin Bălăcenu, a construit un dulap pentru arhiva bisericii din comuna Progresul dăruind și 10 lei. Alexandru Dobrescu, a dăruit bisericii din comuna Sintești o Evanghelie legată în argint în valoare de 420. Ióna Andrei Dinu, Stanca Vasile Ion și Dumitra Vasile Moise, a dăruit bisericii din comuna Progresul, trei perdele de percal pentru icoane. Al. Marinescu, a dăruit bisericii din comuna Grădiștea, un dos și stea de argint în valoare de 45 lei. C. Filitis un miruitor de argint. N. Sandu și Zamfira Văduva 2 scaune de lemn. Ghiță Milescu o masă de lemn și o ladă. Mihalache Săvulescu, un firaș și un clopoțel. Petrache Ilescu un ibric pentru căldură. D-ne Elena și Ana 2 sticle de olestar. Gheorghe Popa 1 tocă de lemn, toate pentru biserică parohială din comuna Grădiștea. Dl. Dumitru Galinescu, din Bucuresci, a dăruit bisericii parohiale din comuna Bolintinu din Vale, 2 policandre de bronz în valoare de 450 lei. Costică Ștefan Bolintinenu, 1 candelă de argint la răstignire, 12 candelă mici și o cadelniță în valoare de 180 lei. Preotul Oprea Duhovnicul, o masă pentru sf. Prastol. Marin Tudor, episcop la biserică din Bolintin, a dat lemne de încălzit la 3 sobe în tot timpul ernoii. Dan I. Stegărescu, a oferit bisericii din comuna Poenari-Enuță un steag în valoare de 100 lei. Locuitorul Ion Alexe și Rada Văduva a dăruit câte un minel cu litere străbune, bisericii parohiale din comuna Chiroiu, în va-

lôre de 27 lei amândouă. Gh. M. Oblu, Costache Badea și Gheorghe S. Catana, a dăruit bisericeii parohiale din urba Oteuți, o candelă de argint cu 3 sfeșnice în valoare de 115 lei. Anica Stan Popescu, un steag în valoare de 130. Elena Văvieri 1 perecne cinunil de argint. Dumitru Gheorghe Rotaru, a dăruit bisericeii parohiale din comuna Vasilați, 1 pat cu un felinar pentru transportarea repausătilor în valoare de 20 lei Iordache Vlădescu, 6 ramuri de alamă la sfeșnicele împărătesei în valoare de 12 lei Tuturor acestor persoane li se aduc v l mulțumiri p-ntru fapta lor eminate creștinească și pentru a lor dragoste d'a împodobi casa Domnului.

D-na Ana Hagiopol, dăruind bisriceii parohiale cu hramul Sf. Nicolae din comună Pârșcovenii, plasa Oltețul de jos județul Dolj, o candelă de argint în valoare de 120 lei, i se aduce mulțumiri publice.

D-nul Alecu Ionescu Epitropul bisericeii cu hramul Sf. Ierarh Nicolae, din județul Botoșani, a donat dișei bisericeii un Epitaf în valoare de 35 lei și un Epitrahir de catifea în valoare de 5 lei, asemenea enoriașul Petru Mașcuș, din Târga Bucecia, a dăruit bisericeii filiale cu hramul Sf. Ioan Botez toriul, o cruce în valoare de 30 lei. Pentru care li se aduce mulțumiri publice pentru asemenea fapte p'ose și demne de imitat.

Dôamna Maria Buter, Institutore în urbea Medgidia, a donat bisericeii cu patronul St. M.M. Gheorghe din cotuna Ducuzul, comuna Ala-Gap, parohia Ducuzul, un rând de procovețe de m tase în valoare de 40 lei și un acoperemânt pentru Sf. Masă de pânză de în valoare de 60 lei, cusută cu linuri culori de eievele Teodora Lepădatu, Miela Ușanu ș. Fula Ana sub dirigerea numitei institutore. Tot pentru numita biserică s'a mai dăruit de cât e locuitorul Petre Mihaș din cotuna Ducuzul, un Tipic bisericesc ed St Sinod, în valoare de 6 lei, și de cătri locuitorul Gheorghe Ichim, tot din dișa cotună, un rând complet de Minee cu litere străbune și legate cu pele marochin, în valoare de 185 lei; pentru aceste ofrande se aduce călduröse mulțumiri.

D-na Maria Gălcă din urba Roman, a dăruit bisericeii parohiale Sântii Voevođi p'onumită și biserică albă, din aceeași urbă, un rând vestminte preoțesoi, de stofă albăstră cu fir și un rând de procovețe, pentru sântitele vase, de aceeași stofă, tôte în valoare de 200 lei; pentru care i se aduce mulțumire publică.

D-na Sevastița Mavromati, proprietara comunei Broștenea din jud. Teleorman, a oferit bisericeii cu hramul Sf. Voevođi din aceea comună, o cadelniță de argint în valoare de 80 lei și un miruitor tot de argint în valoare de 5 lei; pentru care i se aduce mulțumiri publice.

D-na Maria Băbeanu, din urba Craiova, a dăruit biserice' parohiale, cu hramul Sf Nicolae, din comuna Popănzălești, plasa Oltețu-de-Jos, județul Rm. Manastii' o icoană prasnicear în valoare de 50 lei, pentru care i se aduce mulțumiri publice.

Dl. Ghiță Nicolescu, administratorul moșiei Padina, jud. Buzeu și soția sa Maria, au oferit bisericilor din comuna Padina cu ocazia Sf. sărbătorii ale Invierii Domnului, perdele la icoanele împărătești și două pôle de atlas (mătase) pentru iconostase, precum și lumânări la Policandru și Afeșnice, toate în valoare de 100 lei, drept care li se aduce mulțumiri publice pentru asemenea faptă generoasă și pentru satisfacția sufletescă a num. țălor.

Prin străruințele D-lui Theodor Cincu, primarul urbei Tecuci, prevădându-se în bugetul comunal al anului financiar 1895 (96), suma de 5000 lei, pentru restaurarea bisericeii cu patronul Sf. Gheorghe, din urba Tecuci, i se aduce mulțumire publică pentru asemenea faptă lăudabilă, eminaminte creștină și demnă de totă lauda și de imitat.

Listă de numele locuitorilor ce au contribuit la cumpărarea Sf. Vase de argint, în valoare de 90 lei, la biserica parohială, Răcăuț, com. Onești, plasa Trotuș, jud. Bacău. Pr. Paroh Gh. Ghioldum 10 lei. N. Gh. Fătu 1 leu. Iordache Tataru, Ion Alexandru și Nutia Ștefan câte 50 b. Nicu D. Saftel 2 l. Nicolai Ciobanu, nic. Băbcoiu, Gh. Alexandru, Ion Beldea, Gață Oancea, Vasile Bănișor, Dumitru Saftel, Ion A. Anei, Zonița Găț. Oancea, Gh. Oancea, Gh. Andrei, Tóder a Sandei, Costache I. Mihalache, Gh. Binișor, Maria P. Rad, Maria Paușoi, Anița Radu, D. Radu, Ion Simeon, N. D. Saftel, Mihalache Gh. a Anei, Gh. a Anei Panaita Mihalache și I. Mihalache fiecare câte un leu. Maranda Stolcâl, Tóder Cristian, Iordache Alexandru, Vasile Crăciun, Tóder Găț. Catinea Cristea, Nicolai Mihalache, Anghel Kmanoil, Ion Bujor, Tóder Bojor, Sava Pletea, Ion Cristian Irimia Brumă, Ștefan a Ruxandei, Irimia Ungurenu, Vas. Ungureanu, Constantin Pletea, Nicolai a Ruxandei Nicolai Manolea, Tóder Carnariu, Niță Gógă, Vasile Ghigea, Maria Ghigia, Costache Mihalcea, Constantin Pavel, Nicolai Diacon, Costache Băbcoiu, Ștefan Ursăche, Gh. Lapu, Sandu Letul, Gh. Gógă, Ștefan Pătulea, Cost. Mihalache, Ghiță Toma, Gh. a Ghigia, Arghir Ghigea, Vas. Axentii, Sand Alexandru, Elena D. Țaitoacă, Nicolai Beșliu, Ștefan Setul, Gh. S. Ștefan, Gh. Mihalache, Cătrina C. Pătulea, Ion Tóder, Gheorghe Cealfă, Niță Păun și Ion D. Popa fiecare câte 50 b. ni. Taturor acestor ploși donatori li se aduce vii și căldurose mulțumiri.

D-nul Vasile Rusu, comerciant din comuna Comana, a dăruit bisericeii cu hramul Sf. Nicolae din numita comună, un stég în valoare de 100 lei; o masă derips în valoare de 8 lei, o masă de lemn în valoare de 6 lei și un aghiasmatar în valoare de 4 lei; pentru care i se aduce mulțumiri publice.

D-nul Teodor T odorescu și soția sa Sultănică din București, a oferit bisericii parohiei Cislău, jud. Buzeu, un rând vestminte adamască de lână și o tlocă de fier, toate în valoare de 80 lei: asemenea D-na Maria I. G. Dimitrescu din Țisa parohie, a dăruit o icoană Sf. Apos: o I Petru și Pavel, lucrată pe mușama și o perdea brodată, toate în valoare de 30 l. D-gora Matilda T. Georgescu, tot din Țisa parohie, a dăruit un acoperământ pe iconostas, brodat cu fluturi și fir, în valoare de 8 lei. D-nii Ghiță Dogă și Gh. Pălicănu, din parohia Tisău, au dăruit bisericii din Țisa parohie, două sfeșnice cu felinare în valoare de 40 lei, pentru care li se aduce mulțumiri publice.

Listă de persoanele pioase, care au bine-voit a dota cu diferite donațiuni bisericile din comune în care domiciliază: D-na Paulina Apostolescu, proprietară în comuna Dârmonestii, din plasa Rful-Domnei, județul Muscel, a oferit bisericii parohiale cu hramul Adormirea din aceea localitate, o Evanghelie legată în argint și suflată cu aur, în valoare de 400 lei; tot numita D-nă a mai oferit acoperimin ele sântelor vase în valoare de 100 lei, și a contribuit cu cărămădă la reparatul t-meliei Țisei bisericii. D-nul Ioan Marinescu, din aceeași comună, a oferit numitei bisericii, asemenea o Evanghelie, edițiunea S-tului Sinod în valoare de 17 lei. D-nul Tache G. Vlădescu, proprietar, a oferit o perdea pentru ușile Impărătești, și o pâlă pentru Sântul Prestol, de bună calitate. Preotul Constantin Constantinescu, din com. Corbi, a oferit bisericii parohiale, cu hramul Sf. Treime din aceea localitate, un rând de vestminte preoțești, în valoare de 180 lei și un vas de aramă pentru botezul pruncilor în valoare de 36 lei. D-nul Vasile Stăncescu, din aceeași comună, a oferit bisericii filiale Sf. Dimitrie, un rând de vestminte preoțești în valoare de 90 lei. D-nul Gh. Petculescu, comerciant, a oferit bisericilor sus notate, Sf. Treime și Sf. Dimitrie, opt perdele pentru icoanele de la tâmplă, o pâlă pentru iconostas, și o stofă pentru sf. Prastol. Mai mulți enoriași ai bisericii filiale cu hramul Nașterea Maicei Domnului din Țisa comună, au oferit la numita biserică un rând de vestminte preoțești în valoare de 75 lei. Iar în comuna Budișteni, din plasa Bodgoriei, au oferit pentru reparatul icoanelor Impărătești, de la biserică parohială Adormirea D-na S. Mărgăritescu 10 lei. Apostol Mazilu 6 lei și Paun Manole 2 lei. Tuturor acestor persoane li se aduce mulțumiri publice pentru creștineșele lor fapte.

Domna Elisa C. Petcu, din comuna Vărăștii, jud. Ialomița, a dăruit bisericii cu hramul Sf. Treime din numita comună, o icoană împărătească a Maicei Domnului, în valoare de 100 lei, pentru care i se aduce vii mulțumiri.